

การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย :

ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

โรงเรียนภูเรือวิทยา จังหวัดเลย

THE STUDY OF YOUTH'S ATTITUDE TOWARDS

THE ADINNĀDĀNA IN THAI SOCIETIES :

A CASE STUDY OF THE HIGH SCHOOL STUDENTS OF

THE 4 TH - 6 TH AT BHŪRUAVIDYĀDAYA, LOEI PROVINCE.

พระมหาบุญมี ยโสธโร (คำลุน)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๔๕

การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย :
ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖
โรงเรียนภูเรือวิทยา จังหวัดเลย

พระมหาบุญมี ยโสธโร (คำนำ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๔๕

(ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**THE STUDY OF YOUTH'S ATTITUDE TOWARDS
THE ADINNĀDĀNA IN THAI SOCIETIES :
A CASE STUDY OF THE HIGH SCHOOL STUDENTS
OF TH 4 - 6 TH AT BHŪRUAVIDYĀDAYA , LOEI PROVINCE**

Phramahā Boonmee Yasodharo (Khamlun)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Buddhist Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โรงเรียนกุเรื่อวิทยา จังหวัดเลย

ผู้วิจัย : พระมหาบุญมี ยโสธโร (คำลุน)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระราชสิทธิธมฺมณี ป.ธ.๘, พธ.บ.,อ.ม.

: รศ.กิติมา สุรสนธิ นศ.บ.,นศ.ม.

: ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร ป.ธ.๘, พ.ม.,พธ.บ.,พธ.ม.,Ph.D.

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๒ / ม.ค. / ๒๕๕๐

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โรงเรียนกุเรื่อวิทยา จังหวัดเลย ” นั้นมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับอทินนาทาน และอทินนาทานในสังคมไทย

๒. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่ออทินนาทานของเยาวชน อันได้แก่การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน และพฤติกรรมต่ออทินนาทานของเยาวชน รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่ออทินนาทานในเยาวชน

๓. เพื่อศึกษาพุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาเรื่องอทินนาทานในเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎกและตำราเอกสารอื่นๆ และการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียนโรงเรียนกุเรื่อวิทยาชั้ันมัธยมศึกษาปีที่ ๔- ๖ จำนวน ๓๐๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบสอบถามที่ดอบสมบุรณ์มี ๒๐๒ ฉบับ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS XI for Windows ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อบรรยายข้อมูลพื้นฐาน ด้วยค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาและวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. การศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับอทินนาทาน และอทินนาทานในสังคมไทย พบว่า

อทินนาทาน คือการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ อันมีสาเหตุ ๒ ประการ คือ โภคะ และความยากจน ซึ่งจะเป็นอทินนาทานตามหลักพุทธศาสนาต้องประกอบด้วยองค์ ๕ คือ มีเจ้าของหวงแหน รู้ว่าเจ้าของหวงแหน มีจิตคิดจะลัก พยายามลักและ ลักมาด้วยความพยายามนั้น ส่วนอทินนาทานในสังคมไทยนั้นเริ่มจากการลักเล็กขโมยน้อย จนถึงการฉ้อราษฎร์บังหลวง

๒. การศึกษาทัศนคติที่มีต่ออทินนาทานของเยาวชน ใน ๓ ประเด็น คือการรับรู้เกี่ยวกับ อทินนาทานความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทานและพฤติกรรมต่ออทินนาทานของเยาวชนพบว่า

๒.๑ การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานของเยาวชนอยู่ในระดับที่สูง ($\bar{X}$ = ร้อยละ ๗๖.๖๔) ส่วนใหญ่เคยได้รับการศึกษามาจากโรงเรียนถึงร้อยละ ๔๕

๒.๒ ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทานของเยาวชน โดยภาพรวมมีความรู้สึก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๓, S.D = ๑.๐๒) นักเรียนมีทัศนคติในด้านความรู้สึกมากที่สุด ในข้อการ ขโมยถึงไม่มีคนเห็น แต่ตัวเองก็ทุกข์ใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๔๓, S.D = ๐.๘๔) และมี ทัศนคติน้อยสุด ในข้อการขโมยโดยที่เจ้าของเขาไม่รู้เป็นสิ่งที่ทำทนาย น่าสนุก ในระดับน้อย($\bar{X}$ = ๑.๕๓, S.D = ๑.๒๓)

๒.๓ พฤติกรรมต่ออทินนาทานของเยาวชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}$ = ร้อย ละ ๒๔.๑๖) จะเห็นได้ว่าเยาวชนแม้จะมีการรับรู้ ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกเกี่ยวกับอทินนาทาน ในระดับที่สูง แต่กลับมีพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ เพราะมีผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

๓. การศึกษาพฤติกรรมในการแก้ไขปัญหาเรื่องอทินนาทานในเยาวชน พบว่ามี ๒ ประการ คือ

๓.๑ การแก้ไขปัญหาด้านภายนอก โดยใช้ศีล ๕ เพื่อควบคุมกาย วาจาให้เรียบร้อย และให้มีเมตตา เอื้อเฟื้อแบ่งปันกันเพื่อความสุขในสังคม เป็นต้น

๓.๒ การแก้ไขปัญหาด้านภายใน ด้วยการใช้หลักธรรมเช่นศรัทธา หิริ โอตตัมปะ ความเพียร เป็นต้น เพื่อเป็นเครื่องฝึกฝนอบรมจิตและปัญญาของเยาวชนให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง และเหมาะสม

Thesis Title : The Study of the youths' attitude towards the Adinnādāna in Thai societies : A Case study of the high school students of the 4th – 6th classes at Bhūrua Vidyādaya , Loei Province.

Researcher : Phramahā Boonmee Yasodharo (Kamlun)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phra Rajsiddhimuni	Pāli IX, B.A.,M.A..
: Assoc.Prof. Kitima Surasonti	B.A.,M.A.
: Dr.Samitthipol Netnimit	Pāli IX, B.A, M.A., Ph.D.

Date of Graduation : 13 / 01 / 2007

ABSTRACT

The objectives of this thesis ,“ A Study of the youths' attitude towards the Adinnādāna in Thai societies” : A Case study of high school students of the 4th – 6th classes at Bhūrua Vidyādaya , Loei Province ”, are as follows :

1.To study the Dhamma principles of Adinnādāna (what is not given) , and Adinnādāna in Thai societies .

2.To study the youths' attitude towards the Adinnādāna, their recognition, feeling and behaviour in cluding affect arising from Adinnādāna to the youths .

3.To study the Buddha's method of resolving the problem of Adinnādāna in the youths .

In making this thesis , Tipitaka and many reference textbooks have been used together with a questionnaire about the 202 studeuts. The SPSS for Windows version XI program was used for data analysis, such as descriptive statistic , percentage , standard deviation and means in many tables. From the rescarch , it is found as follows :

1. Adinnādāna is taking what is not given because of greed and poverty . The Adinnādāna in Thai societies was composed of common robbery through corruption.

2. The results of the analysis of the youths' attitude towards Adinnādāna in three cases :- the youths' recognition, feeling, and behaviour are as follows :-

2.1 The youths' recognition of Adinnādāna is at the high level ($\bar{X} = 76.64\%$). The 99 % of students used to study in the class rooms .

2.2 The youths' feeling of Adinnādāna is at the high level ($\bar{X} = 3.63$, S.D = 1.02) . The students have the attitude towards the sense of the topmost feeling in stealing . Though no one sees the stealer himself has mental suffering at the high level ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.84) , and has a low attitude towards the stealing, when the unknown owner gets trouble , but the robber enjoys . This point is at the lower level ($\bar{X} = 1.93$, S.D = 1.23).

2.3 The youths' behaviour towards Adinnādāna is overall at the low level ($\bar{X} = 24.16\%$) and it is revealed that the youths, though they have the recognition , the understanding , and the realization about Adinnādāna at the high level , their behaviours are at the low level , because of the social and environmental affects.

3. According to the Buddha's teaching on Adinnādāna , there are two points for solving the problems regarding the youths' attitude towards Adinnādāna . They are :-

3.1 By using the Five Precepts for controlling their boies and speeches and helping them to have loving-kindness.

3.2 By solving the mental problems with the application of the doctrinal principles of faith , the sense of shame , the shrinking back from doing wrong , the effort etc. to train the youths' minds and wisdoms to carry out correctly and properly .

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะความช่วยเหลือของบุคคลหลายฝ่ายทั้งส่วนที่เป็นงานด้านวิชาการ และงานภาคสนามพร้อมทั้งความอุปถัมภ์ ซึ่งผู้วิจัยขอระนามไว้เพื่อแสดงความขอบคุณดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระราชสิทธิธมฺมิ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและเสนอแนะในสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย ขออนุโมทนา รศ.กิติมา สุรสนธิ ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำตรวจแก้ในส่วนที่บกพร่องทั้งส่วนเนื้อหา และการวิจัยในส่วนของสถิติจนสำเร็จ แม้ว่าจะมีภารกิจมากมาย แต่ก็สละเวลาตรวจแก้และให้กำลังใจด้วยดีมาตลอดจนวิทยานิพนธ์สำเร็จ ขอขอบพระคุณคณาจารย์เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน โดยเฉพาะพระครูใบฎีกาสนั่น ทชรกุโฆ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่เอื้อเฟื้อข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ขอขอบพระคุณพระเชียรวินัย อดตฺสนฺโต เพื่อนสหธรรมิกที่คอยช่วยเหลือวิชาการในหลาย ๆ ด้านเช่น การวัดค่าสถิติและแปลบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษพร้อมให้กำลังใจในคราวทำวิทยานิพนธ์ด้วยดี เสมอมา พระมหาปัญญา ปญฺณาสิริ เจ้าคณะ ๘ วัดมหาธาตุฯ ที่อำนวยความสะดวกเรื่องที่พักพาอาศัยและอาหารและคอมพิวเตอร์ในการแก้งานทุกครั้งเสมอมาจนเสร็จ ขออนุโมทนาผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนกุเรื่อวิทยา คณะผู้บริหาร ครูอาจารย์และนักเรียน ทุกคน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ พระครูวิสุทฺธิจริยาภิวัฒน์ เจ้าคณะตำบลบางกร่าง-บางรักน้อย เจ้าอาวาสวัดปราสาท นนทบุรี ได้ให้ที่พักพาอาศัยและปัจจัยส่วนเกือบหนึ่งด้วยดีเสมอ ขออนุโมทนา คุณไชยา เสนแสนยา ที่ได้มีส่วนสำคัญผลักดันและช่วยงานในทุก ๆ ด้านจนงานนี้สำเร็จและ คุณนฤชล สุวรรณชาติ ที่ช่วยแปลบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษในเบื้องต้นและ รศ.ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร เป็นผู้ตรวจแก้ภาษาอังกฤษจนสมบูรณ์ ที่ลืมไม่ได้คือคุณบุญเทียบ ทะสังขา ผู้คอยช่วยงานจนวิทยานิพนธ์สำเร็จ

บุญกุศลที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ขออุทิศบูชาพระคุณบุพการี คือ คุณพ่อทวี คุณแม่พุดม คำลุน ผู้ล่วงลับไปแล้วและบูชาคุณครูอุปัชฌาย์อาจารย์ และพระพุทธศาสนา ที่ได้ให้ที่พักพิงจนสามารถสร้างประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม

พระมหาบุญมี ยโสธโร (คำลุน)

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๘)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๙)
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๗
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ	๘
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอหินนาทาน	๑๐
ขอบข่ายและความหมายเกี่ยวกับอหินนาทาน	๑๐
องค์ประกอบของอหินนาทาน	๑๖
ประเภทของอหินนาทาน	๒๐
มูลเหตุคุณานิสงส์และโทษของอหินนาทาน	๒๓
๒.๓ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๑

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ การกำหนดแนวทางการวางแผนการวิจัย	๔๑
๓.๒ การกำหนดประชากร	๔๔
๓.๓ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๔
๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๕
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๖
๓.๖ วิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๖

บทที่ ๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน	๔๗
ตอนที่ ๒ การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน แลพฤติกรรม อทินนาทาน ภาพโดยรวม	๕๑
๑. การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน	๕๑
๒. วิเคราะห์ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทานของเยาวชนนักเรียนภาพโดยรวม	๕๓
๓. พฤติกรรมอทินนาทาน	๕๕
ตอนที่ ๓ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของการรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานกับ พฤติกรรมอทินนาทาน	๕๗
ตอนที่ ๔ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของความรู้สึกต่ออทินนาทานกับ พฤติกรรมอทินนาทาน	๖๓
ตอนที่ ๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแบบ สอบถามปลายเปิด	๖๕
ตอนที่ ๖ พุทธวิธีและแนวทางการแก้ไข การป้องกัน อทินนาทานในเยาวชน	๖๖

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๘
๕.๒ อภิปรายผล	๙๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๙๘

บรรณานุกรม	๙๙
ภาคผนวก	๑๐๖
ประวัติผู้วิจัย	๑๑๖

สารบัญญัตราง

ตารางที่	หน้า
๑	๑๕
๒	๒๐
๓	๔๓
๔	๔๕
๕	๔๗
๖	๕๑
๗	๕๓
๘	๕๕
๙	๕๗
๑๐	๖๓

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎก-อรรถกถา-ฎีกา ภาษาบาลี พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อรรถกถาภาษาไทยฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เรียงตามคัมภีร์ ดังนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา. (บาลี)	=	วินัยปิฎก มหาวิภังคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.มหา. (ไทย)	=	วินัยปิฎก มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขุททกปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.สี. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มุลปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.มู. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มุลปณณาสก	(ภาษาไทย)
ม.ม. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก	(ภาษาไทย)
ม.อุ. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.อุ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปณณาสก	(ภาษาไทย)
อง.ทุก. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทุกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ทุก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทุกนิปาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.จตุกก.(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิปาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ปญจก.(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิปาต	(ภาษาไทย)

อง.อภุชก.(บาลี)	=	สุดตนต์ปิฎก องคุตตรนิกาย อภุชกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.อภุชก.(ไทย)	=	สุดตนต์ปิฎก อังคุตตรนิกาย อภุชกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (บาลี)	=	สุดตนต์ปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมปทปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ธ. (ไทย)	=	สุดตนต์ปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.เถร. (บาลี)	=	สุดตนต์ปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.เถร. (ไทย)	=	สุดตนต์ปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

วิ.มหา.อ. (บาลี)	=	วินัยปิฎก สมณฑปาสาทิกา มหาวิภังคอภุชกถา	(ภาษาบาลี)
วิ.มหา.อ.(ไทย)	=	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา มหาวิภังค์อรรถกถา	(ภาษาไทย)
วิ.ม. อ. (บาลี)	=	วินัยปิฎก สมณฑปาสาทิกา มหาวิภังคอภุชกถา	(ภาษาบาลี)
วิ.ม. อ. (ไทย)	=	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา มหาวิภังค์อรรถกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.สี.อ. (บาลี)	=	ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสิณี สีลขันธ์อภุชกถา	(ภาษาบาลี)
ที.สี. อ. (ไทย)	=	ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสิณี สีลขันธอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ติก.อ.(บาลี)	=	องคุตตรนิกาย มโนรทปุรณี ติกนิปาตอภุชกถา	(ภาษาบาลี)
อง.ติก.อ.(ไทย)	=	อังคุตตรนิกาย มโนรทปุรณี ติกนิบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ขุ.อ. (บาลี)	=	ขุททกนิกาย ปรมัตถโชติกา ขุททกปาฐอภุชกถา	(ภาษาบาลี)
ขุ.ขุ.อ. (ไทย)	=	ขุททกนิกาย ปรมัตถโชติกา ขุททกปาฐอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.อิติ.อ. (บาลี)	=	ขุททกนิกาย ปรมัตถทีปนี อิติวุตตกอภุชกถา	(ภาษาบาลี)
ขุ.อิติ.อ. (ไทย)	=	ขุททกนิกาย ปรมัตถทีปนี อิติวุตตกอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.สุ.อ. (บาลี)	=	ขุททกนิกาย ปรมัตถโชติกา สุดตนต์ปิฎกอภุชกถา	(ภาษาบาลี)
ขุ.สุ.อ. (ไทย)	=	ขุททกนิกาย ปรมัตถโชติกา สุดตนต์ปิฎกอรรถกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

อภิ.สง.อ.(บาลี)	=	อภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณี อภุชกสาลินีอภุชกถา	(ภาษาบาลี)
อภิ.สัง.อ.(ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณี อภุชกสาลินีอภุชกถา	(ภาษาไทย)
อภิ.วิ.อ. (บาลี)	=	อภิธรรมปิฎก วิภังค สมุโหวิโนทนีอภุชกถา	(ภาษาบาลี)
อภิ.วิ.อ. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก วิภังค์ สัมโหวิโนทนีอรรถกถา	(ภาษาไทย)

ฎีกาพระวินัยปิฎก

วชิร.ฎีกา.	(บาลี)	=	วชิรพุทธฎีกา	(ภาษาบาลี)
สารตถ.ฎีกา.	(บาลี)	=	สารตถทีปนีฎีกา	(ภาษาบาลี)
สารตถ.ฎีกา.	(ไทย)	=	สารัตถทีปนีฎีกา	(ภาษาไทย)

การใช้หมายเลขย่อ

พระไตรปิฎกภาษาบาลี แจ็งเล่ม ข้อ หน้า เช่น อง.ติก. (บาลี) ๒๐/๕๖๕/๓๕๖ หมายถึง สุตตนตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิปาตปาติ เล่ม ๒๐ ข้อ ๕๖๕ หน้า ๓๕๖ ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก

พระไตรปิฎกภาษาไทย แจ็งเล่ม ข้อ หน้า เช่น อง.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๑๕๕/๒๖๓ หมายถึง พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต เล่ม ๒๒ ข้อ ๑๕๕ หน้า ๒๖๓ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๕

อรรถกถาภาษาบาลี ได้แจ็งไว้ เช่น วิ.ม.อ (บาลี) ๓/๓๔/๒๔ หมายถึง วินยปิฎก สมณฑปาสาทิกา มหาวคคอกุจกถาเล่มที่ ๓ ข้อ ๓๔ หน้า ๒๔ ฉบับมหาจุฬาอรรถกถา

ฎีกาภาษาบาลี ได้แจ็งไว้ เช่น วชิร.ฎีกา (บาลี) ๒๕-๓๐ หมายถึง วชิรพุทธฎีกา หน้า ๒๕ ถึง ๓๐ ฉบับมหาจุฬาฎีกา

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การละเมิดศีลธรรมหรือการละเมิดสิทธิการครอบครองของผู้อื่นนั้น เกิดขึ้นมาในสังคม ตั้งแต่สมัยโบราณ มีข้อความที่ปรากฏในอัครคัมภีร์ว่า สัตว์ผู้หนึ่งมีนิสัยโลก รักษาส่วนของ ตนไว้แล้ว ถือเอาส่วนอื่นที่เขาไม่ให้มาบริโภค ๓ ครั้ง คนทั้งหลายได้พากันจับเขาแล้ว กล่าว คำนี้ว่า คุณ คุณทำกรรมชั่ว ที่รักษาส่วนของตนไว้แล้ว ถือเอาส่วนอื่นที่เขาไม่ให้มาบริโภค คุณ อย่าได้ทำอย่างนี้อีก คนเหล่านี้ ใช้ฝ่ามือบ้าง ก้อนดินบ้าง ท่อนไม้บ้าง ทำร้ายเขา วาเสฏฐะและ ภารทวาชะในเพราะเรื่องนั้นเป็นเหตุ การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้จึงปรากฏ การครหา จึงปรากฏ การพูดเท็จจึงปรากฏ การถือทันทวารจึงปรากฏ จากเหตุการณ์อันเป็นเบื้องต้นนั้นก็ทำ ให้เกิดปัญหาในอดีตแล้วแผ่ขยายมาสู่สังคมจนถึงปัจจุบัน

โดยเฉพาะสังคมปัจจุบัน เป็นสังคมแห่งการแข่งขันเพื่อแสวงหาความรู้รายได้แก่ ตนเอง เพื่อความอยู่รอดของตนเป็นใหญ่ จึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคมอย่างยิ่ง ปัญหาสังคมที่ ร้ายแรงในปัจจุบัน คือความเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรมของปัจเจกชน การพัฒนาการทางด้าน ศีลธรรมถือว่าเป็นจุดหมายหลักที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นคนดีมีคุณภาพ และใน สังคมไทยปัจจุบันนี้ ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นอนาคตของชาติ ดังจะเห็นได้จากสถิติความผิดของเยาวชนในช่วงไตรมาสแรกแห่งปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เยาวชนต้องคดีถึง ๖,๒๐๘ คดี ประกอบด้วยความผิดทางทรัพย์สิน ๒,๕๕๕ คดี ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและ ทางเพศ ๒,๑๗๑ คดี และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๑,๔๘๒ คดี จากการสำรวจพบว่าผู้กระทำความ ผิดส่วนใหญ่ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด ๔๔.๓๐ % ระดับประถมศึกษา ๓๒.๐% โดยสาเหตุมาจากการคบเพื่อน ๕๑.๕๐% ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ๑๔.๗๘%^๒ ซึ่ง ปัญหาดังกล่าวนั้นเกิดจากกระแสวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศอย่างรวดเร็วและ รุนแรง ยากที่จะต้านทานได้ ปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดตามมาโดยเฉพาะปัญหาด้านอาชญากรรม อาชญากรรมที่รุนแรงแทบทั้งหมดเป็นเรื่องของการละเมิดศีล ๕ เป็นปฐมเหตุ

^๑ ที.ปา.(บาลี) ๑๑/๑๒๕/๗๘-๗๙, ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๑๒๕/๕๕-๕๖.

^๒ เติลนิวัตต์, (๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๘), : ๑๕.

ในสังคมที่มากด้วยการสังหารผลาญชีวิต การปองร้าย การทำร้ายกัน การลักขโมย ปล้น แย่งชิง การทำความผิดทางเพศ มีคดีฆาตกรรม โจรกรรม การข่มขืน หลอกหลวงและสิ่ง เสพติดเหล่านั้น ระบาดแพร่หลายทั่วไป ชีวิตและทรัพย์สินไม่ปลอดภัย จะอยู่ไหนหรือไปที่ไหน ก็ไม่มีความมั่นใจเต็มไปด้วยความหวงใยวิตกกังวล จิตใจหวาดผวาบ่อย ๆ ผู้คนพบเห็นกันแทนที่จะอบอุ่นใจ ก็หวาดระแวงกัน อยู่กันไม่เป็นปกติสุข สุขภาพจิตของประชาชนย่อมเสื่อมโทรม ยากที่จะพัฒนาคุณภาพและสมรรถภาพของจิต และสังคมเช่นนั้นก็ไม่เป็นสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูล สำหรับการสร้างสรรค์สิ่งดีงามที่สูงขึ้นไป เพราะมีความเดือดร้อนระส่ำระสายยุ่งแต่การแก้ปัญหา และมีแต่กิจกรรมที่บ่อนทำลายให้สังคมเสื่อมโทรมลงไปทุกที การขาดศีล ๕ จะเนื่องมาจากเหตุ ใดก็ตาม ย่อมเป็นมาตรฐานวัดความเสื่อมโทรมของสังคม ส่วนสภาพพฤติกรรมและการดำเนิน ชีวิตที่ตรงข้ามจากนี้ นั่นแหละคือ การมีศีล ๕ ดังนั้น ศีล ๕ จึงเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างต่ำที่สุด ของความประพฤติมนุษย์สำหรับรักษาสภาพแวดล้อมทางสังคมให้อยู่ในภาวะเกื้อกูล และเป็น พื้นฐานของการดำเนินชีวิตที่ดีงาม^๓

พระบรมราชาบาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานเนื่อง ในวันเด็กแห่งชาติปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ ที่ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง เด็ก ๆ จึงต้องฝึกฝนอบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเอง เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์ และมี ชีวิตที่สะอาดที่เจริญมั่นคง^๔ และอีกตอนหนึ่งที่พระราชทานเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่ว่า คนทุกคนมี ภาระต้องทำ แม้เป็นเด็ก ก็มีภาระอย่างเด็ก คือ ศึกษาเล่าเรียน หมายความว่า จะต้องเรียนให้รู้วิชา ฝึกหัดทำงานต่าง ๆ ให้เป็น อบรมขัดเกลาความประพฤติและความคิดจิตใจ ให้ประณีตให้สุจริต แจ่มใส และเฉลียวฉลาดมีเหตุผลเพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถและมี ประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง^๕

เมื่อสภาพแวดล้อมมีสภาพดังที่เป็นอยู่ก็ทำให้มองไปถึงอนาคตของชาติที่จะฝากไว้กับ เยาวชนซึ่งถือว่าเป็นเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้าที่จะเติบโตขึ้นมารับผิดชอบประเทศชาติบ้านเมือง เยาวชนเห็นแบบอย่างผู้ใหญ่ทำก็เกิดการเลียนแบบเอาอย่างบ้าง ซึ่งจะเห็นได้ในหลาย ๆ ตัวอย่าง เช่น มีข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ว่า เศรษฐินีเจ้าของปั๊มน้ำมันใหญ่ที่สุดในเกาะสมุย สูดทนเงิน

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาลุพาล วรรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๗๗๑-๗๗๒.

^๔ ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร, (รวบรวม), **พระวอนะอัครมหาราช**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธารบัว แก้ว, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘๖.

^๕ สำนักพระราชพิธีการ, **พระบรมราชาบาทและราชดำรัส**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงเทพฯ (๑๙๘๔)จำกัด, ๒๕๓๑), หน้า ๒๒๒.

อันตรายหายไปเป็นประจำครั้งละหลายหมื่นแฉ่งจับ “ลูกบุญธรรม” วัย ๑๐ ขวบ ขโมยเงินหลายครั้งเกือบ ๒ แสนบาท ตอนแรกคิดว่าเป็นฝีมือตีนแมวและลูกจ้างปัมๆ แต่ครั้งสุดท้ายฉกบัตรเอทีเอ็มไปด้วยจึงแจ้งอาัยได้ ปรากฏว่าเด็กนำบัตรเอทีเอ็มไปกดเสียคาไว้ที่ตู้ ธนาคารจึงติดต่อให้ปรับบัตรคืนพร้อมให้ดูภาพวงจรปิด แทบช็อก! เป็นโจรใกล้ตัว สอบสวนรับสารภาพ หน้าตาเฉยนำเงินไปซื้อมือถือและเรือบังคับวิทยุแจกเพื่อนร่วมชั้นเรียนหมดแล้ว ทำไปด้วยความคึกคะนองชอบเที่ยวเตร่และติดเกม^๖ เมื่อสภาพสังคมเป็นอยู่อย่างนี้อากาศของชาติคงจกย่ำแย่เพราะการละเมิดสิทธิในการขโมยสิ่งของ ของผู้อื่นนั้น ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและสังคมส่วนรวม เพราะเป็นความผิดขั้นพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งนับวันจะเพิ่มมากขึ้นทุกวัน

การประพฤติกุญัตติเบียดบังเอาสิ่งของของผู้อื่น ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นความผิดอย่างร้ายแรง ถึงขั้นจัดเป็นมหาโจร แม้ในทางพระวินัยของสงฆ์หากภิกษุรูปใดประพฤติก่อละเมิดในอาบัติส่วนนี้ ย่อมถูกประณามว่าเป็นมหาโจรแท้^๗ และยังมีบทลงโทษตามพระธรรมวินัยอีก ตั้งแต่ระดับเบาสุดคือทุกกฎ จนถึงสูงสุดคือปาราชิกต้องขาดจากความเป็นพระภิกษุในทางพระพุทธศาสนา^๘

ผู้วิจัยได้มองเห็นภาพแห่งปัญหาของสังคมไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะปัญหาเรื่องซีทีเอ็กซ์ ๕๐๐๐ เรื่องเด็กสถานพินิจกพวกตีกัน เรื่องครูชื้อ ๗ ฆ่าตัวตายเพราะชื้อยอกเงิน กองกลาง การทุจริตปลอมปนข้าวหอมมะลิ การทุจริตชื้อเครื่องบรรจูลำไย หรือปัญหาการฆาตกรรมเพราะการขัดผลประโยชน์กันตามสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ล้วนเกิดมาจากการประพฤติก่อคิดในศีลชื้อ อทินนาทาน จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจใฝ่รู้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาเรื่องอทินนาทานของเด็กเยาวชนซึ่งจะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต จึงอยากจะทราบว่าวัยเด็กมีทัศนคติต่ออทินนาทานอย่างไร แล้วจะมีวิธีป้องกันและแนวทางแก้ไขหล่อหลอมให้เยาวชนผู้ที่จะเป็นกำลังของชาติในวันข้างหน้าเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้มุ่งทำการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลตลอดถึงวิเคราะห์ถึงความเป็นมาและผลกระทบทางด้านสังคม รวมทั้งความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมที่เกิดจากอทินนาทาน โดยเฉพาะในเด็กเยาวชน เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งแก่การศึกษาค้นคว้าของผู้ที่สนใจ และนำเสนอทัศนคติการแก้ปัญหาตามแนวพุทธจริยศาสตร์ และหลักการทางพระพุทธบัญญัติอันนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันในการพัฒนาสังคมและประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน สืบต่อไป

^๖ เติลินิวส์, (๘ ตุลาคม ๒๕๕๘),: ๑ และ ๑๖.

^๗ วิ.มหา.(บาลี) ๑/๑๕๕/๑๒๕, วิ.มหา. (ไทย) ๑/๑๕๕/๑๘๐-๑๘๑.

^๘ คุรยละเอียดใน วิ.มหา.(บาลี) ๑/๕๑,๑๑๑,๑๒๒/๖๐,๖๘,๗๓, วิ.มหา. (ไทย) ๑/๕๑,๑๑๑,๑๒๒/๘๐,๕๐,๕๕.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับอทินนาทานและอทินนาทานในสังคมไทย

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่ออทินนาทานของเยาวชน อันได้แก่การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทานและพฤติกรรมต่ออทินนาทานของเยาวชน รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่ออทินนาทานในเยาวชน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาพุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาเรื่องอทินนาทานในเยาวชน

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ มีหลักธรรมใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับอทินนาทานและอทินนาทานในสังคมไทยเป็นอย่างไรบ้าง

๑.๓.๒ เยาวชนมีการรับรู้ความเข้าใจมีความรู้สึกและพฤติกรรมในเรื่องอทินนาทานอย่างไร

๑.๓.๓ มีพุทธวิธีใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องอทินนาทานในเยาวชน

๑.๔ คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ศีล หมายถึง ความประพฤติชอบทางกายและทางวาจา การรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย เป็นกฎกติกาใช้บังคับเพื่อความอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

อทินนาทาน หมายถึง การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมยซึ่งมีระดับได้แก่ ระดับที่เบาสุด คือ การถือเอาสิ่งของคนอื่นไปเป็นของตนเอง การลักขโมย ไปจนถึงการคอร์รัปชัน

การศึกษาวิเคราะห์อทินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย คือ การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเจตนา เพื่อให้ได้ทรัพย์สินอื่นมาโดยที่เขาไม่อนุญาต เรียกว่าอทินนาทาน การกระทำนั้นไม่ว่าในรูปแบบใด เพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตาม ถือว่าเป็นอทินนาทาน^๕ ซึ่งมีสาเหตุ ๒ อย่าง คือ สาเหตุภายใน ได้แก่ ความโลภอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตน ในทางที่ผิดโดยไม่มีความละอายชั่วกลัวบาปแต่อย่างใดและสาเหตุภายนอกนั้น ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่

^๕ พระมหาอิสสระ สิงห์เป็ย, “การวิเคราะห์อทินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย,” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล), พ.ศ. ๒๕๔๕.

ต้องการ จะเป็นเพราะความยากจนอดอยากปัญหาเศรษฐกิจหรือเพราะอยากมีวัตถุสิ่งของเหมือนคนอื่นก็แล้วแต่ถูกบีบบังคับเป็นต้นก็เป็นเหตุให้กระทำอทินนาทานได้สำเร็จ

เยาวชน หมายถึง นักเรียนที่อยู่ในภาวะวัยรุ่น ในวิทยานิพนธ์นี้มุ่งถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนภูเรือวิทยา อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔- ๖

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกของบุคคลต่อปรากฏการณ์ทางสังคม โดยความรู้สึกดังกล่าวมีทิศทางได้ทั้งทางบวกและลบ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคลและส่งผลให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม^{๑๑}

แนวพุทธวิธี หมายถึง หลักธรรมและการปฏิบัติธรรม หลักธรรมที่เป็นข้อที่ทำให้ป้องกันความรู้สึกและพฤติกรรมอทินนาทานในเยาวชน อาทิ อโลภะ ความไม่โลภอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตนในทางที่ผิด หิริโอตตปละ ความละอายชั่วความเกรงกลัวต่อบาปที่จะให้ผลเป็นต้น

การรับรู้ต่ออทินนาทาน คือ ระดับการรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมานับตั้งแต่การพูดคุยและการเรียน

ความรู้สึกต่ออทินนาทาน คือ ระดับความเห็นด้วยตั้งแต่มากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุดเกี่ยวกับ ความสำคัญความจำเป็นของอทินนาทานเพื่ออะไรในการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต

พฤติกรรมอทินนาทาน คือ อทินนาทานที่เยาวชนกระทำซึ่งส่วนใหญ่เป็นอทินนาทานในระดับเล็กน้อย เช่น การถือเอาของคนอื่นมาเป็นของตนเองจนถึงลักษณะโมฆะสิ่งของมีค่าเป็นต้น

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๕.๑ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่กล่าวถึงปัญหาและผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยจากการล่วงละเมิดศีลข้ออทินนาทาน ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีเอกสารประกอบในการวิจัย ๒ ชั้น คือ

๑. เอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกทั้ง ๔๕ เล่ม และอรรถกถาทั้งหมด

๒. เอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ตำรา หนังสือ งานค้นคว้าวิจัย และวารสารประกอบชั้นปฐมภูมิอีกชั้นหนึ่ง เป็นต้นว่า ฎีกา อนุฎีกา และปกรณ์วิเสส พร้อมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

---

^{๑๑}พระวันชัย ธนวิโส(กัณณะกาญจนะ), “การสำรวจทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๑.

๑.๕.๒ และศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกุเรื่อวิทยา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ใน ๓ ด้าน

๑. ด้านการรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน
๒. ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน
๓. ด้านพฤติกรรมต่ออทินนาทาน

๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณโดยดำเนินการวิจัยดังนี้

ก. การวิจัยเชิงคุณภาพ

๑. การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้
  - ๑.๑ ศึกษาข้อมูลหลักจากพระไตรปิฎก รวมทั้งอรรถกถา
  - ๑.๒ เอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ตำรา หนังสือ งานค้นคว้าวิจัย และวารสารประกอบชั้นปฐมภูมิอีกชั้นหนึ่ง เป็นต้นว่า ฎีกา อนุฎีกา และปกรณ์วิเสส พร้อมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อมกับข้อมูลเรื่องอทินนาทาน
  - ๑.๓ ศึกษาผลงานทางวิชาการอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย
  - ๑.๔ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา สรุปผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะ

ข. การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเชิงปริมาณมีขั้นตอนดังนี้

๑. ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนกุเรื่อวิทยา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๓๐๐ คน
๒. ตัวแปรการวิจัย
  - ๒.๑ ตัวแปร คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเยาวชน ได้แก่ เพศ อายุ เกรดการศึกษา พื้นฐานครอบครัว สถานภาพ
  - ๒.๒ ตัวแปรตาม การรับรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมเกี่ยวกับอทินนาทาน

ค. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ(Check List) และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สร้างตามแบบลิงเคิร์ต (Linkert) ถามครอบคลุมประเด็นในการวัดทัศนคติดังต่อไปนี้
๑. ระดับการรับรู้อทินนาทานของเยาวชนนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนกุเรื่อวิทยา

๒. ระดับความรู้สึกรู้สึกต่ออทินนาทานของเยาวชนนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๔-๖ โรงเรียนกุเรื่อวิทยา

๓. ระดับพฤติกรรมต่ออทินนาทานของเยาวชนนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๔-๖ โรงเรียนกุเรื่อวิทยา

ง. ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

หลังจากผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาสร้างแบบสอบถามแล้วได้ทำการ
ทดสอบความน่าเชื่อถือ และความเที่ยงตรงของเครื่องมือดังนี้

๑. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาความเที่ยงตรงของข้อความในแต่ละส่วน
๒. นำแบบสอบถามไปทดสอบผลนักเรียนชั้นมัธยมที่โรงเรียนอื่นจำนวน ๓๐
ชุดแล้วนำมาคำนวณค่าเพื่อผลความน่าเชื่อถือโดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าตั้งแต่ ๐.๘ เป็นต้นไป

จ. สถิติที่ใช้และการนำเสนอข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์จำนวน ๒๐๒ ฉบับมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ

๑. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อบรรยายข้อมูลพื้นฐาน
โดยใช้ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นตัวอธิบาย
๒. สรุปข้อมูลที่สนคตจากแบบสอบถามปลายเปิด

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยคาดว่า จะได้รับทราบแรงจูงใจที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยและควรมีวิธีการแก้ไข
ปัญหาตามลำดับดังนี้

- ๑.๕.๑ ทำให้ทราบหลักธรรมเกี่ยวกับอทินนาทานและอทินนาทานใน
สังคมไทย
- ๑.๕.๒ ทำให้ทราบทัศนคติของเยาวชน ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน
ความรู้สึกรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน และพฤติกรรมต่ออทินนาทานของเยาวชน รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อ
อทินนาทานในเยาวชน
- ๑.๕.๓ ทำให้ทราบพุทธวิธีในการแก้ปัญหาเรื่องอทินนาทานในเยาวชน

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้มีหัวข้อ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ดังนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบอทิณนาทาน

๒.๓ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

๑. ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นศัพท์ทางจิตวิทยาการศึกษา เป็นเครื่องแสดงถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติ น. แนวความคิด คือคำว่า ทัศนคติ นั้น เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า ทัศนะ ซึ่งแปลว่า ความเห็น กับคำว่า คติ ซึ่งแปลว่า แบบอย่างหรือลักษณะ เมื่อรวมกันเข้าจึงแปลว่า ลักษณะของความเห็น หรือแนวความคิด ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง^๑

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความคิดเห็นซึ่งถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ (emotion) ซึ่งทำให้บุคคลพร้อมที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด^๒

สาโรจน์ กาลศิริศิลป์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สิ่งของ หรือสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อง^๓

---

^๑ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๕), หน้า ๓๕๓.

^๒ ประภาเพ็ญ สุวรรณ,ดร., ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๔.

Good ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออก ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจจะเป็นการยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ ต่อสภาพการณ์บางอย่าง ต่อ บุคคลหรือสิ่งของ เช่น ความพึงพอใจ

๒. ลักษณะของทัศนคติ

ทิตยา สุวรรณชฎ ได้กล่าวถึงลักษณะของทัศนคติไว้ว่า มีลักษณะที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. ทัศนคติ เป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมได้ตอบจะเกิดขึ้นต่อเหตุการณ์ หรือสิ่งใดสิ่ง หนึ่ง หรือจะเรียกว่าเป็นสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมจริง

๒. ทัศนคติ จะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา คือมีความมั่นคงถาวรพอสมควร เปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่มิได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง

๓. ทัศนคติ เป็นตัวแปรที่นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับความรูสึกนึก คิด ไม่ว่าจะเป็นไปได้ในรูปของการแสดงออกโดยวาจาหรือการแสดงความรู้สึก ตลอดจนการที่ จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

๔. ทัศนคติ มีคุณสมบัติของแรงจูงใจในอันที่จะทำให้บุคคลประเมินและเลือกสิ่งใดสิ่ง หนึ่ง ซึ่งหมายความต่อไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย^๓

๓. องค์ประกอบของทัศนคติ

องค์ประกอบของทัศนคติ มี ๓ องค์ประกอบ คือ

๑. องค์ประกอบทางการรู้คิด (cognitive component) ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่งนั้น จะต้องประกอบด้วยความรู้สึก หรือความเชื่อที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของ ทัศนคติ (attitude object) ที่อาจเป็นวัตถุ บุคคล หรือเหตุการณ์ เป็นอันดับแรก และเป็นความรู้ที่มี ทิศทางประกอบด้วย คือทางที่ว่าสิ่งนั้นดี เลว มีคุณหรือมีโทษมากน้อยเพียงใด เป็นความรู้หรือ ความเชื่อถือที่ใช้ประเมินสิ่งนั้น ได้หรือไม่ เป็นเพียงข้อเท็จจริงโดยทั่วไปเท่านั้น

^๓ สาโรจน์ กาลศิริศิลป์, “การศึกษาทัศนคติต่อพระภิกษุสงฆ์ของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยศรีนคริน ทรวิโรฒ, พ.ศ. ๒๕๔๓), หน้า ๑๓.

^๔ อ่างใน : พระมหาไชยา ชยสิทธิ (เสนแสนยา), “ศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของครูและ นักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๖) หน้า ๑๐.

๒. องค์ประกอบทางความคิด (affective component) ทักษะนี้มีลักษณะที่สำคัญคือ อารมณ์ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุทางทัศนคติ นั้น เช่นเดียวกับองค์ประกอบแรกความรู้สึกของบุคคล ที่จะต้องมีทิศทางด้วย ซึ่งหมายถึงความชอบ ความไม่ชอบสิ่งหนึ่งหรือความพอใจ ไม่พอใจสิ่ง หนึ่งองค์ประกอบนี้ของทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งของบุคคลจะต้องสอดคล้องกับทิศทางขององค์ประกอบ แรก ของเขาด้วย กล่าวคือ ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดมีประโยชน์ บุคคลก็จะชอบและพอใจสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นเลวหรือมีโทษ บุคคลก็จะไม่ชอบไม่พอใจสิ่งนั้น องค์ประกอบนี้มีเนื้อหาที่อาจวัดได้ไม่หลากหลายเท่าองค์ประกอบแรก แต่ก็ยังเป็นองค์ประกอบที่ สำคัญที่สุดของทัศนคติ

๓. องค์ประกอบทางการพร้อมกระทำ (action tendency component) เมื่อบุคคลมี ความรู้เชิงประเมินค่า และมีความรู้สึกชอบไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว สิ่งที่สอดคล้องกันซึ่งติดตามมาคือ ความพร้อมที่จะกระทำการให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้นด้วย^๕

สรุปแล้วคำว่า ทักษะนี้ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่เป็น รูปธรรมและนามธรรม อันมีแนวโน้มที่จะให้บุคคลแสดงปฏิกิริยา และการกระทำต่อสิ่งนั้นๆ ใน ลักษณะสนับสนุนหรือปฏิเสธ ทักษะนี้เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งการแสดงทัศนคตินั้นมีทั้งในส่วนที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ จะ มุ่งศึกษาทัศนคติของ เยาวชนที่มีต่ออทินนาทานว่า มีในแง่บวก แง่ลบ อย่างไร อันจะได้วัดทั้งแง่ การรับรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมอทินนาทานของเด็ก

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอทินนาทาน

๒.๒.๑ ขอบข่ายและความหมายเกี่ยวกับอทินนาทาน

ก่อนที่จะกล่าวถึงขอบข่ายและความหมายเกี่ยวกับอทินนาทาน ควรรู้จักกับความหมาย ของคำว่า สีด ตามนัยแห่งพุทธพจน์ก่อน ซึ่งคำว่า สีด นั้น ตรงกับคำภาษาบาลีว่า สีด ตามรูปศัพท์ แปลว่า ปกติ หมายความว่า คนที่มีจิตเป็นปกติ ไม่ถูก โลภะ โทสะ โมหะ ครอบงำ และชักไป ทำชั่วทำผิด จิตเป็นปกติ เมื่อจะทำอะไรทางกายด้วยจิตที่เป็นปกติ ก็ไม่ทำกายทุจริต เมื่อจะพูด อะไรทางวาจา ก็ไม่พูดวาจาทุจริต เมื่อคิดเรื่องราวอะไรทางใจ หรือทางมนะ ก็ไม่คิดเป็นมโนทุจริต เพราะฉะนั้น ใจจึงเป็นสิด ทำทางกาย กายก็เป็นสิด ทำทางวาจา วาจาเป็นสิด คิดทางมนะ มนะ ก็เป็นสิด เจตนาที่รักษากายกรรม วาจากรรม ให้ตั้งเป็นปกติดี เว้นจากประพฤติชั่วทุจริต ชื่อ

^๕ อังใน : พระมหาไชยา ขยสิทธิ์ (เสนแสนยา), “ศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของครูและ นักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา” หน้า ๑๑.

ว่า ศิล คือในทางปกครอง คือการประพฤติตามกฎหมายจารีตประเพณีอันดีงาม ในทาง พระพุทธศาสนาอย่างต่ำคือศีล ๕ อันชนทั่วไปพึงสมาทานรักษา กล่าวรวมกันคือ เว้นจากการล้าง ฆ่าฉวยชีวิตกันและกัน(ทางศาสนาเว้นตลอดถึงสัตว์มีชีวิต) (ปาณาติปาตา เวรมณี) เว้นจากถือเอา ทรัพย์ที่เจ้าของไม่ยินยอมให้ (อทินนาทานา เวรมณี) เว้นจากประพฤติผิดในกามทั้งหลาย (กาเมสุ มิฉนจารา เวรมณี) เว้นจากพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี) เว้นจากดื่มน้ำเมา คือสุราเมรัย อันเป็น ฐานะแห่งความประมาท (สุราเมรัยมชฺชปมาทภูฏานา เวรมณี) ศิล ๕ ประการนี้มีมาแต่เก่าก่อน พุทธกาล ท่านแสดงว่าพระเจ้าจักรพรรดิ ผู้เป็นพระราชเอกแห่งแผ่นดินได้ทรงสมาทานรักษา และ ทรงประกาศแนะนำให้เป็นกฎหมายในทางปกครองของพระเจ้าจักรพรรดิ แม้ในบัดนี้ ถึงแม้ กฎหมายอยู่มากแล้ว ก็ยังต้องอาศัยศิลอุปการะ แต่บัญญัติผ่อนลงตามที่เห็นสมควร ราษฎรจึงจะอยู่ เป็นสุขสงบ ผู้ปกครองที่ไม่ตั้งอยู่ในศิล ย่อมประพฤติทุจริต ทำผู้อยู่ในปกครองให้เดือดร้อนด้วย อธรรม ปราศจากเมตตา กรุณา ฝ่ายผู้อยู่ในปกครองที่ปราศจากศิลก็ทำตนให้เป็นคนชั่วเป็นผู้ร้าย ก่อความเดือดร้อนต่างๆ ทั้งแก่ผู้อยู่ในปกครองด้วยกันทั้งแก่ผู้ปกครองไม่เป็นอันประกอบอาชีพให้ เจริญ เพราะฉะนั้น ศิลจึงจำเป็นสำหรับคนผู้รวมกันเป็นหมวดหมู่ทุกฝ่าย ถ้าต่างตั้งมั่นอยู่ใน ศิล บ้านเมืองก็จักถึงความสงบสุขราบคาบปราศจากโจรภัย และทุจริตทั้งปวง^๖

มีข้อรับสมอ้างสุภาษิตของพระสีลวเถระ ท่านได้กล่าวถึงคุณและอานิสงส์ของศิลไว้ใน สีลวคถาว่า

กุลบุตรในสัตว์โลกนี้ผู้ใคร่ประโยชน์พึงศึกษาศิลนั้นแหละให้เป็นอันศึกษาดีแล้วในโลก นี้ เพราะศิลที่รักษาแล้ว ย่อมนำมาสมบัติทุกประเภทมาให้ได้ ผู้มีปัญญาเมื่อปรารถนาความสุข ๓ อย่าง คือ ความสรรเสริญ ๑ การได้รับความปลื้มใจ ๑ การตายไปแล้วบันเทิงในสวรรค์ ๑ ควรรักษาศิล เพราะผู้มีศิล มีความสำรวม ย่อมได้มิตรมาก ส่วนผู้ทุศีลประพฤติแต่ความชั่ว ย่อมแตกจากมิตร นรชนผู้ทุศีล ย่อมได้รับการตำหนิและติเตียน นรชนผู้มีศิล ย่อมได้รับความยกย่องชมเชยและสรรเสริญทุกเมื่อ ศิลเป็นเบื้องต้น เป็นที่ตั้ง เป็นบ่อเกิดแห่งคุณ ความดีทั้งหลาย และเป็นประธานแห่งธรรมทั้งปวง เพราะฉะนั้น พึงชำระศิลให้บริสุทธิ์ สัจจริงศิลเป็นเครื่องกันความทุจริต ทำจิตให้ร่าเริง เป็นทำสำหรับหยั่งลงสู่มหาสมุทร คือ นิพพานของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ เพราะฉะนั้น ควรชำระศิลให้บริสุทธิ์ ศิลเป็นกำลัง ความสำเร็จเปรียบปานมิได้ เป็นอาวุธชั้นเยี่ยม เป็นอาวุธอันประเสริฐ เป็นเกราะบังอย่างน่า อัศจรรย์ ศิลเป็นสะพานอันมีพลังมาก มีกลิ่นหอมอย่างยิ่ง เป็นเครื่องลูบไล้อย่างประเสริฐ ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้มีศิล มีชื่อเสียง ระเบิดไปทั่วทุกทิศ ศิลเป็นกำลังที่เลิศ เป็นเสบียงเดินทาง

^๖ วชิร. ฎีกา. (บาลี) -/๒๕-๓๐.

ชั้นเยี่ยม เป็นยานพาหนะอันประเสริฐยิ่งนัก ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้มีศีลไปได้ทั่วทุกทิศ คนพาลมีใจไม่ตั้งมั่นในศีล ย่อมได้รับการติฉินนินทาในเวลาที่มียังชีวิตอยู่ในโลกนี้ และตายไปแล้ว ย่อมได้รับทุกข์โทมนัสในอบายภูมิ ย่อมได้รับทุกข์โทมนัสในที่ทั่วไป ชีรชนตั้งมั่นดีในศีล ย่อมได้รับชื่อเสียงในเวลาที่มียังชีวิตอยู่ในโลกนี้ และตายไปแล้ว ย่อมได้รับสุข โสมนัสในสวรรค์ ย่อมได้รับโสมนัสในที่ทั่วไป ศีลเท่านั้นเป็นเลิศในโลกนี้ ส่วนผู้มีปัญญาเป็นผู้สูงสุดทั้งในหมู่มนุษย์และหมู่เทวา ชัยชนะก็เพราะศีลและปัญญา^๓

พระอุบล กตปุณฺโญ กล่าวไว้ใน เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย ว่า ศีลเป็นหลักความประพฤติทางกาย วาจา และการเลี้ยงชีพสุจริตโดยมีเจตนาเป็นเครื่องประพฤติดังเว้นจากทุจริต เพื่ออบรมจิตให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลาย^๔ ดังนั้น ศีล แยกออกได้เป็น ๒ คือ เป็นอาการอย่างหนึ่ง เป็นตัวศีลอย่างหนึ่ง อาการคือ เมื่อตั้งใจรักษา ระวังไม่ให้ประพฤติด่าง นี้เรียกว่ารักษาอาการของศีล ตั้งใจรักษาอาการของศีลจนไม่คิดประพฤติด่าง จิตสงบเป็นปกติ หรือเห็นโทษของการด่างศีล แล้วจิตสงบเป็นปกติไม่คิดด่าง นี้ได้ชื่อว่าตัวศีล เพราะศีลหรือศีละ แปลว่าปกติ ควรหมายเอาใจที่สงบเป็นปกติ ไม่คิดประพฤติด่างตามขั้นนั้น ๆ เพราะฉะนั้น การตั้งใจรักษาอาการไม่ให้ประพฤติชั่ว เป็นอาการของศีล ตั้งใจรักษาไปจนจิตเป็นปกติไม่คิดด่างเป็นตัวศีล ความรู้ความเข้าใจในศีลนั้น เป็นแบบแปลนสำคัญที่จะนำไปสู่การศึกษาในรายละเอียดของอทินนาทานสิกขาบท ในประเด็นเป็นต้นว่า รูปศัพท์วิเคราะห์ คำนิยาม ความหมาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในศีลที่พระอรหันต์ปฏิบัติมาจนเป็นศีลสังคัมในระดับชั้นสามัญ และเป็นอริยศีลในระดับชั้นอุดมต่อไป

คำว่าอทินนาทานนี้ แยกรูปศัพท์ออกได้ดังนี้ อ + ทินฺน + อาทาน กล่าวคือ “อ” หมายถึง “ไม่” ซึ่งแปรรูปมาจาก “น” ศัพท์ปฏิเสธ ทินฺน มาจาก “ทา” ธาตุ ในความให้ ลง “ต” ปัจจัย ในกริยาภิกตฺ แปลว่า (อันเขา) ให้แล้ว มอบแล้ว ถวายแล้ว และ “อาทาน” มาจาก อา (ทั่ว ยิ่ง กลับความ) “ทา” ธาตุ ในความถือเอา “ยุ” ปัจจัย แปลง “ยุ” เป็น “อน” สำเร็จรูป เป็น “อาทาน” แปลว่า การถือเอา การฉวย การจับ เมื่อรวมความแล้ว คำว่า “อทินนาทาน” แปลว่า การยึดถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้อนุญาตให้ด้วยอาการแห่งขโมย ในพระบาลี ศัพท์ว่า “อาทาน” หมายถึง การขโมย ซึ่ง นื้อ เคลื่อนไหวอริยาบถ ทำให้ทรัพย์เคลื่อนที่ ทำให้ทรัพย์ล่วงเขตที่หมาย^๕ และเมื่อรวมกับ “อทินนนะ” เป็น อทินนาทาน หมายถึง ผู้ขโมย ซึ่ง นื้อ เคลื่อนไหวอริยาบถ ทำ

^๓ จุ.เถร.(บาลี) ๒๖/๖๐๘-๖๑๕/ ๓๕๗-๓๕๘, จุ.เถร.(ไทย) ๒๖/๖๐๘-๖๑๕/๔๔๕-๔๔๖.

^๔ พระอุบล กตปุณฺโญ(แก้ววงล้อม), การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย, วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๕.

^๕ วิ.มหา.(บาลี) ๑/๕๒/๖๑, วิ.มหา. (ไทย) ๑/๕๒/๘๑.

ให้ทรัพย์เคลื่อนที่ ทำให้ทรัพย์ล่วงเขตที่หมาย^{๑๑} ในอรรถกถาสมันตปาสาทิกา วิเคราะห์ไว้ว่า การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ ชื่อว่า อทินนาทาน มีอรรถาธิบายว่า การนำของผู้อื่นไป ถือการลักได้แก่ความเป็นขโมย บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า อทินัน ใต้แก่ของที่คนอื่นหวงแหน คนอื่นเมื่อถึงความเป็นผู้ทำตามชอบใจ ในของที่ผู้อื่นหวงแหนอันใด (แม้) ไม่ควรได้รับโทษทัณฑ์ และไม่ควรถูกตำหนิ เถยยเจตนา (ความตั้งใจลัก) ของผู้ที่มีความสำคัญในสิ่งของที่ผู้อื่นหวงแหนนั้นว่าเป็นของที่ผู้อื่นหวงแหน ยังความพยายามถือเอาสิ่งของนั้นให้ตั้งขึ้น ชื่อว่า อทินนาทาน^{๑๒}

สรุปแล้วตามรูปแห่ง อทินนาทานศัพท์ หมายถึง กิริยาที่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของหวงแหน และไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งการขโมย มีการลัก ฉก ฉิง ตูเอาซึ่งหน้าเป็นต้น ตามอำเภอใจหรือความพอใจ ความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยมีเหตุคือการทำวัตถุสิ่งของนั้นให้เคลื่อนจากฐาน หรือจากที่ตั้งอยู่ดั้งเดิม เพื่อความกระฉ่างแจ่มชัดแห่งเนื้อความ ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรูปวิเคราะห์และความหมายแห่งอทินนาทานตามนัยแห่งคัมภีร์ต่าง ๆ เป็นต้นว่า พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และนักวิชาการต่าง ๆ ต่อไป

ก. รูปวิเคราะห์

คำว่า อทินนาทาน วิเคราะห์ความหมายว่า ของที่เขาไม่ได้ให้ทางกายและทางวาจา เพราะฉะนั้นจึงชื่อว่า อทินัน แปลว่า ของที่เขาไม่ได้ให้ ใต้แก่ ของคนอื่น การถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ นั้น ชื่อว่า อทินนาทาน มีอธิบายว่า ใต้แก่การลักของคนอื่น ใต้แก่ ความเป็นขโมย ความเป็นโจรก็ว่า โดยอรรถ ใต้แก่ โดยเจตนาอันเป็นไปทางกายทวารและวจีทวาร ทวารใดทวารหนึ่งซึ่งยังความเพียรที่จะถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ นั้นให้ตั้งขึ้น ของบุคคลผู้มีความสำคัญในของที่ผู้อื่นเขาหวงแหน ว่าคนอื่นหวงแหน^{๑๓}

วินิจฉัยในคำว่า อทินนาทานา เวรมณี การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ชื่อว่า อทินนาทาน ใต้แก่การนำเอาของของคนอื่นไป มีอรรถาธิบายว่า ความเป็นขโมย คือความเป็นโจร คำว่า สิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ใต้แก่สิ่งของที่คนอื่นหวงแหน บุคคลอื่นถึงความเป็นผู้กระทำตามที่ต้องการในสิ่งของใด ย่อมเป็นผู้ไม่ควรถูกลงโทษ และเป็นผู้ไม่ถูกติเตียน ก็เจตนาขโมย

^{๑๑} วิ.มหา.(บาลี) ๑/๕๒/๖๒, วิ.มหา. (ไทย) ๑/๕๒/๘๒.

^{๑๑} วิ.ม.อ. (บาลี) ๓/๓๔/๒๔.

^{๑๒} สารตถ.ฎีกา.(บาลี)๑/๕/๒๔๕, สารตถ.ฎีกา. (ไทย) ๑/๕๖๖.

อันยังความพยายามที่ถือเอาของที่เขามิได้ให้นั้นให้ตั้งขึ้น ของบุคคลผู้มีความสำคัญในสิ่งของนั้นที่
คนอื่นหวงแหนว่าเป็นของของคนอื่นหวงแหน ชื่อว่า อทินนาทาน^{๑๓}

เฉยเจตนา (เจตนาเครื่องเป็นขโมย) ของบุคคลผู้มีความสำคัญในพัสดุ อันผู้อื่นหวง
แหนว่าเป็นพัสดุนั้นผู้อื่นหวงแหนแล้ว อันยังความพยายามเป็นเหตุถือเอาพัสดุที่ผู้อื่นหวงแหน
นั้นให้ตั้งขึ้น เป็นไปทางกายทวารและวจิตทวารชื่อว่า อทินนาทาน ภัณฑะอันชนเหล่าอื่น คือเจ้าของ
ภัณฑะทั้งหลายหวงแหนไม่สละให้ ยังรักษาคุ้มครองไว้ ไม่ให้ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ของตน ชื่อ
ว่าพัสดุนั้นผู้อื่นหวงแหนแล้ว ในคำว่า ปรปริกุกหิต ปรปริกุกหิตสยฺหิโน^{๑๔} นั้น

ตามรูปวิเคราะห์แห่งอทินนาทานศัพท์ ประมวลความได้ว่า อทินนาทาน ได้แก่ การ
ถือเอา หรือการนำเอาสิ่งของของผู้อื่นซึ่งเจ้าของหวงแหนไป ด้วยอาการแห่งการขโมย หรือความ
เป็นโจร คือความเป็นผู้ชอบลัก ฉก ฉวยเอา บุคคลผู้ทำกริยาอาการเช่นนั้น ย่อมประสบเหตุมีการ
ถูกลงโทษทัณฑ์ต่าง ๆ ตามประมาณแห่งวัตถุสิ่งของนั้น และย่อมได้รับการติเตียนต่าง ๆ

ข. ความหมาย

คำว่า อทินนาทาน ในทางพระพุทธศาสนานั้น มีความหมายที่นักวิชาการทาง
พระพุทธศาสนาได้ให้ไว้ดังต่อไปนี้

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงให้ความหมายไว้ว่า อทินนา-
ทาน หมายถึง การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้^{๑๕}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า อทินนาทาน หมายถึง การ
ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย, ขโมยสิ่งของ, ลักทรัพย์^{๑๖}

พระราชธรรมนิเทศ ให้ทัศนะไว้ว่า อทินนาทาน หมายถึง การถือเอา การตัดรอน การ
ทำลายสิทธิ ในคุณค่าของทรัพย์สินที่มีเจ้าของมีสิทธิครอบครองหวงแหน ด้วยการปล้น การขโมย
การลักขโมย การสับเปลี่ยน การซ่อนไว้ การเลียงภาษี การปลอมแปลงสินค้า การโกงด้วยเครื่อง

^{๑๓} สารตฺถ.ฎีกา. (บาลี) ๓/๑๐๓/๓๐๕, สารตฺถ.ฎีกา. (ไทย) ๔/๑๖๘. อภิ.สง.อ. (บาลี) ๑/-/๑๔๕-๑๔๖,
ขุ.อิติ.อ. (บาลี) ๑/๓๔/๒๖๔, อัง.ติก.อ. (บาลี) ๒/๗๑/ ๒๒๐.

^{๑๔} มงคลสูตรที่ปี่ (แปล), ๒/ ๒๐๓/๕๘.

^{๑๕} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สารานุกรมพระพุทธศาสนา, พิมพ์ครั้งที่
๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๖.

^{๑๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๕,
(กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๓๖๒.

ดวงเครื่องวัด ก็คืออทินนาทาน และการละเมิดศีลข้อนี้เกิดขึ้นได้ด้วยการกระทำด้วยตนเอง ด้วยการสังคนอื่น ด้วยการยกย่องพวกขโมย ด้วยการพอใจยินดีในของที่ได้มาทางการทุจริต^{๑๓}

ปฐมรัตน์ สุขิยามานนท์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า อทินนาทาน หมายถึง การกระทำใดๆ อันประกอบด้วยเจตนาละเมิดกรรมสิทธิ์หรือความครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น ทั้งนี้ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีมูลค่าเท่าใดก็ตาม^{๑๔}

การกระทำดังกล่าวจะเป็นเหตุลักขโมยได้นั้น ต้องประกอบด้วยเจตนาเป็นสำคัญ ดังความในปรมตฺตโชติกาวา ในคำว่า อทินนาทาน นี้ บทว่า อทินนํ ได้แก่ ทรัพย์สินของที่เจ้าของหวงแหน ซึ่งเจ้าของเองเมื่อทำตามที่ต้องการ ก็ไม่ต้องโทษไม่ถูกตำหนิ เถยเจตนา เจตนาคิดจะลักของบุคคลผู้มีความสำคัญในทรัพย์สินของที่เจ้าของหวงแหน ว่าเป็นทรัพย์สินของที่เจ้าของหวงแหน เป็นสมุฏฐานแห่งความพยายามที่จะลักทรัพย์สินของนั้นเป็นไปทางกายทวารและวจีทวาร ทวารใดทวารหนึ่งนั้นแล ชื่อว่า อทินนาทาน^{๑๕}

ความหมายแห่งอทินนาทานศัพท์ตามทัศนะต่าง ๆ นั้น สรุปได้ว่า อทินนาทาน หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่ผู้ต้องการลัก มีเจตนาในการขโมย หรือยักยอกเอาเป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวง การรับสินบนเพื่อต้องการอำนวยความสะดวกแก่เหตุใดเหตุหนึ่งอันสนองความต้องการของตนเองและผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นเหตุนำมาซึ่งการเสียหายผลประโยชน์แห่งบุคคลผู้อยู่ในฝ่ายตรงข้าม ซึ่งเหตุนั้นอาจบังเกิดขึ้นทางกายหรือทางวาจาอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ หรือจะเกิดขึ้นทั้งสองทาง

จากขอบข่ายและความหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปความได้ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ที่เป็นสิ่งอันเขาหวงแหน เขาไม่ได้ให้ด้วยกายและวาจา

๒. ลัก หรือ ขโมยวัตถุประสงค์ของนั้นมาทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเขาหวงแหนอยู่ บุคคลนั้นย่อมถูกติเตียนหรือถูกลงโทษ

^{๑๓} พระราชธรรมนิเทศ, (ระแบบ จิตตภาโณ), นิเทศธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ: ติเบอร์ดี้เพรส, ๒๕๓๕, หน้า ๑๘๖-๑๘๗).

^{๑๔} ปฐมรัตน์ สุขิยามานนท์, “อทินนาทานในแนวคิดและวิถีชีวิตของคนไทย”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒.

^{๑๕} พุ.สุ.อ.(บาลี), ๒/๑๑๕/๑๘๔, พุ.สุ.อ.(บาลี) -/๑๗.

๒.๒.๒ องค์ประกอบของอทินนาทาน

คำว่า องค์ประกอบของอทินนาทานนั้น หมายถึง ส่วนประกอบหรือสิ่งต่างๆ ที่จะกำหนดว่า องค์ประกอบของการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนแล้วว่า องค์ประกอบที่จะก่อให้เกิดการกระทำของมนุษย์นั้น ไม่ว่าจะเป็นการกระทำอะไรก็ตาม เมื่อมีการกระทำที่เกิดขึ้น ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สิ่งนั้นย่อมมีองค์ประกอบเป็นเครื่องกำหนดช่วยอำนวยความสะดวกให้สำเร็จประโยชน์ได้ทั้งสิ้น ดังนั้น องค์ประกอบนี้จึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นเครื่องกำหนดกฎเกณฑ์ตัดสินชี้ให้ทราบว่า การกระทำเช่นนี้เข้าสู่ขอบข่ายแห่งการกระทำผิดหรือไม่อย่างไร อีกทั้งเป็นเครื่องชี้และกำหนดให้ทราบว่า ครอบงำองค์ประกอบตามที่กำหนด และวินิจฉัยพฤติกรรม หรือการกระทำดังกล่าวนั้นว่า ถูกหรือผิดและสมควรหรือไม่สมควรอย่างไร ดังนั้น จึงต้องวางกฎเกณฑ์เพื่อเป็นเครื่องพิจารณาตัดสิน เรียกว่า สัมภาระ มี ๕ ประการ คือ

๑. ของที่เจ้าของหวงแหน (ปรปรัคหิต)
๒. รู้อยู่ว่า เป็นของที่เจ้าของหวงแหน (ปรปรัคหิตสญญิตา)
๓. จิตคิดลัก (เถยยจิตต์)
๔. พยายามลัก (อุปกุกโม)
๕. ลักมาได้ด้วยความพยายามนั้น (เตน หรณ) ^{๒๐}

ซึ่งองค์ประกอบทั้ง ๕ ประการนั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ของที่เจ้าของหวงแหน ปรปรัคหิต หมายความว่า ตัวทรัพย์สินทั้งที่เป็นสวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์มีวิญญาณ เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย คน เป็นต้น หรือ อวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณ เช่น บ้าน ที่ดิน ทั้งที่เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน ดินไม้ เป็นต้น ซึ่งประเด็นสำคัญนั้นอยู่ตรงที่ทรัพย์นั้นมีเจ้าของ และเจ้าของนั้นเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เทวดาเปรตหรือสัตว์เดรัจฉานหวงแหนซึ่งในอรรถกถาพระวินัยจำแนกออกไปอีกเป็น ๖ ประการด้วยกันคือ

- ๑) สิ่งนั้น เจ้าของไม่ยินยอมให้ด้วยการกระทำและคำพูด
- ๒) สิ่งนั้น เจ้าของมิได้ละวาง เพราะยังไม่ได้ปล่อยจากมือของตน
- ๓) สิ่งนั้นเจ้าของยังมิได้สละการครอบครอง เพราะมีความเสียดาย
- ๔) สิ่งนั้น เจ้าของยังรักษา เพราะเจ้าของยังจัดแจงอารักขาป้องกันไว้
- ๕) สิ่งนั้น เจ้าของยังคุ้มครอง เพราะเจ้าของได้เก็บไว้ในตู้เก็บ
- ๖) สิ่งนั้น เจ้าของยังยึดมั่นเป็นของตน เพราะมีความเชื่อใจในสิ่งนั้น ^{๒๑}

^{๒๐} วิ.มหา.(บาลี) ๑/๑๒๒/๓๓.วิ.มหา.(ไทย) ๑/๑๒๒/๕๕ , อภิ.สง.อ.(บาลี) ๑/-/๑๔๖.

^{๒๑} วิ.มหา.อ. (บาลี) ๑/๕๒/๓๒๔-๓๒๕.

๒. รู้ยู่ว่า เป็นของที่เจ้าของหวงแหน (ปรปรีคหิตสญญิตา) หมายความว่า ผู้กระทำนั้นสามารถรับรู้หรือเข้าใจได้ว่าทรัพย์สินของผู้อื่น หรือแม้แต่มีความสงสัยลังเลใจว่าเป็นทรัพย์สินมีเจ้าของ และเจ้าของไม่อนุญาต เว้นแต่เจ้าของนั้นจะเป็นเปรตหรือเดรัจฉานเท่านั้นแม้หวงแหนก็ไม่ถือว่าเป็นของมีเจ้าของหวงแหน

๓. จิตคิดลัก (ถยฺยจิตฺต) หมายความว่า ผู้นั้นมีจิตใจเป็นโจร ต้องการจะขโมยของผู้อื่น ซึ่งมีความคิดหรือความรู้สึกที่จะลักเป็นต้นทุนอยู่เดิมแล้ว จิตนี้แม้จะเกิดเพียงครั้งเดียวก็ถือว่าเป็นโดยจิตทั้งนั้น

๔. พยายามลัก (อุปกฺกโม) หมายความว่า มีความพยายามหรือความชวนชวนแสวงหาทางเพื่อที่จะนำวัตถุสิ่งของที่ประสงค์นั้นมา ซึ่งมีความพยายาม ๒ ทางด้วยกัน คือ (๑) ความพยายามทางกาย เช่นการจับต้องตัวทรัพย์สินนั้นให้เคลื่อนไหวเพื่อจะเอามาเป็นของตนหรือผู้อื่น การปกปิดซุกซ่อนทรัพย์สินเพื่อจะลัก หรือ (๒) ความพยายามทางวาจา เช่น การชักชวนผู้อื่นร่วมทำการในการกระทำอทินนาทาน ตู้ออสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น ลักหรือบังคับให้ผู้อื่นลักทรัพย์^{๒๒}

๕. ลักมาได้ด้วยความพยายามนั้น (เตน หรณฺ) หมายความว่า การกระทำสำเร็จลงได้ด้วยการกระทำครบตามขั้นตอนทั้ง ๕ ขั้นตอน เช่น สามารถทำให้สิ่งของนั้นขยับออกจากที่แม้เพียงเล็กน้อยก็ถือว่าสำเร็จกิจแห่งอทินนาทานทั้งนั้น

ในปรมศุทธโชติกา กล่าวถึงองค์ประกอบแห่งอทินนาทานไว้ ๕ ประการเหมือนกัน คือ

๑. ของมีเจ้าของหวงแหน (ปรปรีคหิตฺ)

๒. เข้าใจว่า ของมีเจ้าของหวงแหน (ปรปรีคหิตสญ)

๓. จิตคิดจะลัก (ถยฺยจิตฺต)

๔. พยายาม (วายมติ)

๕. ลักของได้มาด้วยความพยายามนั้น (เตน อาทาทพฺพิ อาทานํ กจฺจติ)^{๒๓}

อทินนาทาน นั้น (คำว่า “อทินนาทาน” การถือเอาของที่เจ้าของไม่อนุญาตให้ นั้น ในคัมภีร์อรรถกถาพระวินัยปิฎกท่านเรียกว่า “อหาร” แปลว่า การถือเอาอย่างต่ำ หมายความว่า การถือเอาโดยความเป็นโจร เป็นขโมยนั้น ย่อมเป็นกิริยาที่ ต่ำช้า เลวทราม หรือ ชั่วช้าต่ำทราม ด้วยเหตุนี้ พระอรรถกถาจารย์จึงเรียกอทินนาทานนี้ว่า “อหาร”) มี ๕ ประโยค มีความพยายามถือเอาด้วยของตนเองเป็นต้น และประโยคเหล่านี้เป็นไปด้วยอำนาจอหาร เหล่านี้ คือ

^{๒๒} พระมหาอิสระ สิงห์เป็ย, “การวิเคราะห์ปัญหาอทินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๕), หน้า ๕๐.

^{๒๓} บุ.บ.อ.(บาลี), -/๒๒.

๑. เถยขาวหาร ลักโดยการขโมย
๒. ปลั้หาวหาร ลักโดยข่มขู่
๓. ปฏิจันนาวหาร ลักซ่อน
๔. ปริกัปปาวหาร ลักโดยกำหนดของ
๕. กุสาวหาร ลักโดยสับสลาตามควร^{๒๔}

นอกจากนี้ในการลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น ท่านก็กำหนดความพยายามของการลักขโมยไว้อีกเหมือนกันแต่ในการลักขโมยท่านเรียกว่า อวหารในการทำความพยายามนั้นที่กำหนดไว้ดังนี้คือ

๑. สาหัตถิกะ อวหาร หมายถึง ถือเอา ของผู้อื่นด้วยมือของตนเอง เมื่อก้าวเท้าสุดท้ายหรือ พ้นจากฐาน ก็เป็นอทินนาทาน
๒. อาณัตถิกะ อวหาร หมายถึง ใช้ผู้อื่นลักขโมย เมื่อเขาลักสำเร็จตามคำสั่ง ก็เป็นอทินนาทาน
๓. นิสัคคิยะ อวหาร หมายถึง การโยนของให้พ้นเขตภามี เมื่อของนั้นตกพ้นเขต ๗ หรือของนั้นหลุดจากมือ ก็เป็นอทินนาทาน
๔. อัคตสาธกะ อวหาร หมายถึง ตั้งไม่ตายตัวเมื่อสั่งสำเร็จ ก็เป็นอทินนาทาน(มีผลย้อนหลัง)
๕. ชุระนิกเขปะ อวหาร หมายถึง รับของฝากแล้วคิดโกง เมื่อเจ้าของเดิมขาดกรรมสิทธิ์ ก็เป็นอทินนาทาน^{๒๕}

พระมหาอิสระ สิ่งเปี้ย กล่าวสรุปประเด็นเรื่องอทินนาทานไว้ว่า การกระทำอทินนาทาน คือความจงใจในการถือเอาสิ่งของผู้อื่นด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง โดยที่เจ้าของไม่ยินยอมพฤติกรรมเช่นนี้มีลักษณะแตกต่างกันไปในรายละเอียด เพราะขึ้นอยู่กับวิธีการในการถือเอาทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การลักทรัพย์หรือการชิงทรัพย์ จะถือว่ากระทำสำเร็จเป็นอทินนาทานในขณะที่หยิบสิ่งของนั้นพ้นจากฐานของตัวทรัพย์ หรือการขโมยทรัพย์ จะถือว่ากระทำสำเร็จเป็นอทินนาทานในขณะที่ฝ้ายักขอกไม่คิดจะให้คืน ทรัพย์นั้นและฝ่ายเจ้าของทอดธุระที่จะได้ทรัพย์นั้นคืน แต่ไม่ว่าจะกระทำอทินนาทานในรูปแบบใด ก็ถือว่าผู้กระทำได้ละเมิดศีลธรรมหรือ

^{๒๔} ที่.สี.อ.(บาลี), ๑/๘/๗๐.

^{๒๕} พรหมมาศ ฉลอง, อทินนาทานวิภาค การจำแนกเรื่องการลักทรัพย์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ทิววิสุทธิ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐. ดูรายละเอียดใน สารคดี.ฎีกา. (ไทย) ๒/๑๘๕-๑๕๐.

จริยธรรมขั้นพื้นฐานแล้ว จะต้องได้รับโทษโดยประการต่าง ๆ ตามกฎแห่งกรรมหรือกฎหมายบ้านเมือง^{๒๖}

ปฐมรัตน์ สุชียามานนท์ ได้สรุปเป็นเกณฑ์ตัดสินอทินนาทานเปรียบเทียบระหว่างบรรพชิตและฆราวาสไว้ เป็นตารางเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบเกณฑ์ตัดสินอทินนาทานระหว่างบรรพชิตและฆราวาส^{๒๗}

องค์ประกอบ	บรรพชิต	ฆราวาส
องค์ประกอบภายนอก	การถือเอา	(ผู้กระทำ) มีความพยายามในการกระทำอทินนาทานนั้น การกระทำอทินนาทานสำเร็จเนื่องจากความพยายามนั้น
องค์ประกอบเกี่ยวกับทรัพย์	ทรัพย์ที่เจ้าของไม่ได้ให้	ทรัพย์นั้นไม่ใช่ของตน ทรัพย์นั้นมีเจ้าของ ทรัพย์นั้นมีผู้ครอบครอง ทรัพย์นั้นมีผู้หวงแหน
องค์ประกอบภายใน	ด้วยโดยจิต	(ผู้กระทำ) เข้าใจว่าทรัพย์นั้นไม่ใช่ของตนและ/หรือเข้าใจว่าทรัพย์นั้นเป็นของคนอื่น (ผู้กระทำ) มีโดยจิต

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า การกระทำอทินนาทานของอทินนาทายบุคคล คือ บุคคลที่จะลักนั้นต้องมีความตั้งใจหรือมีเจตนาเป็นสำคัญ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างนั้นอยู่ที่ใจเป็นสำคัญที่ท่านเรียกว่าเจตนาหรือความจงใจ หากบุคคลนั้นมีความจงใจในการลักขโมย และ

^{๒๖} พระมหาอิสระ สิงห์เป็ย, “การวิเคราะห์ปัญหาอทินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย”, หน้า ๕๑.

^{๒๗} ปฐมรัตน์ สุชียามานนท์, “อทินนาทานในแนวคิดและวิถีชีวิตของคนไทย”, หน้า ๓๖.

สิ่งของที่ประสงค์ใ้เวลานั้นเคลื่อนจากที่แม่เพียงเล็กน้อย ก็ถือว่าสำเร็จกิจการขโมยแล้ว แม้จะนำไปไม่ได้ก็ตามที ผู้นั้นย่อมได้รับโทษฐานขโมยแน่นอน

๒.๒.๓ ประเภทของอทินนาทาน

อทินนาทานหากแบ่งเป็นประเภทแห่งการกระทำเป็น ๓ ประเภท ดังที่ปฐมมรรตน์ สุขิยามานนท์ สรุปไว้เป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ ประเภทของอทินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท^{๒๔}

ประเภทของอทินนาทาน		รูปแบบของอทินนาทาน
โจรกรรม	หมวดโจร	กลุ่มขโมย ตัดช่อง ย่องเบา ลัก ลักซ่อน ลักค้อน ลักลอบ ลักสับ และสับเปลี่ยน
		กลุ่มฉก ฉกชิง วังราว แย่ง ชิง ดีชิง และปล้น
		กลุ่มกคชี่ และกรรโชก
	หมวดกกลโกง	กลุ่มหลอกหลวง ปลอม หลอก และลวง
		กลุ่มตู่
		กลุ่มฉ้อ ฉ้อโกง ฉ้อฉล ฉ้อราษฎร์บังหลวง ตระบัด เบียดบัง และยักยอก
อนุโลมโจรกรรม	สมโจร ปอกลอก และรับสินบน	
ฉวยโจรกรรม	ผลาญ และหิยบฉวย	

ในงานวิจัยนี้ จะได้กล่าวในรายละเอียดของประเภทแห่งอทินนาทานตามลำดับดังต่อไปนี้

๑) ประเภทโจรกรรม

โจรกรรมเป็นกิริยาที่ถือเอาสิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ด้วยอาการเป็นโจร สรุปประเด็นได้ดังนี้ คือ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของด้วยอาการเป็นโจร ในเวลาที่เจียบไม่ให้เจ้าของรู้เห็น เช่น เห็นสิ่งของเขา วางทิ้งอยู่ ไม่มีใครเฝ้าไว้ ก็ถือเอาสิ่งนั้นไป ชื่อว่า ลักหรือขโมย เป็นการลอบทำสิ่งที่ตนไม่มีสิทธิ์

^{๒๔} ปฐมมรรตน์ สุขิยามานนท์, “เรื่องเดียวกัน”, หน้า ๒๕.

หรือไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของทรัพย์สิน^{๒๕} ในเวลาสังคนแอบเข้าไปในเรือน แล้วหยิบฉวยเอาสิ่งของของเขา เรียกว่า ย่องเบา การจัดแจงหรือเจาะประตูหน้าต่างที่ปิดอยู่ และถอดกลอนเปิดเข้าไปเอาสิ่งของของเขา เรียกว่า ตัดช่อง^{๒๖} ซึ่งอาการที่กระทำได้กล่าวนั้น เป็นการกระทำในลักษณะบุกรุกเคหสถานของผู้อื่น เป็นต้น จัดอยู่ในกลุ่มโจร การฉกชิงวิ่งราว และอีกกลุ่มคือกลุ่มคุกคามต่อทรัพย์สินผู้อื่นเป็นต้นว่า กดขี่ข่มเหงบังคับเอา เช่น อาการที่ใช้อำนาจข่มเหงเอาทรัพย์สินผู้อื่น ดังราชบุรุษเก็บค่าอากรเกินพิกัด โทษถึงที่สุดในขณะได้ของมา^{๒๗} หรือกิริยากรรโชกทรัพย์สินในทางกฎหมายบ้านเมือง เป็นชื่อความผิดทางอาญฐานข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมหรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญ หรือของบุคคลที่สามจนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น เรียกว่า “ความผิดฐานกรรโชก”^{๒๘} ครอบคลุมไปถึงแม้การใช้อุบายกลโกงต่างๆ เป็นต้นว่า การหลอกลวงด้วยการให้คนอื่นหลง เช่น ตาชั่งดวงสินค้าให้ผิดไปจากปกติ การปลอมธนบัตร หรือปลอมปณินค้าหนีภาษี การตู่ หมายถึง การอ้างเอากรรมสิทธิ์ของตนในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เช่น การยึดครองที่วัดนำไปทำสนามกอล์ฟ ซึ่งตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์แล้วไม่มีอำนาจขึ้นสู่คดีความได้^{๒๙} การฉ้อราษฎร์บังหลวง การขกยก การหลบเลี่ยงภาษี การซุกหุ้น โดยเฉพาะผู้มีอำนาจในทางการเมือง ถือว่าผู้ฉ้ออำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ถือเอาทรัพย์สินโดยไม่สุจริต^{๓๐}

^{๒๕} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๑๖๕ – ๑๖๖.

^{๒๖} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, เบญจศีลเบญจธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๘.

^{๒๗} คณะกรรมการกองตำรา, อุปกรณ์วินัยมุข เล่มที่ ๑, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๑๘.

^{๒๘} สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล,รศ., ดร.(รวบรวม), ประมวลกฎหมายอาญา, (กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๒๘-๑๒๙, อ้างใน ปฐมรัตน์ สุชียามานนท์, “เรื่องเดียวกัน”, หน้า ๑๘.

^{๒๙} หมวด ๕ วัด มาตราที่ ๓๔ ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ จะโอนกรรมสิทธิ์ได้ ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ และห้ามมิให้บุคคลโดยอาศัยความขึ้นต่อสู้กับวัดในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัดและที่ธรณีสงฆ์ และความในมาตราที่ ๓๕ ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ เป็นทรัพย์สินซึ่งไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี อ้างใน พระมหาอิสระ สิงห์เป็ย, “การวิเคราะห์ปัญหาหาหินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย”, หน้า ๑๓๕.

^{๓๐} พิสิฏฐิ เจริญสุข, เบญจศีล – เบญจธรรม, กรุงเทพฯ : กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓, หน้า ๓๒.

๒) ประเภทอนุโลมโจรกรรม

อนุโลมโจรกรรมเป็นกิริยาที่แสวงหาทรัพย์สินในทางไม่บริสุทธิ์ แม้จะไม่นับเข้าในลักษณะของโจร ก็ถือว่าเป็นความผิดทึนนาทาน เนื่องจากเป็นลักษณะการแสวงหาทรัพย์สินจากความสัมพันธ์โดยมิชอบ การกระทำในข่ายนี้ได้แก่ สมโจร ปอกลอก และรับสินบน สมโจร หมายถึง กิริยาที่อุดหนุนส่งเสริมพฤติกรรมของโจร เช่น รับซื้อของโจรเพื่อนำไปขายต่อ เช่น รับจํานำโทรศัพท์มือถือที่ถูกขโมยมา รับไว้ทั้งๆ ที่รู้ว่า ปอกลอก ได้แก่ กิริยาที่คบบคนด้วยอาการไม่ซื่อสัตย์ มุ่งหวังแต่จะเอาประโยชน์จากเขาโดยถ่ายเดียว เมื่อเขาหมดประโยชน์แล้วก็จะสลัดทิ้งเสียปล่อยให้เขาต้องตกทุกข์ได้ยาก รับสินบน ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาทรัพย์สินที่เขาให้ เพื่อทำธุระให้แก่เขาในทางที่ผิด เช่น เป็นทนายว่าความให้ผู้ผิดกลับเป็นฝ่ายชนะคดีความเป็นต้น หรือการรับทรัพย์สินเป็นค่าตอบแทนในการช่วยงานให้เขาสำเร็จตามความประสงค์ ซึ่งตนยอมทำผิดต่อหน้าที่เพราะเห็นแก่อามิสสินจ้างนั้นๆ โดยได้ช่วยเขาในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจรับสินบนของเจ้ามือหวยเถื่อน^{๓๕} ซึ่งกิริยาทั้งปวงนี้ล้วนเป็นเรื่องที่เน้นถึงลักษณะรูปความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเข้าไปเพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองอย่างไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม^{๓๖}

๓) ประเภทฉวยโจรกรรม

ฉวยโจรกรรม หมายถึง กิริยาที่ทำทรัพย์สินของผู้อื่นให้สูญหาย และเป็นสินใช้ตกอยู่แก่ตน มี ๒ ประเภท คือ ผลาญ และหิบบฉวย^{๓๗} ผลาญ คือ การทำลายให้หมดสิ้นไป หมายถึงการทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยความโกรธ หรือความอิจฉาริษยาต้องการให้ผู้อื่นได้รับความฉิบหาย ไม่อยากให้เขาได้ดีเกินหน้า พยายามตามจองเวรจองกรรมกับผู้อื่นเช่น ทำลายด้วยขมจักรยานยนต์ เอามีดไปกรีดรถยนต์ ปาระเบิดหน้าประตูบ้านของคนอื่นเป็นต้น และอีกกิริยาหนึ่งคือ หิบบฉวย หมายถึง ใช้วิสาสะคือความคั่นเคยที่เกินขอบเขตหิบบของคนอื่นไป โดยรู้ทั้งรู้ว่าสิ่งนั้นเจ้าของเขาไม่ต้องการให้ใครหิบบเอาไป แม้การกระทำดังกล่าวจะไม่มีเจตนา แต่เพื่อความสัมพันธ์ที่ดีของบุคคลในสังคม ควรที่จะถนอมน้ำใจกันด้วยการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และรู้จักขอบเขตแห่งความรักและห่วงหา

^{๓๕} จรูญ สมน้อย, เบญจศีล เบญจธรรม และอุโบสถศีล, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พุทธลีลา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๘.

^{๓๖} ปฐมรัตน์ สุจิยามานนท์, “อทินนาทานในแนวคิดและวิถีชีวิตของคนไทย”, หน้า ๒๗.

^{๓๗} “เรื่องเดียวกัน”, หน้า ๒๗.

จากประเด็นแห่งประเภทของอทินนาทาน ทั้ง ๓ ประเด็นนั้น สรุปได้ว่า ความเป็นโจรกรรมก็ดี ความเป็นอนุโลมโจรกรรมก็ดี ความเป็นฉاياโจรกรรมก็ดี ล้วนเป็นเหตุนำความเสียหายมาสู่ระบบสังคมไทยและสังคมพุทธ ถึงแม้ว่าในส่วนของอนุโลมโจรกรรมและฉاياโจรกรรมจะเป็นเพียงโทษเล็กน้อยแต่นำผลมหันต์ในภายหน้า อย่างเด็กหยิบฉวยของเล็กๆ น้อยๆ ของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาตเป็นต้นว่า ขวคนมที่มารดาเพิ่งซิงใหม่ๆ โดยที่ไม่ได้รับอนุญาต เมื่อมารดาไม่ตักเตือน ย่อมส่งผลถึงกาลภายหน้าของเด็กซึ่งอาจประกอบกรรมในส่วนของโจรกรรมซึ่งมีโทษร้ายแรงต่อไปได้ และในประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ได้แบ่งความผิดไว้ ๘ หมวดด้วยกัน ได้แก่

หมวด ๑ ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์

หมวด ๒ ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์

หมวด ๓ ความผิดฐานฉ้อโกง

หมวด ๔ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

หมวด ๕ ความผิดฐานยักยอก

หมวด ๖ ความผิดฐานรับของโจร

หมวด ๗ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

หมวด ๘ ความผิดฐานบุกรุก

ซึ่งความผิดทั้ง ๘ หมวดนี้นั้น มีโทษหนักเบาตามความผิด ตั้งแต่ระวางโทษจำคุก ถึงปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ^{๓๘} เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมเล็ก ๆ ตั้งแต่ครอบครัวเป็นต้น จึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคม ซึ่งจะได้กล่าวในประเด็นคุณและโทษของอทินนาทานต่อไป

๒.๒.๔ มูลเหตุคุณานิสงส์และโทษของอทินนาทาน

๑) คุณานิสงส์แห่งการงดเว้นจากอทินนาทาน

ก่อนที่จะกล่าวถึงโทษแห่ง อทินนาทาน คือการถือเอาสิ่งของที่บุคคลอื่นไม่ให้ด้วยอาการแห่งขโมย นั้น จะกล่าวถึงอานิสงส์ของการประพฤติดีโดยรวมก่อนจึงจะกล่าวถึงอานิสงส์โดยเฉพาะของการเว้นจากอทินนาทานพระผู้มีพระภาคได้ตรัสกะคหบดีชาวปาฏลีคามว่า สัตถ์สมบัติของบุคคลผู้มีศีล มี ๕ ประการคือ

^{๓๘} ดูรายละเอียดใน ปฐมรัตน์ สุชียามานนท์, “เรื่องเดียวกัน”, หน้า ๕๑.

๑. บุคคลผู้มีศีล สมบูรณ์ด้วยศีลในโลกนี้ ย่อมมีโภคทรัพย์เป็นอันมากซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ
๒. กิตติศัพท์อันงามของบุคคลผู้มีศีล สมบูรณ์ด้วยศีล ย่อมขจรไป
๓. บุคคลผู้มีศีล สมบูรณ์ด้วยศีล จะเข้าไปยังบริษัทใด ๆ จะเป็นชาติเดียวบริษัท พราหมณ์บริษัท คหบดีบริษัทก็ตาม สมณบริษัทก็ตาม ย่อมแก้วักล้า ไม่เก้อเงินเข้าไป
๔. บุคคลผู้มีศีล สมบูรณ์ด้วยศีลย่อมไม่หลงลืมสติตาย
๕. บุคคลผู้มีศีล สมบูรณ์ด้วยศีล หลังจากตายแล้ว ย่อมไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ นี่เป็นอานิสงส์แห่งศีลสมบัติของบุคคลผู้มีศีล^{๓๕}

จากพระคำรสนี้ทำให้มองเห็นภาพโดยรวม ๆ แล้ว ส่วนอานิสงส์หรือประโยชน์แห่งการไม่กระทำโจรกรรม หรือไม่ถือเอาสิ่งของของผู้อื่นซึ่งว่าทำได้สิ่งที่น่าใคร่ น่าพอใจเพราะเป็นผลดีต่อสังคมส่วนรวม ดังข้อความตอนหนึ่งที่ปรากฏในอภิธานสูตรว่า

ผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์แล้ว ชื่อว่า ให้ความไม่มีภัย ให้ความไม่มีเวร ให้ความไม่เบียดเบียนแก่สัตว์ทั้งหลาย ไม่มีประมาณ ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียนอันไม่มีประมาณ นี่เป็นทานประการที่ ๒ เป็นมหาทานที่รู้กันว่า ถ้าเลิศ รู้กันมานาน รู้กันว่าเป็นอริยวงศ์ เป็นของเก่าในอดีตไม่ถูกลบล้างแล้ว ไม่เคยถูกลบล้าง ในปัจจุบันไม่ถูกลบล้าง ในอนาคตก็จักไม่ถูกลบล้าง ไม่ถูกสมณพราหมณ์ผู้รู้คัดค้าน นี่เป็นห้วงบุญกุศลประการที่ ๒ นำสุขมาให้ เป็นไปเพื่อให้ได้อารมณ์ดี มีสุขเป็นผล ให้เกิดในสวรรค์เป็นไปเพื่อความเกื้อกูลเพื่อสุขที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ^{๓๖} นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ไม่ทำอทินนาทานแล้วยังชักชวนให้ผู้อื่นเห็นความดีในเรื่องเหล่านี้ด้วยว่าบุคคลผู้ประกอบด้วย

ธรรม ๔ ประการคือ

๑. ตนเองเป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์
๒. ชักชวนผู้อื่นให้เว้นขาดจากการลักทรัพย์
๓. เป็นผู้พอใจการงดเว้นจากการลักทรัพย์
๔. กล่าวสรรเสริญการงดเว้นจากการลักทรัพย์ ผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการนี้ย่อมดำรงอยู่ในสวรรค์เหมือนได้รับเชิญไปประดิษฐานไว้^{๓๗} ที่อธิบายไว้ในอรรถกถาปรมัตถทีปนีวาท อทินนาทานา เวรมณี คือการงดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมยนั้น มีผลอาทิอย่างนี้ คือ

^{๓๕} ที.ม.(บาลี) ๑๐/๑๕๐/๓๓-๓๘, ที.ม.(ไทย) ๑๐/๑๕๐/๕๔-๕๕.

^{๓๖} อัง. อฎฐก.(บาลี) ๒๓/๓๕/๒๐๒, อัง. อฎฐก. (ไทย) ๒๓/๓๕/๓๐๐.

^{๓๗} อัง. จตุกก.(บาลี) ๒๑/๒๖๕/ อัง.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๒๖๕/๓๘๒-๓๘๓.

๑. ความเป็นผู้มีทรัพย์และข้าวเปลือกมาก (มหาธนธณฺดา)
๒. ความเป็นผู้มีโกะอเนกอนันต์ (อนนตโกคตา)
๓. ความเป็นผู้มีโกะยั้งยืน (ถิรโกคตา)
๔. การได้โภคทรัพย์ตามที่ต้องการอย่างฉับพลัน (อิจฺฉิตานํ โภคานํ ชิปปปฏฺฐิลาโก)
๕. การมีโกะไม่ทั่วไปกับพระราชาราชเป็นต้น (ราชาทึหิ อสาศารณโกคตา)
๖. ความเป็นผู้มีโกะโอฬาร (อุฬารโกคตา)
๗. ความเป็นหัวหน้าในที่นั้น ๆ (ตตฺถ ตตฺถ เขฏฺฐกภาโว)
๘. ความเป็นผู้ไม่รู้จักคำว่าไม่มี (นตฺถิกาวสุส อชานนตา)
๙. ความเป็นผู้อยู่อย่างสบาย (สุขวิหารตา) ^{๔๒}

และในอรรถกถาปรมคฺคโชติกา มีอธิบายว่า

๑. ความมั่งมีธนทรัพย์ (มหทฺธนตา)
๒. ความมั่งมีธัญญทรัพย์ (ปฺหุตฺธนธณฺดา)
๓. ความมั่งมีโภคทรัพย์ (อนนตโกคตา)
๔. ความเกิดโภคทรัพย์ที่ยังไม่เกิด (อนุปฺปนฺน โภคูปฺตติตา)
๕. ความมีความถาวรมั่นคงแห่งโภคทรัพย์ที่เกิดแล้ว (อุปฺปนฺน โภคถาวรตา)
๖. ความได้โภคทรัพย์ที่ปรารถนาอย่างฉับพลัน (อิจฺฉิตานํ โภคานํ ชิปปปฏฺฐิลาภิตา)
๗. ความมีโภคทรัพย์ไม่ถูกแบ่งด้วยภัย คือพระราชา โจร น้ำ ไฟ ทายาทที่ไม่รักกัน

(ราชโจรฺทุกคฺคิอฺปิยทายาทึหิ อสาศารณโกคตา)

๘. ความได้ธนทรัพย์ที่ไม่สาธารณ (อสาศารณชนปฏฺฐิลาภิตา)
๙. ความได้โลกุตตรทรัพย์ (โลกุตฺตรชนปฏฺฐิลาภิตา)
๑๐. ความไม่รู้จักความไม่มี (นตฺถิกาวสุส อชานนตา)
๑๑. ความอยู่เป็นสุข (อวสนตา สุขวิหาริตา) ^{๔๓}

และในพระสูตรต้นตปิฏกยังมีพระพุทธพจน์ที่อ้างถึงคุณานิสงส์หรือประโยชน์แห่งการ

งดเว้นจากอทินนาทานไว้เช่น

“เจตนางดเว้นจากการลักทรัพย์ เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้ลักทรัพย์” ^{๔๔}

“เจตนางดเว้นจากการลักทรัพย์ เป็นทางเพื่อความเจริญบุคคลผู้ลักทรัพย์” ^{๔๕}

^{๔๒} พุ.อติ.อ.(บาลี) , ๑/๗๔/๒๖๘.

^{๔๓} พุ.ปุ.อ.(บาลี), -/๒๕.

^{๔๔} ม.ม.(บาลี) ๑๒/๘๕/๕๘, ม.ม. (ไทย) ๑๒/๘๕/๖๕.

^{๔๕} ม.ม.(บาลี) ๑๒/๘๖/๖๐, ม.ม. (ไทย) ๑๒/๘๖/๖๗.

“เจตนาถวีนจากการลักทรัพย์ เป็นทางเพื่อความคับสนิสำหรับบุคคลผู้ลักทรัพย์”^{๔๖}

จากประเด็นคุณานิสงส์แห่งอทินนาทานนั้น สรุปได้ว่า คุณานั้นมีทั้งส่วนที่เป็นความสุขสบายกาย สบายใจในโลกนี้ ความสุขสบายในโลกหน้า และความสุขสบายอันเป็นความคับสนิแห่งกองสังขารคือพระนิพพาน ซึ่งเป็นอทินนาทานของพระอริยเจ้า

๒) โทษของอทินนาทาน

ในการแสดงถึงผลของอทินนาทานจำเป็นต้องกล่าวถึง ทั้งในส่วนของอานิสงส์ของศีลคือผลที่จะบังเกิดแก่ผู้มีศีล และผลที่จะบังเกิดแก่ผู้ไม่มีศีล เพื่อให้เนื้อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้แสวงหาซึ่งคุณอันยิ่งใหญ่ คือ ศีลคุณ สมာธิคุณ และปัญญาธิคุณ ผู้มากได้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ และ ผู้ใคร่ในประโยชน์เกื้อกูล แก่สรรพเวไนยชนทั้งหลายได้ทรงแสดงถึงผลของการลักทรัพย์ไว้ ดังปรากฏในพระสูตรต้นคปิฎก ทูจจิริตวิปากสูตรว่า

อทินนาทาน (การลักทรัพย์) ที่บุคคลเสพ เจริญทำให้มากแล้ว ย่อมอำนวยผลให้ไปเกิดในนรก อำนวยผลให้ไปเกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน อำนวยผลให้ไปเกิดในเปรตวิสัย วิปากแห่งอทินนาทานอย่างเบาที่สุดย่อมอำนวยผลให้เป็นผู้เสื่อมโภคทรัพย์แก่ผู้เกิดเป็นมนุษย์^{๔๗} นอกเหนือจากนี้โทษของการลักทรัพย์จะหนักหรือเบามากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับเจตนาหรือคุณค่าของวัตถุนั้น ๆ ตามนัยที่ท่านแสดงไว้ในปฐมสมันตปาสาทิกาวา อทินนาทาน นั้นชื่อว่ามิโทษน้อย ในเพราะของผู้อื่นแล้ว (ราคาน้อย) ชื่อว่ามีโทษมากในเพราะของผู้อื่นประณีต (ราคามาก) เพราะเหตุไร เพราะวัตถุประณีต ชื่อว่ามีโทษน้อย ในเพราะของผู้อื่นน้อย ชื่อว่ามีโทษมากในเพราะของผู้อื่นมาก ก็เช่นเดียวกัน เพราะเหตุไร เพราะวัตถุใหญ่ และเพราะความพยายามมาก แต่เมื่อมีวัตถุเสมอกัน อทินนาทาน ชื่อว่ามีโทษมาก ในเพราะวัตถุของผู้มีคุณธรรมสูง ชื่อว่ามีโทษน้อย เพราะวัตถุของผู้มีคุณธรรมต่ำกว่าผู้มีคุณธรรมสูงนั้น ๆ โดยหมายเอาคุณธรรมที่สูงนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ แต่เมื่อวัตถุและคุณไม่เท่ากัน อทินนาทาน ชื่อว่ามีโทษน้อย เพราะความที่กิเลสและประโยชน์เป็นของอ่อน ชื่อว่ามีโทษมากเพราะกิเลสและประโยชน์เป็นของกล้า^{๔๘}

โทษตามนัยแห่งสมโมหวิโนทนี ว่า การถือเอาสิ่งของของบุคคลผู้ทุศีลมีโทษน้อย ถือเอาสิ่งของของผู้มีปกติประพฤตอย่างโคมิโทษมากกว่านั้น, ถือเอาสิ่งของของผู้ถึงสรณะมีโทษมากกว่านั้น, ถือเอาสิ่งของของผู้ตั้งอยู่ในศีล ๕ มีโทษมากกว่านั้น, ถือเอาสิ่งของของสามเณรมิโทษมากกว่านั้น, ถือเอาสิ่งของของภิกษุบุรุษผู้มีโทษมากกว่านั้น, ถือเอาสิ่งของของพระโสดาบัน

^{๔๖} ม.ม. (บาลี) ๑๒/๘๗/๖๐, ม.ม. (ไทย) ๑๒/๘๗/๗๘.

^{๔๗} อัง. อฎฐ. (บาลี) ๒๓/๔๐/๒๐๓, อัง. อฎฐก. (ไทย) ๒๓/๔๐/๓๐๑.

^{๔๘} ขุ. อิติ. อ. (บาลี) ๑/๗๔/๒๖๓.

มีโทษมากกว่านั้น, ถือเอาสิ่งของของพระสกทาคามีมีโทษมากกว่านั้น, ถือเอาสิ่งของของพระอนาคามีมีโทษมากกว่านั้น, ถือเอาสิ่งของของพระชีนาสพมีโทษมากยิ่งขึ้น^{๔๕}

ในศีลสูตร อักโกสกวรรค มีพระพุทธพจน์ที่อ้างถึงการละเมิดศีลไว้ ๕ ประการ คือ

๑) บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติในธรรมวินัยนี้ ย่อมถึงความเสื่อม โภคทรัพย์เป็นอันมาก ซึ่งมีความประมาทเป็นเหตุ

๒) กิตติศัพท์อันชั่วของบุคคลผู้ทุศีลย่อมกระฉ่อนไป

๓) บุคคลผู้ทุศีลมีศีลวิบัติแล้วจะเข้าไปยังบริษัทใด ๆ จะเป็นชาติคิยบริษัท พราหมณบริษัท คหบดีบริษัทก็ตาม สมณบริษัทก็ตาม ย่อมไม่แก่ล้าวกล้ำ เก้อเงินเข้าไป

๔) บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติแล้ว ย่อมหลงลืมสติตาย

๕) บุคคลผู้ทุศีลมีศีลวิบัติหลังจากตายไปแล้วย่อมไปเกิดใน อบาย ทุกคติ วินิบาต นรก^{๔๖}

อบาย หรือคิรัจฉานวิสัยภูมิ ที่ชื่อว่าอบาย เพราะเป็นฐานะที่ปราศจากกุศลกรรม อันก่อให้เกิดสมบัติทั้ง ๓ คือ ความสุขแห่งมนุษย์ ความสุขแห่งเทวดา ความสุขแห่งนิพพาน ฉะนั้นในเนตติอฏฐกถา ท่านจึงกล่าวว่า อบาย พระพุทธเจ้ามุ่งหมายเอาเป็นภูมิของสัตว์คิรัจฉานโดยตรง^{๔๗} ทุกคติ หรือ เปตตวิสัยภูมิ ที่ชื่อว่า ทุกคติ เพราะเป็นภูมิอันเป็นที่เกิดแห่งสัตว์ทั้งหลายด้วยความลำบาก ลักษณะของบาปในที่นี้คือให้เกิดความทุกข์ยากลำบาก ปวดแสบ เผ็ดร้อน ทนได้ยาก หมายถึงที่อยู่ของเปรต และสัตว์นรก อสุรกายบางประเภท^{๔๘} วินิบาต หรืออสุรวิสัยภูมิ ที่ชื่อว่า วินิบาต เพราะเป็นภูมิที่อยู่ของสัตว์ที่ปราศจากความสวยงาม หมายถึงภูมิอันเป็นสถานที่อยู่ของพวกอสุรกาย และเปรต สัตว์นรกบางประเภท นรก หรือ นิรยะ ที่ชื่อว่า นรก เพราะเป็นสถานที่ปราศจากความสุขความสบาย ลักษณะของบาปในที่นี้ เป็นลักษณะของบาปที่ให้ผลอย่างรุนแรงชนิดที่ว่า จะหาความสุขสักหยดไม่มี

อกินนาทาน คือ การลักทรัพย์นั้น ย่อมเป็นเหตุให้บุคคลผู้กระทำความผิดเช่นนี้ ได้รับผล

๒ ประการ คือ (๑) ในปฏิสนธิกาล คือ ส่งผลนำไปเกิด และ (๒) ได้รับผลในปวัตติกาล คือ ภายหลังจากที่ได้เกิดแล้ว ถ้าการลักทรัพย์นั้น บุคคลเสพแล้ว อบรมแล้ว กระทำให้มากแล้วย่อมเป็นกรรมที่เข้าถึงความมีกำลัง และสามารถส่งผลไปเกิดในชาติต่อไปได้ซึ่งการผลนำไปเกิดของ

^{๔๕} อภ.วิ.อ. (บาลี), ๑/๗๐๔/๔๑๐.

^{๔๖} อจ.ปญจก.(บาลี) ๒๒/๒๑๓/๒๓๕, อจ.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๒๑๓/๓๕๕, ที.ม.(บาลี) ๑๐/๑๔๕/๗๗-๗๘, ที.ม.(ไทย) ๑๐/๑๔๕/๕๓-๕๔.

^{๔๗} พระสังฆมณฑลชคิระ ธรรมาจริยะ, ปรมัตถชคิระ ปริจเฉทที่ ๕ เล่ม ๑, (กรุงเทพมหานคร : สนองการพิมพ์, ๒๕๒๕) หน้า ๕, ๗๗.

^{๔๘} “เรื่องเดียวกัน” หน้า ๗๖, ๗๗, ๒๓๒, ๒๓๓.

การกระทำที่นันทานนั้น สามารถส่งผล ให้ไปเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต หรือสัตว์เดรัจฉานก็ได้ ขึ้นอยู่กับภาวะจิตใจของผู้ลัทธิที่นั้นว่าในขณะที่เขาลัทธิที่นั้นเขามีจิตใจเช่นไร ทั้งนี้เพราะ การลัทธิที่นั้น บุคคลบางท่าน ย่อมกระทำไปด้วย โทสะจิต บางท่าน กระทำไปด้วยโลภะจิต แต่บางท่าน ก็กระทำไปด้วยโมหะจิต^{๕๓} สมดังที่ พระพุทธโฆสะจารย์ได้แสดงไว้ว่า

“จริงอยู่ สัตว์ทั้งหลายโดยส่วนมาก ย่อมเข้าถึงนรกด้วยโทสะ เพราะ ความคูร้ายด้วย โทสะ จริงอยู่ สัตว์ทั้งหลายโดยส่วนมาก ย่อมเข้าถึงเปรตวิสัย เพราะต้นเหตุ คือ โลภะ จริงอยู่ บุคคลทั้งหลายผู้ไม่รู้ว่าเป็นนิตย์ด้วยโมหะ ย่อมเข้าถึงกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน ดังนี้”^{๕๔} นี่เป็นผลของการลัทธิที่ ให้ผลใน ปฏิสนธิกาล คือ การที่ลัทธิที่ส่งผลนำไปเกิด ตามภาวะจิตใจของผู้กระทำความผิดนั้น ๆ ส่วนการให้ผลในปรวัตติกาล คือ กรรมส่งผลภายหลังจากที่บุคคลได้เกิดมาแล้ว ถ้าหากว่าเขาเกิดมาเป็นมนุษย์ วิบาก คือ ผลที่บุคคลจะได้รับจากกรรม คือ การลัทธิที่นั้น เขาย่อมเข้าถึง ความพินาศแห่งโลกิทธิที่ กล่าวคือ ทรัพยของเขาย่อมได้รับอันตรายจากไฟ คือถูกไฟไหม้บ้าง ย่อมได้รับอันตรายจากน้ำ คือ ถูกน้ำท่วมบ้าง ย่อมได้รับอันตรายจากลม คือ ถูกลมพัดบ้าง ย่อมได้อันตรายจากโจรผู้ร้าย ย่อมได้รับอันตรายจากบุคคลอันเป็นที่รัก คือ บุตร ธิดาบ้าง อย่างนี้เป็นต้น^{๕๕} ดังที่พระอรธธกถาจารย์กล่าวไว้ว่า “อทินนทานย่อมยังความวอดวายแห่งโลกสมมติ ให้เป็นไปด้วยประการต่าง ๆ ดังนี้”^{๕๖} นอกจากนี้ ผลที่เกิดขึ้นจากการลัทธิที่ ย่อมทำให้บุคคลผู้นั้นเป็นที่รังเกียจของบุคคลผู้มีศีล อีกทั้งผู้ที่ลัทธิที่ย่อมเป็นผู้ที่มีศัทรุมมาก ผู้ที่ลัทธิที่ย่อมเป็นผู้สร้างเวร พร้อมกับสร้างศัทรูเนื่องจาก การลัทธิที่เป็นการล่วงละเมิดศีล ข้อ อทินนทาน ซึ่งเป็นการสร้างเวรและเมื่อเจ้าของทรัพยต้องสูญเสียทรัพยนั้นไปก็ย่อมเกิดความไม่พอใจในบุคคลผู้ลัทธิที่นั้น ผู้ลัทธิที่ยังได้ชื่อว่า เป็นผู้สร้างศัทรูขึ้นแล้ว^{๕๗} ดังนี้เป็นต้น

พระมหาไพฑูริย์ สุทฺธวิฑูโร สรุปรื่องบาปผลแห่งการกระทำไว้ในวิทยานิพนธ์รื่องการวิเคราะห์เชิงปรัชญารื่องบาปในพระพุทธศาสนาเถรวาทว่า บาปมี ๒ ลักษณะ คือ

๑. บาปให้ผลทางจิต
๒. บาปให้ผลในเชิงสงให้ไปเกิดในทุคติ

^{๕๓} พรหมมาส ฉลอง, อทินนทานวิภาค การจำแนกรื่องการลัทธิที่, หน้า ๘๒-๘๔.

^{๕๔} อภ. สัง.อ. (ไทย) ๗๕/-/๓๔๒.

^{๕๕} พรหมมาส ฉลอง, อทินนทานวิภาค การจำแนกรื่องการลัทธิที่, หน้า ๘๓

^{๕๖} อง.อัญญก.อ. (ไทย) ๓๗/-/๔๕๗.

^{๕๗} พรหมมาส ฉลอง, อทินนทานวิภาค การจำแนกรื่องการลัทธิที่, หน้า ๘๘.

และบาปอันเป็นผลแห่งการกระทำนั้นยังส่งผลทำให้สภาพจิตเกิดความเศร้าหมอง สรูป
ได้ ๕ ประเด็นด้วยกัน คือ

๑. ทำให้เดือดร้อน ดังพุทธภาษิตที่ว่า “บุคคลทำกรรมใดแล้ว ย่อมเดือดร้อนใจใน
ภายหลัง ร้องไห้หน้าตานองหน้า เสวยผลกรรมอยู่กรรมนั้นชื่อว่า เป็นกรรมไม่ดี”^{๕๘} ดังเช่น การ
ประกอบกรรมในการปล้นเขาแล้ว ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตามจับกุมคุมขัง ต้องตกอยู่ในสภาพร้อนกาย
ร้อนใจ

๒. ทำให้น่าสงไปสู่อบาย ทุกคติ วินิบาต นรก มีพุทธภาษิตรับรองว่า “เมื่อบุคคลทำ
กายทุจริต วาจทุจริต มโนทุจริต ที่เรากล่าวว่า เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำโดยส่วนเดียว บุคคลนั้นจะได้รับ
โทษดังต่อไปนี้ คือ (๑) แม้นกก็ตีเตียนตนเองได้ (๒) ผู้รู้ใคร่ครวญแล้วย่อมตีเตียนได้ (๓)
กิตติศัพท์อันชั่วย่อมกระฉ่อนไป (๔) หลงลืมสติตาย (๕) หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในอบาย
ทุกคติ นรก เมื่อบุคคลทำกายทุจริต วาจทุจริตและมโนทุจริต ที่เรากล่าวว่าไม่ควรทำโดยส่วนเดียว
บุคคลนั้นจะได้รับโทษนี้”^{๕๙}

๓. ทำให้ถึงทุกข์ คือถูกบีบบังคับจิตใจให้ทนอยู่อย่างลำบาก ดังพุทธภาษิตที่ว่า
“ตลอดเวลาที่บาปยังไม่ให้ผล คนพาลย่อมสำคัญ บาปคุณน้ำผึ้ง แต่เมื่อใดบาปให้ผลเมื่อนั้นคนพาล
นั้นย่อมประสพทุกข์”^{๖๐}

๔. ทำให้วนเวียนอยู่ในวิภวภูตสังสาร คือ ทำให้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพภูมิทั้งสามอย่าง
ไม่มีที่สิ้นสุด ดังรัฐบาลเถรภาษิตในขุททกนิกายว่า “ผู้ที่ทำกรรมชั่ว ต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ใน
สังสารวัฏร์ไป คนมีปัญญาน้อย เมื่อเชื่อคนที่ทำกรรมชั่วนั้น ก็ยอมเวียนว่ายตายเกิดวนไป”^{๖๑}

๕. ทำให้ห่างไกลจากมรรคผลนิพพาน เพราะใครก็ตามที่ทำอกุศลกรรมลงไปแล้ว ย่อม
ยังผลให้ตนต้องได้รับวิบากของกรรมตามความหนักเบาของการกระทำที่สมเหตุสมผล^{๖๒}

ปฐมรัตน์ สุขิยามานนท์ กล่าวสรุปไว้ว่า โทษที่บรรพชิตและฆราวาสจะต้องประสบใน
ชาตินี้คือโทษ ๔ อย่างแรกของโทษแห่งทุจริตห้าอย่าง ได้แก่

^{๕๘} พุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๖๗/๒๘, พุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๖๗/๔๘.

^{๕๙} อัง.ปญจก. (บาลี) ๒๒/๒๔๑, ๒๔๔/๒๕๔-๒๕๕, อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๒๔๑, ๒๔๔/๓๕๔-๓๕๖.

^{๖๐} พุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๖๘/๒๙, พุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๖๘/๔๘.

^{๖๑} พุ.เถร. (บาลี) ๒๖/๗๘๕/๔๒๕, พุ.เถร. (ไทย) ๒๖/๗๘๕/๔๓๐.

^{๖๒} ดูรายละเอียดใน พระมหาไพฑูริย์ สุทฺธวิฑูโร, “การวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องบาปใน
พระพุทธศาสนาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๓๖), หน้า ๘๖-๑๐๔.

๑) ตนเองก็ติดเองได้ หมายถึง การที่ตัวผู้กระทำอทินนาทานหมดความภาคภูมิใจใน ความประพฤติที่ไม่ดีของตนเอง

๒) ผู้มีคุณธรรมก็ติเตียนความประพฤติของผู้กระทำผิดอทินนาทานได้

๓) ข่าวกุศลชั่วร้ายของตนเป็นที่รู้จักกันในสังคม ซึ่งคนในสังคมอาจรู้ข่าวจากการบอก เล่า การอ่านหนังสือพิมพ์ การชมวิทยุโทรทัศน์ การฟังวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น

๔) ผู้กระทำอทินนาทานจะตายอย่างไม่มีสติ ซึ่งเกิดจากการนึกถึงภาพหรือเหตุการณ์ที่ ตนได้ไปกระทำอทินนาทานไว้ ทำให้เกิดความกลัวผลกระทบ จนทำให้ขาดสติก่อนจะตาย^{๖๓}

โทษแห่งอทินนาทานในงานวิจัยนี้ มีจุดประสงค์เพื่อวัดผลบุญคุณในสังคมไทย ในที่นี้ จึงจะกล่าวถึงโทษที่บุคคลทั่วไปจะได้รับจากการกระทำความผิดอทินนาทาน ตามที่กฎหมายอาญา บัญญัติไว้ ได้แก่ การจำคุก การปรับเงิน หรือการจำคุกและการปรับเงิน ส่วนโทษของผู้ที่เกี่ยวข้อง แ่่งซึ่งสิ่งของของผู้อื่นตามที่ยกตัวอย่างไว้ว่าชชุดรว่า

พระราชารับสั่งให้จับโจรผู้มักประพฤติชั่วแล้วให้ลงโทษทัณฑ์นาคานาชนิด คือเขียนด้วยเส้น บ้าง เขียนด้วยหวายบ้าง ติด้วยไม้ตะบองบ้าง ตัดมือบ้าง ตัดเท้าบ้าง ตัดทั้งมือและเท้าบ้าง ตัด หูบ้าง ตัดจมูกบ้าง ตัดทั้งหูและจมูกบ้าง ทำให้เป็นภักษาสำหรับรองหม้อน้ำข้าวบ้าง ทำให้ เกลี้ยงกลาเหมือนสังข์บ้าง ทำให้มีปากเหมือนปากกรามูบ้าง ทำให้มีพวงมาลัยไฟบ้าง ทำให้มือ มีไฟลุกโชติช่วงบ้าง ทำให้เป็นเกลียวหนังเนื้อทรายบ้าง ทำให้นุ่งหนังตนเองเหมือนนุ่งผ้าจีวร บ้าง ทำให้ยื่นกวางบ้าง ทำให้เหมือนเนื้อติดเบ็ดบ้าง ทำให้เป็นจีนแทกหาบพะบาง ทำให้เป็น ที่รับน้ำค้างบ้าง ทำให้หมุนเหมือนกลอนเหล็กบ้าง ทำให้เป็นดั่งที่ทำด้วยฟางบ้าง ราดด้วย น้ำมันร้อนบ้าง ให้สุนัขกัดกินบ้าง ให้อนหงายบนหลาวทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่บ้าง ตัดศีรษะด้วย ดาบบ้าง^{๖๔}

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าโทษแห่งอทินนาทานนั้นมีระดับทารุณกรรมเป็นเครื่อง ตัดสินว่าทำความประพฤติดีความน้อยต่างกันเพียงไร แม้โทษหนักที่สุดถึงขั้นประหารชีวิต ซึ่ง หากมองดูในแง่ของสังคมไทยจะเห็นได้ว่าโทษดังกล่าวเป็นการกระทำเกินกว่าเหตุไปบ้าง แต่ความ เป็นจริงแล้วอทินนาทานนั้นถือว่าเป็นโทษที่ร้ายแรง เพราะเป็นต้นเหตุให้เริ่มกระทำความผิด กระทั่งต่าง ๆ ในครั้งอดีตกาล^{๖๕}

โทษที่ให้ผลในชาตินี้ เป็นทุกขเวทนาที่ผู้กระทำอทินนาทานจะต้องประสบอย่างแน่แท้ แม้ล่วงลับไปแล้วหากเศษวิบากยังไม่หมดยังต้องไปเสวยผลแห่งกรรมนั้นในชาติหน้า ซึ่งถือเป็น

^{๖๓} ปฐมรัตน์ สุจิตามานนท์, “อทินนาทานในแนวคิดและวิถีชีวิตของคนไทย”, หน้า ๑๗.

^{๖๔} อง.ทุก.(บาลี) ๒๐/๑/๔๘, อง.ทุก.(ไทย) ๒๐/๑/๕๘.

^{๖๕} ที.ปา.(บาลี) ๑๑/๑๒๕/๗๕, ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๑๒๕/๕๕-๕๖.

ทารุณกรรมข้ามภพข้ามชาติจากการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร หากเกิดเป็นมนุษย์บุคคลนั้น มักจะเป็นคนเจ็บใจอาศัยผู้อื่นเลี้ยงชีพจะเดือดร้อนด้วยทรัพย์สิน และความชั่วที่ทำก็เป็นเหตุให้ หลังจากตายแล้วไปเกิดใน อบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เป็นต้น^{๖๖} หากบุคคลที่เคยทำอกุศลมา ในชาติก่อนต้องมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้ง บุคคลนั้นย่อมเป็นผู้เสื่อม โภคทรัพย์ เช่น เกิดเป็นคน ยากจน ไม่ค่อยมีทรัพย์สินเงินทอง จะประกอบกิจการอะไรก็ขาดทุนไม่เจริญรุ่งเรือง ทรัพย์ที่มีอยู่ พลอยร่อยหรอลงไปด้วยเหตุต่าง ๆ เป็นต้นว่าการใช้สอยสุรุ่ยสุร่ายด้วยความประมาท การถูกโจร ปล้น ไฟไหม้ ถูกคนอื่นโกงเอา เป็นต้น การเกิดในอบายภูมิทั้ง ๔ คือ เป็นสัตว์นรก อสุรกาย ภูมิ แห่งเปรต และกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน

ดังนั้น สรุปได้ว่า โทษของการกระทำอกุศลมา สามารถแบ่งเป็น ๓ ประการ คือ

๑. โทษตามกฎหมายแห่งกรรม เพราะเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยอกุศลจิต การกระทำที่ ประกอบด้วยอกุศลจิต จึงเป็นอกุศลกรรม อกุศลกรรมย่อมมีผลชั่วเสมอ เช่น ผู้กระทำ อกุศลมาทาน มีความเดือดร้อนใจภายหลังเพราะการกระทำนั้น

๒. โทษตามพระวินัยหรือศีลธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นข้อที่บัญญัติห้าม ซึ่งก็มีโทษหนักและโทษเบา โทษหนักคือขาดจากความเป็นพระภิกษุตลอดชีวิต โทษเบา คือให้ ปลงอาบัติ (แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม)

๓. โทษทางกฎหมายบ้านเมือง เช่น จำคุก และปรับ ขึ้นอยู่กับลักษณะของความผิดที่ บัญญัติในหลักกฎหมายนั้นๆ

๒.๓ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ทัศนะเรื่องศีลว่า ศีลเป็นระบบควบคุมชีวิตด้าน นอก เกี่ยวกับการแสดงออกทางกายวาจา เป็นระเบียบว่าด้วยความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม โดยเฉพะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ศีลนั้นหากแยกระดับออกไปอีกเป็น ๒ ระดับ คือ

๑. ระดับทั่วไป ได้แก่ ระดับธรรม คือเป็นข้อแนะนำสั่งสอน หรือหลัก ความประพฤติที่แสดงและบัญญัติไปตามกฎธรรมชาติแห่งความดีความชั่ว

^{๖๖} อัง.ทุก.(บาลี) ๒๐/๑/๔๘, อัง.ทุก.(ไทย) ๒๐/๑/๕๘

๒. ระดับเฉพาะ ได้แก่ ระดับวินัย คือ เป็นแบบแผนข้อบังคับที่บัญญัติ คือ วางหรือกำหนดขึ้นไว้สำหรับกำกับความประพฤติของสมาชิกในหมู่ชนหรือชุมชนหนึ่ง โดยสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหมู่คณะหรือชุมชนนั้นโดยเฉพาะ^{๖๗}

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้ให้ทัศนะเรื่อง ๒ จริยธรรม ๘ คำนี้ กระตุ้นเตือนให้ผู้นำพึงสำเหนียกไว้ ในงานปาฐกถา สรุปได้ดังนี้

๑. จริยธรรมตามหลักนิติรัฐ ยึดหลักการว่า การบริหารงานใดได้ดำเนินการถูกต้องตามตัวบทกฎหมาย ถือว่าการบริหารงานนั้นถูกต้องตามหลักจริยธรรม นอกจากนั้น จริยธรรมตามหลักนิติรัฐยังมีจุดอ่อน กล่าวคือ ผู้มีอำนาจอาจจะละเว้นไม่ออกกฎหมายเพื่อลิดรอนสิทธิของกลุ่มตนเองก็ได้

๒. จริยธรรมตามมาตรฐานจริยธรรม ยึดหลักความพยายามแสวงหาว่าด้วยความดีที่ยึดถือควรเป็นอย่างไร แล้วนำมาใช้เป็นมาตรฐานจริยธรรมกำหนด เป็นแนวทางปฏิบัติ จริยธรรมตามมาตรฐานจริยธรรมจึงมีความครอบคลุมกว้างขวางกว่าจริยธรรมตามหลักนิติรัฐ อย่างไรก็ตาม จริยธรรมตามมาตรฐานจริยธรรมมีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ขาดบทบังคับการลงโทษเมื่อมีการละเมิด การบริหารงานภาครัฐและภาคเอกชนนั้น ผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่ดีดังนี้

๑. ความซื่อสัตย์ เป็นจริยธรรมทั้งของการบริหารภาครัฐและของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ในการบริหารงานคือ ความซื่อสัตย์ของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ไม่ได้หมายถึงการประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น แต่ต้องถูกต้องตามจริยธรรมและศีลธรรมด้วย

๒. กฎหมาย เป็นที่ยอมรับกันว่า กฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหารของผู้บริหารที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายวางมาตรฐานขั้นต่ำของการประพฤติดีมิชอบไว้เท่านั้น แต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพฤติดีมิชอบและความซื่อสัตย์นั้นสูงกว่ากฎหมาย

๓. ความเป็นธรรม รัฐธรรมนูญปัจจุบัน มาตรา ๓๐ วรรค ๔ บัญญัติว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น” ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ในความเป็นธรรมต้องมีความยุติธรรมอยู่ด้วย ผู้บริหารจะต้องไม่ลุแก่อำนาจใช้อำนาจเบียดเบียนผู้อื่น ใช้ช่องว่างของกฎหมายเพิ่มอำนาจให้ตนเอง ผู้บริหารจะต้องมีมาตรฐานในการบริหารเพียงมาตรฐานเดียวไม่ใช่สอง (หลาย) มาตรฐาน เพื่อนำไปปฏิบัติต่างกรรมต่างวาระกัน (ญาติพี่น้อง คนใกล้ชิด) หรือไม่มีมาตรฐานเลย นี่ก็จะทำอย่างไรก็ตามเพราะมีอำนาจ

^{๖๗} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม, หน้า ๔๓๑.

๔. ประสิทธิภาพ เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและจริยธรรมของการบริหารงานที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือ ในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรม เราสามารถหาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส หรือความเป็นธรรม

๕. ความโปร่งใส เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารงานเช่นเดียวกัน ปัจจุบันมีการเรียกร้อง เรียกร้องหาความโปร่งใสมาก เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการบริหารภาครัฐได้ เรามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร บัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชน การหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือได้ว่าขัดจริยธรรม

๖. ความมั่นคงของรัฐ เราใช้จริยธรรมในการบริหาร เพื่อผลประโยชน์ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐคือผลประโยชน์ของรัฐอย่างหนึ่ง การใช้จริยธรรมในการบริหารความมั่นคงอาจจะกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงจำเป็นต้องหาความสมดุลให้ได้

๗. ค่านิยม มีผลกระทบโดยตรงต่อจริยธรรม ค่านิยมของคนไทยที่ชัดเจนในปัจจุบัน คือ ส่วนใหญ่ยังเชื่อว่า ความร่ำรวย สามารถสร้างชื่อเสียง เกียรติยศ และฐานะได้ จึงมีคนจำนวนไม่น้อยรีบสร้างความสำเร็จ โดยไม่แยแสต่อจริยธรรม และที่แปลกแต่จริง และเป็นอันตรายอย่างยิ่ง คือ เรามักจะนิยมยกย่องคนร่ำรวย ว่าเป็นคนดี น่าเคารพนับถือ โดยไม่ใส่ใจว่า เขาเหล่านั้นร่ำรวยมาด้วยวิธีใด และดูหมิ่นคนจนต่าง ๆ นานา^{๖๔}

ศิริมาลัย ศรีใส กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมและกฎหมายในจริยศาสตร์ของคานต์ เกี่ยวกับเรื่องกฎหมายและศีลธรรมไว้ว่า

๑. สำนักความคิดทางกฎหมายฝ่ายธรรมชาติ (The Natural law school) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กฎหมาย เป็นงานที่สร้างสรรค์จากเหตุผลซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติ เป็นกฎอันนิรันดร์ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อมใด ๆ สิ่งใดถูกต้องก็จะถูกต้องอยู่อย่างนั้นเสมอ กฎหมายจึงเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความยุติธรรมที่สมบูรณ์ที่สุดในโลกมนุษย์ ซึ่งมนุษย์สามารถเข้าถึงกฎหมายอันมีอยู่แล้วในธรรมชาติได้ โดยการใช้เหตุผลเท่านั้น^{๖๕}

๒. สำนักกฎหมายบ้านเมือง (The Positive law school) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

^{๖๔} เปรม ติณสูลานนท์, พล.อ. “๒ จริยธรรม ๗ จิตสำนึก กระตุ้นให้ผู้นำพึงสำเหนียก”, เดลินิวส์, (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๓.

^{๖๕} ศิริมาลัย ศรีใส, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมและกฎหมายในจริยศาสตร์ของคานต์”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล), พ.ศ. ๒๕๔๑.

กฎหมาย เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยอำนาจปกครอง ไม่ว่าจะอำนาจปกครองนั้นเป็นของรัฐจารีตประเพณีหรือรัฐบาลก็ตาม กฎหมายต้องเป็นสิ่งที่ประชาชนให้การเคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามอำนาจปกครองนั้น^{๑๐} กฎหมาย เป็นกฎเกณฑ์หรือแบบแผนความประพฤติของมนุษย์ในสังคมที่มีลักษณะบังคับ ซึ่งรัฐและประชาชนยอมรับที่จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและความสงบสุขของสังคม^{๑๑} ตามทรรศนะของคานท์ จะเห็นได้ว่า แนวความคิดทั้งหมดตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่ามนุษย์สามารถเข้าถึงกฎศีลธรรมได้ และนำกฎศีลธรรมดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการสร้างกฎหมาย ทำให้กฎหมายกับกฎศีลธรรมมีความสัมพันธ์กันโดยปริยาย โดยมีระบบการให้เหตุผลของมนุษย์เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกฎสองกฎดังกล่าว^{๑๒}

พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ ได้ให้ทัศนะเรื่องศีล ๕ จากวิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง การศึกษาทัศนะเรื่องศีล ๕ ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์ สรุปได้ว่า ศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติสากลที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติเป็นหลักจริยธรรมพื้นฐานของสังคมที่มีมาแต่ดั้งเดิม ดังนั้น ข้อปฏิบัติอันมีลักษณะใกล้เคียงกับศีล ๕ นี้ จึงมีปรากฏในหลักคำสอนด้านสังคมของหลายศาสนาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน^{๑๓}

พระมหาสารวย ญาณสวโร (พินดอน) ได้ให้ทัศนะเรื่อง ศีล ๕ ไว้ในวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทยไว้ว่า ศีล หมายถึง ความประพฤติชอบทางกายและวาจา การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงามในการเว้นจากความชั่ว การควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน^{๑๔}

^{๑๐} เรื่องเดียวกัน หน้า ๘.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน หน้า ๘.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน หน้า ๘๘.

^{๑๓} พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ, “การศึกษาทัศนะเรื่องศีล ๕ ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๒.

^{๑๔} พระมหาสารวย ญาณสวโร (พินดอน), “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๒.

พระอุบล กตปุญโญ ได้กล่าวเรื่องศีลไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย ว่า ศีล เป็นหลักความประพฤติทางกาย วาจา และการเลี้ยงชีพสุจริตโดยมีเจตนาเป็นเครื่องประพฤติดังเว้นจากทุจริต เพื่ออบรมจิตใจให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลาย^{๑๕}

ร้อยตำรวจเอกบุญเลิศ ภิรมย์เยี่ยม กล่าวถึงหลักการละเมิด จากความในวิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “หลักการละเมิด” ในพุทธจริยศาสตร์เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ไทย สรุปได้ความว่า การละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ การทำความเสียหายแก่ผู้อื่นทั้งทางชีวิต ร่างกาย อนามัย สิทธิ และเสรีภาพ การละเมิด ในพุทธจริยศาสตร์ ได้แก่ การก่อความเสียหายให้แก่ตนเองและผู้อื่น ความเสียหายนอกจากจะหมายถึงความเสียหายภายนอกที่มองเห็นได้ คือ ทางชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน แล้วยังหมายถึงความเสียหายภายในทางจิตใจ คือมโนธรรมด้วย^{๑๖}

ปฐมรัตน์ สุชียามานนท์ ได้ให้ทัศนะเรื่องอทินนาทานในวิถีชีวิตของคนไทยไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง อทินนาทานในแนวคิดและวิถีชีวิตของคนไทย ว่าอทินนาทานนั้นเป็นสิ่งที่ยังคงปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยด้วยสาเหตุ ๒ ประการ คือ สาเหตุภายในและสาเหตุภายนอก สาเหตุภายในได้แก่อกุศลมูล (โลภะ โทสะ และโมหะ) ส่วนสาเหตุภายนอก ได้แก่การขาดความรักและความอบอุ่นจากการเลี้ยงดูของครอบครัว การขาดโอกาสจากครอบครัวและสังคม การขาดวินัยอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม และการขาดตัวอย่างที่ดีในสังคม การแก้ไขปัญหาอทินนาทานที่ดีที่สุดนั้นจะต้องตรวจสอบหาสาเหตุอันแท้จริงของปัญหาเสียก่อน จากนั้นจึงจัดการแก้ไขปัญหาจากสาเหตุภายในและจากสาเหตุภายนอกด้วยวิธีการที่ถูกต้อง อนึ่ง สภาพปัญหาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและความทันสมัยของเทคโนโลยีทำให้เกิดพฤติกรรมอทินนาทานรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเหล่านั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคมไทย^{๑๗}

จ่านวย วิมะสิน ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสำรวจความสนใจและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดนนทบุรี โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชายและหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๕ จำนวน ๒๑๖ คน ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนาและประเพณีอันเนื่องมาจากศาสนา มีความเข้าใจถูกต้องว่าพุทธศาสนาเป็นศาสนา

^{๑๕} พระอุบล กตปุญโญ (แก้ววงษ์ล้อม), “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๗.

^{๑๖} บุญเลิศ ภิรมย์เยี่ยม,ร.ต.อ,“การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “หลักการละเมิด” ในพุทธจริยศาสตร์เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ไทย”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๓.

^{๑๗} ปฐมรัตน์ สุชียามานนท์, “อทินนาทานในแนวคิดและวิถีชีวิตของคนไทย”, หน้า (๑).

ที่สอนให้คนทำดี ละเว้นความชั่ว และมีทัศนคติที่ดีต่อประเพณีอันเนื่องมาจากศาสนา ส่วนใหญ่เห็นว่าควรยึดถือเป็นหลักและควรให้มีสืบไป เช่น การทำบุญตักบาตร การฟังเทศน์ การสวดมนต์ไหว้พระ^{๘๘}

เสวต สายะวารานนท์ ได้ศึกษาความคิดเห็นและความสนใจของนักเรียนวัยรุ่นที่มีต่อพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความคิดเห็นของนักเรียนวัยรุ่นที่มีต่อพระพุทธศาสนาและต่อประเพณีอันสืบเนื่องมาจากพระพุทธศาสนา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา

๒. เกี่ยวกับความสนใจในการศึกษา และปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ในทางธรรมขั้นต้น ๆ สำหรับความสนใจที่เกี่ยวกับหลักธรรมชั้นกลางและชั้นสูง นักเรียนยังไม่ค่อยสนใจ

๓. การแสดงออกต่าง ๆ ในทางที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นต่อพระรัตนตรัย และต่อหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรากฏผลให้เห็นในปัจจุบันเท่านั้น นอกจากนั้นพบว่า ผู้ใหญ่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการที่จะทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีเพื่อให้เด็กได้ประพฤติและปฏิบัติตาม^{๘๙}

พัชรา เอกานนท์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งเป็นนักเรียนที่มารดามีความเชื่อ และมีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนา กับมารดาที่ไม่เชื่อและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพุทธศาสนา ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๑๖๐ คน แบ่งเป็นกลุ่มมารดา ๘๐ คน กลุ่มนักเรียน ๘๐ คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

๑. มีความแตกต่างในเรื่องความเชื่อ และทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนา ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่มารดามีความเชื่อต่อพุทธศาสนากับนักเรียนกลุ่มที่มารดาไม่มีความเชื่อต่อพุทธศาสนา

๒. ทัศนคติต่อพุทธศาสนาในกลุ่มเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย^{๙๐}

^{๘๘} จำนวย วิมะสิน, “การสำรวจความสนใจและทัศนคติต่อพระพุทธศาสนาของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์คณะครุศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕), หน้า ๕๑.

^{๘๙} เสวต สายะวารานนท์, “การศึกษาความคิดเห็นและความสนใจของนักเรียนวัยรุ่นต่อพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑) หน้า ๑๒.

^{๙๐} พัชรา เอกานนท์, “การศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒) หน้า ๑๖๔.

มล. สมศักดิ์ ชุมสาย ได้วิจัย เรื่อง ทศนคติและความสนใจต่อพุทธศาสนาของเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่อยู่ระหว่างการฝึกและอบรม หรือ กักและอบรมของศาลคดีเด็ก รวม ๕๔๓ คน ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีทศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา เมื่อวิเคราะห์คำตอบโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทศนคติแล้ว ผลปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างกันในทศนคติต่อพุทธศาสนาระหว่างเพศ^{๕๑}

สาโรจน์ กาลศิริศิลป์ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาทศนคติต่อพระภิกษุสงฆ์ของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จากการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างเป็นครูมัธยมศึกษา จำนวน ๕๑๕ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑,๐๓๔ คน สรุปผลได้ดังนี้

๑. ครูมัธยมศึกษา มีทศนคติที่ดีต่อพระภิกษุสงฆ์ โดยพบว่าครูมัธยมศึกษาที่มีอายุ เพศ วุฒิการศึกษาต่างกันมีทศนคติต่อพระภิกษุสงฆ์โดยรวมเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

๒. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีทศนคติที่ดีต่อพระภิกษุสงฆ์ โดยพบว่านักเรียนที่มีเพศ มีวุฒิการศึกษาของบิดาและมารดาและฐานะต่างกันมีทศนคติต่อพระภิกษุสงฆ์ โดยเฉลี่ยรวมไม่แตกต่างกัน

๓. ครูมัศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีทศนคติต่อพระภิกษุสงฆ์รวมทุกด้านแตกต่างกัน และพบความแตกต่างในด้านการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนของชาติ^{๕๒}

พระมหาอิสระ สิงห์เปีย ได้ให้ทัศนะไว้ใน เรื่อง การวิเคราะห์ปัญหาอทินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย ว่า ในสังคมไทยปัจจุบัน การลงนิคหกรรมต่อพฤติกรรมอทินนาทานบางกรณีของพระสงฆ์เป็นเรื่องยาก เพราะว่าพฤติกรรมอทินนาทานนั้นมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความยุ่งยากในการวินิจฉัยความผิดทางพระวินัย อย่างไรก็ตามเกณฑ์วินิจฉัยอทินนาทานที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและอรรถกถา สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมอทินนาทานอันสลับซับซ้อนนั้นได้ ฉะนั้น คณะสงฆ์จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะศึกษาเกณฑ์วินิจฉัยอทินนาทานที่มีอยู่นั้นให้เข้าใจแจ่มแจ้ง และสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมอทินนาทานทุกรูปแบบเพื่อตัดสินพฤติกรรมอทินนาทานให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพุทธ-จริยศาสตร์ เพราะพุทธจริย

^{๕๑} สมศักดิ์ ชุมสาย, มล., “ทศนคติและความสนใจต่อพระพุทธศาสนาของเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๑๗๑.

^{๕๒} สาโรจน์ กาลศิริศิลป์, “การศึกษาทศนคติต่อพระภิกษุสงฆ์ของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑๖ – ๑๓๐.

ศาสตร์มุ่งให้พระสงฆ์เว้นเด็ชขาดจากอทินนาทานทางกายวาจาและใจ เว้นเด็ชขาดจากการทำ
มิจฉาชีพทั้งหลายโดยปราศจากข้ออ้างใดๆ และมุ่งให้พระสงฆ์เว้นจากการสะสม แต่ให้ดำรงชีพ
ด้วยความมกน้อยสันโดษ และรับแต่สิ่งของที่พอประมาณและที่เขาให้^{๘๓}

พระมหาไพฑูริย์ สุทฺธวิฑูโร ได้กล่าวถึงเรื่องอทินนาทานในอาชีพร่าง ๆ ไว้ในงานวิจัย
เรื่อง การวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องบาปในพระพุทธศาสนาเถรวาท ว่า มนุษย์ในปัจจุบันมีการ
ประกอบอาชีพต่างๆ มากมาย ซึ่งมีส่วนหมิ่นเหม่ต่อการล่วงศีลข้อ ๒ คืออทินนาทานนี้ก็มี อาชีพ
ต่าง ๆ นั้น ที่เป็นปัญหาต่อศีลธรรมที่ควรศึกษาวิจัยให้ความสนใจก็คือ การค้าขาย เช่น การหลบ
เลี่ยงภาษีอากร การลักตัดต้นไม้ทำลายป่า การค้าประเวณี การค้าเฮโรอินหรือยาเสพติดให้โทษต่าง
ๆ ปัญหาพ่อค้าคนกลางที่เอารัดเอาเปรียบ ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาเรื่องอาชีพหมอดู
และไสยศาสตร์ ปัญหายาโมย ฉกชิงวิ่งราว เป็นต้น^{๘๔}

พระมหาสินสมุทร พลจันทร์ ทำการวิจัยเรื่อง ความเชื่อเรื่องบุญ-บาปในพระพุทธศาสนา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดเลย ในปีการศึกษา ๒๕๔๓ จากกรณีตัวอย่าง
จำนวน ๔๐๕ คน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องบุญ-บาปอยู่แต่ยังมีข้อสงสัย โดยจะเชื่อ
ในเรื่องบุญด้านศีล ด้านทาน และด้านภาวนามากน้อยตามลำดับ และมีความเชื่อเรื่องบาปด้านมโน
ทุจริต ด้านวจีทุจริต และด้านกายทุจริตตามลำดับ^{๘๕}

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอันเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและอทินนาทาน จะเห็นได้
ว่า ชาวพุทธโดยทั่วไปนั้นมีความเชื่อความเลื่อมใสในหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นภาพที่ติดตาอยู่เสมอตั้งแต่เริ่มรู้เดียงสา เพราะฉะนั้นความเชื่อในส่วน
พระพุทธศาสนานี้จึงเป็นแรงผลักดันให้คนรู้ผิดชอบชั่วดีโดยอัตโนมัติ ไม่จำเป็นต้องบอกด้วยวาจา
หรือการศึกษาหาความรู้ แต่เป็นความรู้สึกที่บังเกิดขึ้นเองได้ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องอทินนาทานนั้น
เป็นปัญหาที่สังคมไทยเห็นว่าการเป็นคนมีอไว้นั้นสังคมไม่ยอมรับ เป็นตัวถ่วงความเจริญ ซึ่งผลที่
ได้นั้นคือความเป็นคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งการขโมยสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ อาจเรียกว่าจุลอทินนาทาน เดียวนี้
การเอาของผู้อื่นโดยมิชอบนั้นรุนแรงและใหญ่มาก เป็นมหาอทินนาทาน และมีรูปแบบต่าง ๆ

^{๘๓} พระมหาอิสระ สิงห์เปีย, “การวิเคราะห์ปัญหาอทินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบท
สังคมไทย”, หน้า ๑.

^{๘๔} พระมหาไพฑูริย์ สุทฺธวิฑูโร (น้อยวัน), “การวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องบาปในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต*, หน้า ๑๓ – ๑๖.

^{๘๕} พระมหาสินสมุทร พลจันทร์, “ความเชื่อเรื่องบุญ-บาปในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดเลย”, *วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐๕.

รวมทั้งมีการขโมยของคนที่ยังไม่เกิด เรียกว่า ขโมยอนาคต (อนาคตะอทินนาทานะ) ก็มี^{๕๖} ถ้า อทินนาทานในรูปต่าง ๆ ยังเต็มประเทศไปหมด จะแก้ปัญหาคความยากจนไม่ได้ เพราะทรัพย์สิน ถูกสูบจากคนส่วนใหญ่ไปสู่คนส่วนน้อยที่มีอำนาจ ความยากจนมีผลกระทบต่อจิตใจและสังคม มาก^{๕๗} และการคดโกงฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการคอร์รัปชัน นั้น เป็นการใช้ความคิดในสมอง ชั้นในสุดที่เป็นสมองของสัตว์เลื้อยคลาน สมองชั้นนี้จะเจริญเติบโตมากขึ้น หากเราไปกระตุ้นให้ ทุกคนอยากรวยกันมากขึ้น ทำให้ขาดความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี สิ่งที่ไม่ควรทำก็จะทำ และโกงกัน อย่างเนบเนียนมากขึ้น เพราะไปใช้สมองส่วนที่เป็นของสัตว์เดรัจฉาน^{๕๘}

สรุปเนื้อหาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าผู้คนมีความเชื่อพุทธศาสนาให้ ความสำคัญในด้านหลักคำสอนยังสามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมตาม ฐานะเช่นเรื่องบาปบุญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์และเข้าใจว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอน ให้คนทำดี ซึ่งปัจจุบันสังคมเปลี่ยนไปทำให้คนประกอบอาชีพต่าง ๆ บางอย่างมีผลหมิ่นเหม่ต่อ ศีลธรรมอันดีงามของศาสนา ถ้ามนุษย์ประพฤติผิดนอกรอบของศีลธรรมก็จะทำให้คุณค่าของ มนุษย์ลดลง เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรอันมีค่าคือสามารถพัฒนาได้ สังคมจะสงบสุขก็เพราะ มนุษย์มีพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายวาจาและใจอันไม่ก่อผลกระทบทางสังคมแต่แสดงออกเพื่อ เอื้อต่อการอยู่ร่วมกัน เมื่อใจเชื่อเรื่องบาปบุญหรือโทษภัยและคุณงามความดีมาก ๆ พฤติกรรมที่ แสดงออกก็จะทำให้สังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์มากกว่าความเสียหาย ในทางตรงกันข้ามถ้าใจ ของมนุษย์ไม่ได้เชื่อในเรื่องบาปบุญคุณโทษเหล่านี้ มนุษย์ก็แสดงออกตามอารมณ์ที่ตัวเองต้องการ ไม่คำนึงถึงผลดีผลเสียกล่าวคือการแสดงทุจริตทางกายวาจาและใจเสียเป็นส่วนมากเพราะตามปกติ ใจของปุถุชนมักจะไหลไปตามกระแสกิเลสคือ ความโลภความโกรธความหลงก็จะสร้างความ เดือดร้อนแก่สุจริตชน ในปัจจุบันพบว่า เด็กยังมีความสนใจศึกษาหาความทางพระพุทธศาสนาใน เบื้องต้นคือเป็นแบบสืบต่อตามประเพณีที่ปู่ย่าตายายเคยประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาเท่านั้น แต่ใน ชั้นสูงยังขาดความสนใจและความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้เด็กสนใจใฝ่รู้ และทำความเข้าใจเรื่องศีลธรรมให้มาก เพราะในสังคมไทยปรากฏว่า เรื่องการลักขโมย (อทินนาทาน) ยังเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและพบว่า สาเหตุของการกระทำอทินนาทาน มี

^{๕๖} ประเวศ วะสี, ศ.,น.พ., พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ พิมพ์ดี, ๒๕๔๐), หน้า ๒๒.

^{๕๗} “เรื่องเดียวกัน” หน้า ๒๕.

^{๕๘} อนุภพ (นามปากกา), “เห็นมาอย่างไรเขียนไปอย่างนั้น”, อ้างถึง นายแพทย์ประเวศ วะสี, “ข่าว เจาะเครื่องมือในการทุจริตคอร์รัปชัน”, เดลินิวส์, (๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๘.

สาเหตุ ๒ อย่างคือ (๑) สาเหตุภายนอก เพราะการเลี้ยงดู ขาดความอบอุ่นความยากจนและการอบรมสั่งสอนอย่างถูกวิธีและเหมาะสม (๒) สาเหตุภายใน คือจิตใจมีความเห็นผิดจากครรลองแห่งศีลธรรมอันดีงาม การปองร้ายผู้อื่น คิดโลภอยากได้ของคนอื่น ซึ่งสาเหตุทั้งหมดนี้ นำไปสู่การทำอทินนาทานการไม่เข้าใจไม่ก็ถือว่าเหตุใหญ่ ซึ่งคนส่วนหนึ่งมองไม่เห็นคุณค่าเรื่องศีลธรรมจึงเป็นเหตุให้เกิดอทินนาทานในสังคมไทยขึ้นได้ตั้งแต่สังคมครอบครัวแล้วก็ขยายไปตามหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ จนกลายเป็นปัญหาที่ลุกลามมากขึ้นเรื่อย ๆ จนยากแก่การแก้ไขเป็นปัญหาระดับชาติจนก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมืองนี้ก็เพราะเหตุแห่งอทินนาทานหรือที่เราได้ยินได้ฟังจนจินตนาการว่า ทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ เป็นการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนามและประกอบกัน โดยการวิจัยเอกสารผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทินนาทานในเยาวชนเพื่อนำมาวิเคราะห์ส่วนการวิจัยภาคสนามผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนที่เป็นนักเรียนของโรงเรียนภูเรือวิทยา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โดยข้อมูลด้านการรับรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมเกี่ยวกับบทินนาทานแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

๓.๑ การกำหนดแนวทางการวางแผนการวิจัย

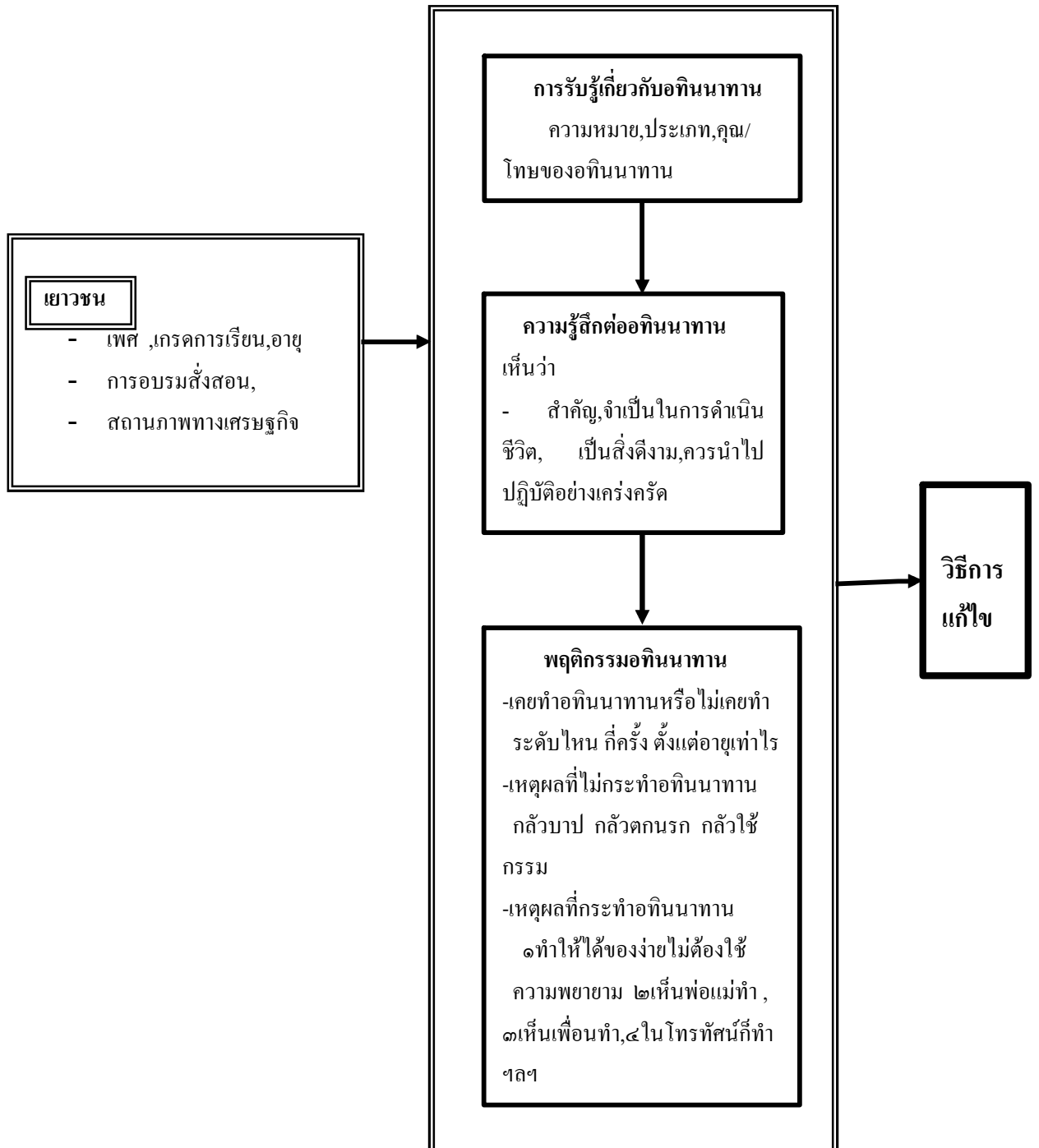
การวิจัยเอกสาร เพื่อค้นหาคำตอบในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ และข้อที่ ๓ คือ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับบทินนาทานในสังคมไทย และแนวทางการศึกษาพุทธวิธีเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหอบทินนาทานในเยาวชน

การวิจัยภาคสนาม ได้กำหนดแนวทางเพื่อการวิจัยไว้ ๓ ประเด็น คือ

๑. ด้านการรับรู้เกี่ยวกับบทินนาทาน
๒. ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับบทินนาทาน
๓. ด้านพฤติกรรมต่อบทินนาทาน

โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดและแบบปลายปิดเพื่อต้องการทราบทัศนคติของเยาวชนต่อบทินนาทาน

แผนผังแสดงกรอบแนวคิดของการทำวิจัย

ตารางที่ ๓ กรอบแนวคิดของการทำวิจัย

เป้าหมาย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ประเด็นการวิจัย	แนวทางในการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
๑. ศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออทินนาทาน	๑. การรับรู้ (ความเข้าใจ)	๑. ขอบข่ายและความหมาย ๒. องค์ประกอบ ๓. ประเภท ๔. มูลเหตุคุณานิสงส์และโทษ	นักเรียน	แบบสอบถาม
	๒. ความรู้สึก	๑. ระดับความรู้สึกในการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับประเด็นอทินนาทานที่กำหนด	นักเรียน	
	๓. พฤติกรรม	๑. พฤติกรรมอทินนาทานที่เยาวชนเคยประพฤติ ๒. ระดับความหนักเบาของอทินนาทานที่เยาวชนเคยทำ ๓. เหตุผลในการประพฤติปฏิบัติอทินนาทาน	นักเรียน	
๒. เพื่อ วิเคราะห์ทัศนคติ	เพื่อรวบรวมทัศนคติ	๑. ด้านการรับรู้ ๒. ด้านความรู้สึก ๓. ด้านพฤติกรรม	นักเรียน	แบบสอบถาม

๓.๒ การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนภูเรือวิทยา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๐ คน ซึ่งการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน ๒๐๒ คน

๓.๓ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น เพื่อศึกษาวิจัยถึงทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อทินนาทานในสังคมไทย โดยดำเนินการดังนี้

๑. ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทินนาทาน

๒. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้แนวคำถามจากแบบสอบถามของอ้อมเดือน สดมณี (๒๕๔๓ : ๔๔ – ๖๐) เลขา คมเสวต (๒๕๓๗ : ๑๗๕ – ๑๘๕) พิชราภรณ์ พสุวัต (๒๕๓๓ : ๘๒)

๓. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างไปให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และตรวจแก้จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ลักษณะแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบตรวจสอบรายการ และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สร้างตามแบบลิงเคิร์ต (Linkert) ถามครอบคลุมประเด็นในการวิจัยนี้

การกำหนดค่าลำดับความสำคัญของตัวเลือก ผู้วิจัยกำหนดค่าลำดับความสำคัญเอาไว้ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินในแต่ละข้อคำถาม โดยกำหนดค่าลำดับความสำคัญตามเกณฑ์ต่อไปนี้

๕	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง / มากที่สุด
๔	หมายถึง	เห็นด้วย / มาก
๓	หมายถึง	ไม่แน่ใจ / ปานกลาง
๒	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย / น้อย
๑	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้คุณสมบัติเรื่องความต่อเนื่องของคะแนนเป็นแนวเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๔.๕๐ - ๕.๐๐	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง / มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๓.๕๐ - ๔.๔๕	หมายถึง	เห็นด้วย / มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๒.๕๐ - ๓.๔๕	หมายถึง	ไม่แน่ใจ / ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๕๐ - ๒.๔๕	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย / น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๐๐ - ๑.๔๕	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / น้อยที่สุด ^๑

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนักเรียน โรงเรียนกุเรื่อวิทยา

๒. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปดำเนินการแจกให้นักเรียนโรงเรียนกุเรื่อวิทยา เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

๓. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา คัดเลือกไว้เฉพาะแบบสอบถามที่ได้ข้อมูลครบสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์จำนวน ๒๐๒ ชุด ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำนวนตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป	ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
นักเรียน	๓๐๐	๒๐๒	๖๗
รวม	๓๐๐	๒๐๒	๖๗

^๑ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕), หน้า ๑๐๐.

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้สถิติดังต่อไปนี้

๑. ค่าสถิติพื้นฐาน

๑.๑ ค่าร้อยละ (Percentage)

๑.๒ ค่าเฉลี่ย (Mean)

๒. เกณฑ์ค่าร้อยละของเยาวชนในเรื่องการรับรู้ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นการวิเคราะห์ดังนี้

เกณฑ์ค่าร้อยละ	๘๕ - ๑๐๐	มีการรับรู้สูงมาก
	๗๕ - ๘๔	มีการรับรู้มาก
	๖๕ - ๗๔	มีการรับรู้ปานกลาง
	๕๕ - ๖๔	มีการรับรู้ต่ำ
	ต่ำกว่า ๕๕	มีการรับรู้ต่ำมาก

๓.๖ วิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อดังนี้

N แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ย

S.D แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ซึ่งได้แบ่งผลการวิเคราะห์เป็น สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อบรรยายข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้ค่าร้อยละเป็นตัวอธิบาย

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยภาคสนาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ที่เป็นเยาวชนนักเรียนโรงเรียนกุเรื่อวิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ จำนวน ๒๐๒ คน โดยกำหนดให้เป็นการวัดทัศนคติเกี่ยวกับบ่อนันทานในสังคมไทย แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวมีรายละเอียดดัง
แสดงในตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

สถานภาพทั่วไป	เยาวชนนักเรียน	
	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
- ชาย	๖๐	๒๙.๗
- หญิง	๑๔๒	๗๐.๓
- รวม	๒๐๒	๑๐๐
๒. อายุ		
- ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๒๖	๑๒.๘
- ๑๖ - ๑๘ ปี	๑๖๕	๘๑.๖
- มากกว่า ๑๘ ปี	๓	๑.๕
- ไม่บอก	๘	๓.๙
- รวม	๒๐๒	๑๐๐
๓. ศาสนา		
- พุทธ	๒๐๐	๙๙.๐
- อิสลาม	๒	๑.๐
- รวม	๒๐๒	๑๐๐

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว (ต่อ)

สถานภาพทั่วไป	เยาวชนนักเรียน	
	จำนวน	ร้อยละ
๔. กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษา		
- ม.๔	๑๐๗	๕๓.๐
- ม.๕	๑๘	๘.๕
- ม.๖	๗๗	๓๘.๑
- รวม	๒๐๒	๑๐๐
๕. เกรดการเรียน		
- ต่ำกว่า ๒	๒๐	๙.๙
- ๒	๙๖	๔๗.๕
- ๓	๓๖	๑๗.๘
- มากกว่า ๓	๔๕	๒๒.๕
- ไม่บอก	๔	๑.๙
- รวม	๒๐๒	๑๐๐
๖. ปัจจุบันอาศัยอยู่		
- พ่อแม่	๑๗๗	๘๗.๖
- พ่อ	๕	๒.๕
- แม่	๑๑	๕.๔
- ญาติ	๗	๓.๖
- อื่น ๆ	๒	๐.๙
- รวม	๒๐๒	๑๐๐
๗. เข้าค่ายคุณธรรม		
- เคย	๑๙๗	๙๗.๕
- ไม่เคย	๒	๑.๐
- ไม่บอก	๓	๑.๕
- รวม	๒๐๒	๑๐๐

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว (ต่อ)

สถานภาพทั่วไป	เยาวชนนักเรียน	
	จำนวน	ร้อยละ
๘. คนที่คอยอบรมสั่งสอนไม่ให้ความเข้ม		
- ปู่ย่า ตายาย	๘	๔.๐
- ครู	๑๒	๕.๕
- คุณจาก T.V.	๒	๑.๐
- พ่อแม่	๑๖๖	๘๒.๑
- อื่น ๆ	๑๔	๖.๕
- รวม	๒๐๒	๑๐๐
๙. ค่าขนมมาโรงเรียนวันละ		
- ๒๐ บาท	๑๕๕	๗๘.๓
- ๓๐ บาท	๒๕	๑๓.๓
- ๔๐ บาท	๘	๔.๐
- ๕๐ บาท	๓	๑.๕
- อื่น ๆ	๓	๑.๕
- รวม	๒๐๒	๑๐๐
๑๐. ฐานะครอบครัว		
- ร่ำรวย	๓	๑.๕
- ปานกลาง	๑๗๔	๘๖.๑
- ยากจน	๒๔	๑๑.๕
- ไม่มีบอก	๑	๐.๕
- รวม	๒๐๒	๑๐๐

จากตารางที่ ๕ พบว่าข้อมูลส่วนตัวของเยาวชนนักเรียนโรงเรียนกุเวอวิทยาที่ได้วิเคราะห์ผลออกมาเป็นค่าร้อยละได้ดังนี้

จากตาราง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเยาวชนนักเรียนหญิง จำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๓ ถัดมาเป็นเยาวชนนักเรียนชายจำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗ ตามลำดับ

เยาวชนส่วนใหญ่มีอายุ ๑๖-๑๘ ปี จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๖ รองลงมา มีอายุน้อยกว่า ๑๖ ปี จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘ และถัดไปมีอายุมากกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕ ตามลำดับ ไม่บอก ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐

เยาวชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา จำนวน ๒๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐ รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐

เยาวชนส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐ รองลงมา กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑ และ ถัดไปกำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๙ ตามลำดับ

เยาวชนส่วนใหญ่มีเกรดการเรียนอยู่ในระดับ ๒ จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ รองลงมาได้เกรดเฉลี่ยมากกว่า ๓ มีจำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕ และถัดไปมี เกรดการเรียนระดับ ๓ จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๘ ตามลำดับ ถัดไปเกรดการเรียนต่ำ กว่า ๒ คิดเป็นร้อยละ ๘.๘ และไม่ระบุ ๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๑.๕

เยาวชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ จำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๖ รองลงมาอาศัยอยู่เฉพาะกับแม่ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔ ถัดมาอาศัยอยู่กับญาติฯ จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๖ อาศัยอยู่กับพ่อ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔ และไม่ ระบุมีจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐ ตามลำดับ

เยาวชนส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมในค่ายคุณธรรม จำนวน ๑๕๗ คน คิดเป็นร้อย ละ ๘๗.๕ และไม่เคยเข้ารับการอบรมมีอยู่จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐ ไม่ระบุ ๓ คน คิด เป็นร้อยละ ๑.๕

เยาวชนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมสั่งสอนไม่ให้ทำความชั่วจากพ่อแม่ จำนวน ๑๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๑ รองลงมาคือไม่ได้ระบุ จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘ และถัดไปคือได้รับการ อบรมนอกเล่าจากครู จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๘ ตามลำดับ

เยาวชนส่วนใหญ่ได้ค่าขนมไปโรงเรียนวันละ ๒๐ บาท จำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็น ร้อยละ ๗๘.๗ รองลงมาได้รับค่าขนมวันละ ๓๐ บาท จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓ และถัดไปได้วันละมากกว่า ๔๐ บาท จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๓ ตามลำดับ

เยาวชนส่วนใหญ่มีฐานะอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๑๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๑ รองลงมาคือมีฐานะยากจน จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ และถัดไปมีฐานะ ร่ำรวย จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕ ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน และพฤติกรรม

อทินนาทาน ภาพโดยรวม

๑. การรับรู้เกี่ยวกับบทินนาทาน แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนนักเรียนส่วนใหญ่ที่มีการรับรู้เกี่ยวกับบทินนาทาน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนนักเรียนส่วนใหญ่ที่มีการรับรู้เกี่ยวกับบทินนาทาน

การรับรู้เกี่ยวกับบทินนาทาน	นักเรียนส่วนใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ
๑. พวกเคยเรียนเรื่องศีล ๕	๒๐๑	๕๕.๐
๒. พวกเคยมีพระเข้ามาสอนเรื่องศีลธรรมในโรงเรียน	๑๘๐	๘๘.๗
๓. พวกที่ตอบศีลข้อ ๒ ถูกต้อง	๑๘๓	๕๐.๐
๔. พวกที่ตอบว่าการไม่กินของที่เก็บได้ผิด	๑๗๑	๘๔.๒
๕. พวกที่ตอบว่าการคอร์รัปชัน เป็นการขโมยและผิดศีล	๑๓๘	๖๘.๐
๖. พวกที่ตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล	๑๗๒	๘๔.๗
๗. พวกที่ตอบว่าบทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก	๑๗๕	๘๘.๒
๘. พวกที่ตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป	๑๕๑	๕๔.๑
๙. พวกที่ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น	๘๒	๔๐.๔
๑๐. พวกที่ตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล	๑๐๒	๕๐.๒
๑๑. พวกที่ตอบว่าลักขโมยสิ่งของ ๆ คนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก	๑๐๔	๕๑.๒

จากตารางที่ ๖ พบว่านักเรียนเคยเรียนเรื่องศีล ๕ มีจำนวน ๒๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕ และนักเรียนมีการรับรู้ในประเด็นที่ว่าการลักขโมยเป็นบาปมากที่สุด โดยมีจำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ อยู่ ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๑ รองลงมาคือการตอบคำถามเรื่องศีลข้อ ๒ ได้ถูกต้องว่าเว้นจากลักทรัพย์ มีจำนวน ๑๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ นักเรียนเคยเรียนศีลธรรมกับพระมีจำนวน ๑๘๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๗ นักเรียนที่ตอบว่าบทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก มีจำนวน ๑๗๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๒ นักเรียนที่ตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวงผิดศีลจำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๗ นักเรียนที่ตอบว่าการไม่กินของที่เก็บได้ผิด จำนวน ๑๗๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒ นักเรียนที่ตอบว่าลักขโมยสิ่งของ ๆ คนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๒ นักเรียนที่ตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล จำนวน ๑๐๒ คนคิดเป็น

ร้อยละ ๕๐.๒ และนักเรียนที่ตอบว่าสี่ข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในสี่ ๕ เท่านั้น มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ๘๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๐.๔ ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับบอทินนาทานโดยภาพรวม ทำให้ทราบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีการรับรู้เกี่ยวกับบอทินนาทานในด้านเชิงวิชาการอยู่ในระดับสูง ซึ่งสาเหตุดังกล่าวเนื่องจากการปลูกฝังจิตสำนึกมาจากครอบครัวส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งคือ การได้รับการศึกษาจากโรงเรียน

๒. วิเคราะห์ความรู้สึกเกี่ยวกับบทินนาทานของเยาวชนนักเรียน ภาพโดยรวม

การวิเคราะห์ความรู้สึกของเยาวชนนักเรียนที่มีต่อบทินนาทาน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗ ผลการวิเคราะห์ความรู้สึกของเยาวชนนักเรียนที่มีต่อบทินนาทาน

ความรู้สึกเกี่ยวกับบทินนาทาน	N = ๒๐๒		ระดับ ความรู้สึก
	$\bar{X}$	S.D	
๑. การลักขโมยไม่ใช่ความผิดใหญ่โต แต่ทำแล้วไม่สบายใจ	๓.๔๖	๑.๒๘	ปานกลาง
๒. การลักขโมยของ ๆ ที่ไม่ใช่ของเรา จะทำให้ตกรอก	๓.๕๕	๐.๕๓	มาก
๓. คนเราจะทำซ้ำมักเริ่มจากการทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ มาก่อน	๔.๒๔	๐.๕๒	มาก
๔. คนที่คอร์รัปชัน คือ คนที่ชอบลักขโมยสิ่งของคนอื่นตอนเด็ก ๆ	๓.๐๗	๑.๐๐	ปานกลาง
๕. คอร์รัปชัน กับลักขโมยของเล็กน้อยผิดศีลข้อเดียวกัน	๓.๔๓	๑.๐๑	ปานกลาง
๖. การขโมยโดยที่เจ้าของเขาไม่รู้เป็นเรื่องที่ทำทายน่าสนุก	๑.๕๓	๑.๒๓	น้อย
๗. การประพฤติผิดศีลข้อใดข้อหนึ่งก็มีโอกาสตกรอก	๓.๖๕	๑.๐๔	มาก
๘. คนที่ลักขโมยของ ๆ ผู้อื่นมากินมาใช้เกิดชาติหน้าจะเป็นคนจน	๓.๕๘	๐.๕๕	มาก
๙. การขโมยทำให้เรามีสิ่งของโดยไม่ต้องออกแรง	๒.๓๓	๑.๒๕	ปานกลาง
๑๐. การขโมย ถึงไม่มีคนเห็น แต่ตัวเองก็ทุกข์ใจ	๔.๔๓	๐.๘๔	มาก
๑๑. การขโมยเงินพ่อแม่ แต่ถ้าท่านจับได้ก็ต้องถูกดูค้ำอยู่นั่นเอง	๔.๑๐	๐.๕๔	มาก
๑๒. นักเรียนควรให้ความสำคัญต่อการไม่ทำผิดโดยไม่ขโมยของ ๆ คนอื่น	๔.๓๕	๐.๘๕	มาก
๑๓. ผู้ที่เก็บสิ่งของที่ตกอยู่ไปคืนเจ้าของเดิม ย่อมได้รับการสรรเสริญ	๔.๓๑	๐.๕๕	มาก
๑๔. การให้สิ่งของแก่คนอื่นเป็นสิ่งทำได้ยาก แต่ก็มีความสุข	๔.๓๑	๐.๕๗	มาก
รวม	๓.๖๓	๑.๐๒	มาก

จากตารางที่ ๗ พบว่าเยาวชนนักเรียนมีความรู้สึกต่ออทินนาทานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓$, S.D = ๑.๐๒) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักเรียนมีความรู้สึกต่ออทินนาทานระดับมาก ในข้อการขโมยถึงไม่มีคนเห็น แต่ตัวเองก็ทุกข์ใจ มากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๔๓$, S.D = ๐.๘๔) รองลงมาคือ นักเรียนควรให้ความสำคัญต่อการไม่ทำผิดโดยไม่ขโมยของ ๆ คนอื่น ผู้ที่เก็บสิ่งของที่ตกอยู่ไปคืนเจ้าของเดิม ย่อมได้รับการสรรเสริญ การให้สิ่งของแก่คนอื่น เป็นสิ่งทำได้ยาก แต่ก็มีความสุข คนเราจะทำซ้ำมักเริ่มจากการทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ มาก่อน .การขโมยเงินพ่อแม่ แต่ถ้าท่านจับได้ก็ต้องถูกคุกคามอยู่นั่นเอง การลักขโมยของ ๆ ที่ไม่ใช่ของเรา จะทำให้ตกนรก การประพฤติผิดศีลข้อใดข้อหนึ่งก็มีโอกาสตกนรก และ คนที่ลักขโมยของ ๆ ผู้อื่นมา กินมาใช้เกิดชาติหน้าจะเป็นคนจน ตามลำดับ

นักเรียนมีความรู้สึกต่ออทินนาทานในระดับปานกลาง ในข้อการลักขโมยไม่ใช่ความผิดใหญ่โต แต่ทำแล้วไม่สบายใจ มากที่สุด รองลงมาคือ คอร์รัปชัน กับลักขโมยของเล็กน้อยผิดศีลข้อเดียวกัน คนที่คอร์รัปชัน คือ คนที่ชอบลักขโมยสิ่งของของคนอื่นตอนเด็ก และการขโมยทำให้เรามีสิ่งของโดยไม่ต้องออกแรง และมีทัศนคติน้อย ในข้อการขโมยโดยที่เจ้าของเขาไม่รู้เป็นเรื่องที่ทำทายเป็นสนุก อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๑.๕๓$, S.D = ๑.๒๓)

จากผลการวิเคราะห์ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน ซึ่งให้เห็นว่า เยาวชนนักเรียนส่วนใหญ่ มีความรู้สึกถึงผลกระทบอันจะเกิดจากการประกอบอทินนาทานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี สื่อให้เห็นภูมิหลังที่ได้รับการปลูกฝังความรู้อันเกิดจากการได้ยิน การได้เห็น และการประกอบจนเป็นอุปนิสัย คอยกระตุ้นเตือนมนโสนำนี้ที่อยู่เสมอ

๓. พฤติกรรมอทินนาทาน

ตารางที่ ๘ แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนส่วนใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมอทินนาทาน(ผู้เคยกระทำและผู้มีพฤติกรรมที่เข้าข่าย)

พฤติกรรมอทินนาทาน	นักเรียนส่วนใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ
๑. เคยลักขโมยของๆ คนอื่นโดยที่เจ้าของไม่รู้	๕๒	๔๕.๓
๒. เคยได้ของคนอื่นมาฟรี ๆ ๒ – ๔ ครั้ง	๖๐	๒๕.๖
๓. ของได้มาส่วนใหญ่เป็น เงิน	๕๗	๒๘.๑
๔. เหตุผลที่ทำให้หยิบ หรืออยากได้ของ ๆ คนอื่น เพราะไม่มีเงินซื้อ	๖๒	๓๐.๕
๕. เคยถูกทำโทษเพราะเรื่องขโมยของเป็นครั้งคราว	๔๕	๒๔.๑
๖. เก็บของได้แล้วไม่เคยคืนเจ้าของ	๓๐	๑๔.๘
๗. เหตุผลที่ไม่เอาของ ๆ คนอื่นเพราะกลัวบาป*	๑๑๓	๕๕.๗
๘. ไม่เคยให้สิ่งของช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	๕	๒.๕
๙. การรับของจากคนอื่นมากกว่าให้คนอื่น	๕๕	๔๖.๘
๑๐. ไม่เคยถวายสังฆทานกับพระภิกษุสามเณร	๒๗	๑๓.๓
๑๑. คิด ๕ ข้อ ข้อที่ ๒ปฏิบัติได้ยากมากที่สุด	๑๑	๕.๔
พฤติกรรมอทินนาทานโดยภาพรวม	๔๘.๘	๒๔.๑๖

*ไม่นำมารวมในพฤติกรรมอทินนาทาน

จากตารางที่ ๘ พบว่าพฤติกรรมอทินนาทานของนักเรียนโรงเรียนกุเรื่อวิทยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = ๔๘.๘$ คน = ร้อยละ ๒๔.๑๖) โดยเมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้มากที่สุด มีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘ รองลงมาคือนักเรียนเคยลักขโมยของๆ คนอื่นโดยที่เจ้าของไม่รู้ มีจำนวน ๕๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓ นักเรียนมีเหตุผลที่ทำให้หยิบ หรืออยากได้ของ ๆ คนอื่น เพราะไม่มีเงินซื้อ จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕ นักเรียนเคยได้ของคนอื่นมาฟรี ๆ ๒ – ๔ ครั้ง จำนวน ๖๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๖ นักเรียนที่เอาของมาส่วนใหญ่เป็น เงิน มีจำนวน ๕๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑ นักเรียนเคยถูกทำโทษเพราะเรื่องขโมยของเป็นครั้งคราว จำนวน ๔๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑ นักเรียนเก็บของได้

แล้วไม่เคยคืนเจ้าของ จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ และมีจำนวนน้อยที่สุดคือ นักเรียนที่คิดว่าศีล ๕ ข้อ ข้อที่ ๒ ปฏิบัติได้ยากมากที่สุด จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔ ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมอทินนาทาน ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของเยาวชนแม้จะมีความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกผิดชอบในเรื่องอทินนาทานในระดับที่สูง แต่ในด้านพฤติกรรมนั้นขัดกับความเป็นจริงด้วยตัวแปรทางสังคมไทยที่พัฒนาทางไกลศาสนา ตัวอย่างพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดคือการเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ แต่ในทางพระพุทธศาสนาเน้นการเป็นผู้ให้มากกว่าการเป็นผู้รับเช่นในสังคหวัตถุธรรม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการถูกปลูกฝังทัศนคติที่ไม่ดีจากครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น การถูกเลี้ยงดูมาด้วยการตามใจ การไม่ถูกห้ามปรามเมื่อหยิบฉวยของเล็กๆ น้อยๆ ขณะเป็นทารก เป็นเหตุให้เติบโตมากจะหยิบหรืออยากได้ของคนอื่นๆ หรือมักจะหยิบเอาของไปโดยพลการ โดยไม่รู้ว่าเป็นความผิด

ตอนที่ ๓. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของการรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานกับ
พฤติกรรมอทินนาทาน

ตารางที่ ๕ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของการรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานกับพฤติกรรม
อทินนาทาน

นักเรียนจำนวนมากส่วนใหญ่ที่ แสดงพฤติกรรมอทินนาทาน (คน)	การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานของนักเรียนจำนวนมากส่วนใหญ่(คน)										
	เคยเห็นคดี๕	เคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม	คดีข้อ๒คือห้ามลักทรัพย์	การไม่คืนของที่เก็บได้ผิด	การคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล	ตอบว่าขโมยของผู้อื่นหวง ผิดศีล	อทินนาทานเป็นศีลข้อที่๒ ถูก	การลักขโมยเป็นบาป	คดีข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น	ลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล	ลักขโมยสิ่งของจากผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก
๑. เคยลักขโมยของๆ คนอื่นโดยที่ เจ้าของไม่รู้	๕๑	๖๕	๖๖	๖๑	๖๓	๖๒	๖๔	๖๕	๔๓	๓๘	๕๔
๒. เคยได้ของคนอื่นมาฟรี ๆ ๒-๔ ครั้ง	๕๕	๔๖	๕๓	๕๑	๓๔	๕๑	๕๕	๕๕	๒๑	๑๕	๓๐
๓. ของได้มาส่วนใหญ่เป็น เงิน	๕๕	๕๒	๕๒	๔๖	๔๑	๕๐	๔๕	๕๕	๒๔	๒๖	๓๕
๔. เหตุผลที่ทำให้หยิบ หรืออยากได้ ของๆ คนอื่น เพราะไม่มีเงินซื้อ	๖๑	๕๖	๕๕	๕๕	๔๑	๕๘	๕๓	๖๐	๒๕	๒๖	๓๒
๕.เคยถูกทำโทษเพราะเรื่องขโมย ของเป็นครั้งคราว	๔๖	๔๕	๓๖	๔๓	๓๑	๓๘	๓๕	๔๖	๒๓	๑๔	๒๕
๖. เก็บของได้แล้วไม่เคยคืนเจ้าของ	๓๐	๒๔	๒๒	๒๒	๑๔	๒๑	๒๒	๒๓	๑๐	๑๘	๑๓
๗.เหตุผลที่ไม่เอาของ ๆ คนอื่น เพราะกลัวบาป**	๑๑๑	๑๐	๑๐	๕๓	๖๘	๕๖	๕๖	๑๐๕	๕๓	๕๐	๖๔
๘.ไม่เคยให้สิ่งของช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาส	๕	๒๔	๕๓	๕	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๕
๙. การรับของจากคนอื่นมากกว่าให้ คนอื่น	๕๔	๘๕	๕๐	๖๘	๖๒	๘๓	๘๖	๕๑	๔๑	๕๔	๕๐
๑๐.ไม่เคยวางสังฆทานกับ พระภิกษุสามเณร	๒๖	๒๓	๒๑	๒๐	๑๕	๑๕	๒๑	๒๐	๖	๑๖	๑๑
๑๑. ศีล ๕ ข้อ ข้อที่ ๒ปฏิบัติได้ยาก มากที่สุด	๑๑	๑๐	๖	๕	๔	๖	๖	๘	๔	๓	๖

จากตารางที่ ๖,๘ และ ๙ พบว่า

๑. ในจำนวนนักเรียนที่เคยลักขโมยของๆ คนอื่น โดยที่เจ้าของไม่รู้ ๕๒ คน

- มี ๕๑ คนที่เคยเรียนศีล ๕
- มี ๑๕ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม
- มี ๘๖ คนตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์
- มี ๘๑ คนตอบว่าการไม่คืนของที่เก็บได้ผิด
- มี ๖๓ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล
- มี ๘๒ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล
- มี ๘๔ คนตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก
- มี ๘๕ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป
- มี ๔๓ คนตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น
- มี ๓๘ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล
- มี ๕๔ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของๆ คนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

๒. ในจำนวนนักเรียนที่เคยได้ของคนอื่นมาฟรี ๆ ๒ – ๔ ครั้ง ๖๐ คน

- มี ๕๕ คนที่เคยเรียนศีล ๕
- มี ๔๘ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม
- มี ๕๑ คนตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์
- มี ๕๑ คนตอบว่าการไม่คืนของที่เก็บได้ผิด
- มี ๓๔ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล
- มี ๕๑ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล
- มี ๕๕ คนตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก
- มี ๕๕ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป
- มี ๒๑ คนตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น
- มี ๑๕ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล
- มี ๓๐ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของๆ คนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

๓. ในจำนวนนักเรียนที่ขงได้มาส่วนใหญ่เป็น เงิน ๕๗ คน

- มี ๕๕ คนที่เคยเรียนศีล ๕
- มี ๕๒ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม
- มี ๕๒ คน ตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์
- มี ๔๗ คน ตอบว่าการไม่คืนของที่เก็บได้ผิด

- มี ๔๑ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล
- มี ๕๐ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล
- มี ๔๕ คนตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก
- มี ๕๕ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป
- มี ๒๔ ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น
- มี ๒๗ คน ตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล
- มี ๓๕ คน ตอบว่าลักขโมยสิ่งของๆคนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

๔. ในจำนวนนักเรียนที่มีเหตุผลที่ทำให้หิบบ หรืออยากได้ของ ๆ คนอื่น เพราะไม่มีเงินซื้อ ๖๒ คน

- มี ๖๑ คนที่เคยเรียนศีล ๕
- มี ๕๖ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม
- มี ๕๕ คนตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์
- มี ๕๕ คนตอบว่าการไม่กินของที่เก็บได้ผิด
- มี ๔๑ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล
- มี ๕๘ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล
- มี ๕๓ คนตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก
- มี ๖๐ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป
- มี ๒๕ ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น
- มี ๒๖ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล
- มี ๓๒ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของๆคนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

๕. ในจำนวนนักเรียนที่เคยถูกทำโทษเพราะเรื่องขโมยของเป็นครั้งคราว ๔๕ คน

- มี ๔๗ คนที่เคยเรียนศีล ๕
- มี ๔๕ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม
- มี ๓๗ คนตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์
- มี ๔๓ คนตอบว่าการไม่กินของที่เก็บได้ผิด
- มี ๓๑ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล
- มี ๓๘ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล
- มี ๓๕ คนตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก
- มี ๔๖ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป
- มี ๒๓ ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น
- มี ๑๔ คน ตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล

-มี ๒๕ คน ตอบว่าลัทธิขโมยสิ่งของ ๆ คนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

๖. ในจำนวนนักเรียนที่เก็บของได้แล้วไม่เคยคืนเจ้าของ มี ๓๐ คน

-มี ๓๐ คนที่เคยเรียนศีล ๕

-มี ๒๔ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม

-มี ๒๒ คนตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์

-มี ๒๒ คนตอบว่าการไม่คืนของที่เก็บได้ผิด

-มี ๑๔ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล

-มี ๒๑ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล

-มี ๒๒ คนตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก

-มี ๒๓ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป

-มี ๑๐ ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น

-มี ๑๘ คนตอบว่าลัทธิขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล

-มี ๑๓ คนตอบว่าลัทธิขโมยสิ่งของ ๆ คนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

๗. ในจำนวนนักเรียนที่มีเหตุผลที่ไม่เอาของ ๆ คนอื่นเพราะกลัวบาป ๑๑๓ คน ไม่ใช่พฤติกรรม
อทินนาทาน

๘. ในจำนวนนักเรียนที่ไม่เคยให้สิ่งของช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส มี ๕ คน

-มี ๕ คนที่เคยเรียนศีล ๕

-มี ๒๔ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม

-มี ๕๓ คน ตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์

-มี ๕ คน ตอบว่าการไม่คืนของที่เก็บได้ผิด

-มี ๒ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล

-มี ๓ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล

-มี ๔ คนตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก

-มี ๕ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป

-มี ๑ ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น

-มี ๒ คนตอบว่าลัทธิขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล

-มี ๕ คนตอบว่าลัทธิขโมยสิ่งของ ๆ คนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

๙. ในจำนวนนักเรียนที่มีการรับของจากคนอื่นมากกว่าให้คนอื่น มี ๕๕ คน

-มี ๕๔ คนที่เคยเรียนศีล ๕

-มี ๘๕ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม

- มี ๕๐ คนตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์
- มี ๑๘ คนตอบว่าการไม่กินของที่เก็บได้ผิด
- มี ๑๒ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล
- มี ๘๓ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล
- มี ๘๖ คน ตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก
- มี ๕๑ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป
- มี ๔๑ ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น
- มี ๕๔ คน ตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล
- มี ๕๐ คน ตอบว่าลักขโมยสิ่งของๆคนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

๑๐. ในจำนวนนักเรียนที่ไม่เคยถวายสังฆทานกับพระภิกษุสามเณรมี ๒๗ คน

- มี ๒๗ คนที่เคยเรียนศีล ๕
- มี ๒๓ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม
- มี ๒๑ คนตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์
- มี ๒๐ คนตอบว่าการไม่กินของที่เก็บได้ผิด
- มี ๑๕ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล
- มี ๑๕ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวง ผิดศีล
- มี ๒๑ คนตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก
- มี ๒๐ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป
- มี ๗ ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น
- มี ๑๖ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล
- มี ๑๑ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของๆคนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

๑๑. ในจำนวนนักเรียนที่บอกว่าศีล ๕ ข้อ ข้อที่ ๒ ปฏิบัติได้ยากมากที่สุด มี ๑๑ คน

- มี ๑๑ คนที่เคยเรียนศีล ๕
- มี ๑๐ คนเคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม
- มี ๗ คนตอบถูกว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์
- มี ๕ คนตอบว่าการไม่กินของที่เก็บได้ผิด
- มี ๔ คนตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีล
- มี ๖ คนตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวงผิดศีล
- มี ๗ คนตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก
- มี ๘ คนตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป

-มี ๔ ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น

-มี ๓ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ถือว่าผิดศีล

-มี ๖ คนตอบว่าลักขโมยสิ่งของๆคนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก

สรุปได้ว่า จำนวนนักเรียน โดยภาพรวมที่มี การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานและแสดง
พฤติกรรมออกมามีดังนี้

นักเรียนที่เคยเรียนศีล ๕ จำนวน ๔๘ คน มีพฤติกรรมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป จำนวน ๔๖ คนมีพฤติกรรมอทินนาทาน

นักเรียนที่เคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม จำนวน ๔๑ คนมีพฤติกรรมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์ จำนวน ๔๑ คนมีพฤติกรรมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก จำนวน ๔๒ คนมีพฤติกรรม

อทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวงผิดศีลจำนวน ๔๑คนมีพฤติกรรม

อทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าการไม่คืนของที่เก็บได้ผิด จำนวน ๔๐ คนมีพฤติกรรมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีลจำนวน ๓๑ คนมีพฤติกรรม

อทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น จำนวน ๒๐ คนมีพฤติกรรม

อทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็นถือว่าผิดศีลจำนวน ๒๑คนมี

พฤติกรรมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าลักขโมยสิ่งของๆคนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมากจำนวน ๒๖คนมี

พฤติกรรมอทินนาทาน

ตอนที่ ๔. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของความรู้สึกต่ออทินนาทานกับพฤติกรรม
อทินนาทาน

ตารางที่ ๑๐ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของความรู้สึกต่ออทินนาทานกับพฤติกรรม
อทินนาทาน

นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมอทินนาทาน	ความรู้สึกต่ออทินนาทานภาพโดยรวม		
	เชิง +	กลางๆ	เชิง -
๑. เคยลักขโมยของๆ คนอื่นโดยที่เจ้าของไม่รู้	๖๐	๒๕	๐
๒. เคยได้ของคนอื่นมาฟรี ๆ ๒ - ๔ ครั้ง	๔๕	๑๕	๐
๓. ของได้มาส่วนใหญ่เป็น เงิน	๓๖	๑๕	๐
๔. เหตุผลที่ทำให้หยิบ หรืออยากได้ของ ๆ คนอื่น เพราะ ไม่มีเงินซื้อ	๔๒	๑๕	๐
๕. เคยถูกทำโทษเพราะเรื่องขโมยของเป็นครั้งคราว	๒๕	๑๘	๑
๖. เก็บของได้แล้วไม่เคยคืนเจ้าของ	๑๖	๑๒	๑
๗. เหตุผลที่ไม่เอาของ ๆ คนอื่นเพราะกลัวบาป**	๗๕	๓๒	๐
๘. ไม่เคยให้สิ่งของช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	๑	๔	๐
๙. การรับของจากคนอื่นมากกว่าให้คนอื่น	๖๘	๒๕	๐
๑๐. ไม่เคยถวายสังฆทานกับพระภิกษุสามเณร	๑๓	๑๒	๑
๑๑. คิด ๕ ข้อ ข้อที่ ๒ ปฏิบัติได้ยากมากที่สุด	๕	๕	๑

จากตารางที่ ๑๐ พบว่า ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับอทินนาทานโดยรวมเท่ากับ ๑๖.๐ เมื่อคำนวณ
ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมในเชิงบวกเชิงลบและเชิงกลาง ๆ พบว่าพฤติกรรมในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบและ
ปานกลาง อันแสดงให้เห็นว่าเยาวชนมีจิตสำนึกดีคอยกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมไปในทางที่ดี
ในจำนวนนักเรียน ๒๐๒ คนปรากฏว่า

๑. มีนักเรียนคนที่เคยลักขโมยของ ๆ คนอื่นโดยที่เจ้าของไม่รู้ ๕๒ คน ในจำนวนนี้มี
ความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๖๐ คน

๒. ในจำนวนนักเรียนที่เคยได้ของคนอื่นมาฟรี ๆ ๒ - ๔ ครั้ง ๖๐ คนในจำนวนนี้
ความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๔๕ คน

๓. ในจำนวนนักเรียนที่ของได้มาส่วนใหญ่เป็น เงิน ๕๖ คนในจำนวนนี้มีความรู้สึก
เชิงบวกต่ออทินนาทาน ๓๖ คน

๔. ในจำนวนนักเรียนที่มีเหตุผลที่ทำให้หิบบ หรืออยากได้ของ ๆ คนอื่น เพราะไม่มีเงินซื้อ ๖๒ คนในจำนวนนี้มีความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๔๒ คน

๕. ในจำนวนนักเรียนที่เคยถูกทำโทษเพราะเรื่องขโมยของเป็นครั้งคราว ๔๕ คนในจำนวนนี้มีความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๒๕ คน

๖. เก็บของได้แล้วไม่เคยคืนเจ้าของ มี ๓๐ คนในจำนวนนี้มีความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๑๖ คน

๗. ในจำนวนนักเรียนที่มีเหตุผลที่ไม่เอาของ ๆ คนอื่นเพราะกลัวบาป ๑๑๓ คน ไม่ใช่พฤติกรรมอทินนาทานในจำนวนนี้มีความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๗๕ คน

๘. ในจำนวนนักเรียนที่ไม่เคยให้สิ่งของช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส มี ๕ คนในจำนวนนี้มีความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๑ คน

๙. ในจำนวนนักเรียนที่มีการรับของจากคนอื่นมากกว่าให้คนอื่น มี ๕๕ คนในจำนวนนี้มีความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๖๘ คน

๑๐. ในจำนวนนักเรียนที่ไม่เคยถวายสังฆทานกับพระภิกษุสามเณรมี ๒๗ คนในจำนวนนี้มีความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๑๓ คน

๑๑. ในจำนวนนักเรียนที่บอกว่าศีล ๕ ข้อ ข้อที่ ๒ ปฏิบัติได้ยากมากที่สุด มี ๑๑ คนในจำนวนนี้มีความรู้สึกเชิงบวกต่ออทินนาทาน ๕ คน

จากตารางวิเคราะห์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เยาวชนไทยมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดมากกว่า ๑ ครั้ง อันเนื่องมาจากพฤติกรรมสังคมเป็นตัวชักนำให้ก่อเหตุประพฤติดีศีลข้อที่ ๒ ได้ เพราะปัจจัยสังคมหลายประการที่คอยกระตุ้นเตือนจิตสำนึกที่ไม่ดีให้สร้างเหตุไม่ดีขึ้นมา การต้องการสินค้าที่ฟุ่มเฟือยโทรศัพท์มือถือ เช่น เสื้อผ้าที่สวยงามทันสมัย มีมโนสำนึก แต่ถูกกระตุ้นด้วยความต้องการทางสังคมที่มีกระแสการโฆษณาเพื่อบริโภค เป็นต้น

ตอนที่ ๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายจากความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม ปลายเปิด

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิด
ของเยาวชนนักเรียนโรงเรียนภูเรือวิทยา มีผลสรุปจากทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

๑. การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน เยาวชนนักเรียนมีความเห็นว่า เรื่องศีลข้ออทินนาทาน
คือการห้ามถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมยนี้ เป็นบทบัญญัติในทาง
พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างความไว้วางใจแก่บุคคลในสังคม ไม่ให้เกิดความระแวงกันขึ้น และทำ
ให้บุคคลผู้ประกอบความผิดต้องได้รับโทษทั้งในโลกนี้คือการถูกทำโทษจากผู้ปกครอง ครู หรือ
ถูกจับกุมคุมขังในเรือนจำหากเป็นกรณีใหญ่ เมื่อละกายตายไปต้องตกนรก เป็นเปรต อสุรกาย ตาม
หลักความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเหตุแห่งขโมยมีหลายอย่างหลายประเภทด้วยกัน เช่น
การฉ้อราษฎร์บังหลวง การหยิบฉวยเอาของของคนอื่นแม้จะเป็นบุคคลที่รู้จักเช่นพ่อแม่ หรือญาติที่
น้องเพื่อนพ้อง ถ้าไม่ได้รับอนุญาต ถือว่าประกอบความผิดในศีลทางพระพุทธศาสนาทั้งนั้น

๒. ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน จะเห็นได้ว่าเยาวชนส่วนใหญ่ที่มีความเห็นว่าการ
ขโมยเป็นเหตุนำความทุกข์ใจมาแก่ตัวผู้กระทำเอง แม้จะอยู่ในโลกนี้ก็มีความทุกข์ ละจากโลกนี้ไป
แล้วยังต้องเสวยผลกรรมในนรก และรู้สึกว่าการขโมยไม่ใช่เรื่องทำทายนุสสนาน

๓. พฤติกรรม เยาวชนนักเรียนมีความเห็นว่า การขโมยสิ่งของ ๆ ผู้อื่นมีสาเหตุมาจาก
การที่ไม่มีเงินซื้อสิ่งของนั้นๆ แต่ตัวเองอยากได้เพราะต้องการทำตัวให้ทัดเทียมเพื่อน สิ่งที่ยอยากจะ
ขโมยส่วนใหญ่จะเป็นเงิน เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนในสิ่งที่ตนเองต้องการ โดยเฉพาะการขโมยเงิน
ของพ่อแม่ แต่นักเรียนส่วนมากไม่เคยประกอบกรรมเช่นนั้น เพราะกลัวบาป กลัวตกนรก และกลัว
คนอื่นประณาม

ข้อคิดและข้อเสนอแนะของนักเรียน

นักเรียนส่วนมากไม่ได้แสดงความคิดเห็นมีส่วนน้อยบางคนเท่านั้นที่แสดงความคิดเห็นเสนอแนะ
เกี่ยวกับอทินนาทาน

๑. ให้องค์กรและบุคลากรทางพระพุทธศาสนาทำหน้าที่แนะนำหลักธรรมในการดำรง
ชีพอย่างเข้าใจและถูกต้องเกี่ยวกับอทินนาทาน

๒. ให้สถาบันครอบครัวคือพ่อแม่หรือผู้ปกครองเช่นปู่ย่า ตายายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้การ
อบรมสั่งสอนเลี้ยงดูและให้ความอบอุ่นแก่ลูกหลานส่งเสริมอาชีพในทางที่ถูก

๓. ให้สถานศึกษาคือคณะครูต้องเอาใจใส่ดูแลให้การศึกษและเป็นแบบอย่างอันดี
ถูกต้องในการดำเนินชีวิตเป็นแบบฉบับ

๔. การออกกฎระเบียบและฝึกรบมเยาวชนให้เป็นผู้เคร่งครัดในระเบียบเพื่อจะไม่ให้กระทบกับสิทธิของผู้อื่น

ตอนที่ ๖ พุทธวิธีการแก้ไข และการป้องกัน อทินนาทานในเยาวชน

ก่อนอื่นควรตั้งประเด็นก่อนว่าอะไรคือเหตุผลที่ทำให้ต้องเกิดอทินนาทาน หรือการขโมยสิ่งของผู้อื่น ทางจิตวิทยาถือว่าแรงจูงใจเป็นสาเหตุของการแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์และเป็นลักษณะที่แสดงออกอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมาย เช่น จูงใจให้ทำงาน จูงใจให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งคำว่า “แรงจูงใจ” นั้น ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Motive” และตรงกับคำว่า “Movere” แปลว่า เคลื่อนที่ นักจิตวิทยาเชื่อกันว่า แรงจูงใจนั้นเกิดจากความต้องการ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ คือ ความต้องการทางกาย (Physiological Need) และความต้องการทางใจ (Mental Need)^๑ ซึ่งแรงกระตุ้นจากภายในนี้ที่อาศัยสิ่งเร้าภายนอกผลักดันให้เกิดมีขึ้น โดยเฉพาะความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อันเกิดมีจากความผันผวนแห่งวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันนี้ ทำให้สังคมไทยมองวัตถุมีคุณค่ามากกว่าคุณธรรม สิ่งที่เป็นคุณค่าแท้จริงไร้ค่า มีแต่สิ่งที่เป็นคุณค่าเทียมปรากฏในสังคม เมื่อสังคมเปลี่ยนวัฒนธรรมที่ถูกรูดถอนจากวัฒนธรรมนอกพื้นที่ซึ่งมีกำลังรุกรานที่รุนแรงกว่า ย่อมทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมต้องถดถอยรอตั้งรับ ยอมจำนนหรือรอคอยโอกาสที่จะฟื้นคืนชีพในระยะเวลาอันเหมาะสม ซึ่งการจะกระตุ้นจิตสำนึกของเยาวชนให้เข้าใจในหลักการของอทินนาทานได้นั้นจะต้องนำหลักทางพระพุทธศาสนาเข้าไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลอย่างถูกกาลเทศะ ซึ่งมีวิธีการหลายวิธีการ เช่น การใช้วิธีคิดแบบอริยสัจจ์ คือการคิดตามเหตุและผล สืบสาวจากผลไปหาเหตุ แล้วแก้ไขและทำการที่ต้นเหตุ เป็นวิธีคิดที่ตรงจุดตรงเรื่อง ตรงไปตรงมา มุ่งตรงต่อสิ่งที่จะต้องทำต้องปฏิบัติต้องเกี่ยวข้องของชีวิต ใช้แก้ปัญหา ไม่ฟุ้งซ่านออกไปในเรื่องฟุ้งเพื่อที่ไม่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสาระสำคัญของวิธีคิดนี้คือการเริ่มต้นจากปัญหาหรือความทุกข์ที่ประสบ โดยกำหนดรู้ ทำความเข้าใจกับปัญหาคือความทุกข์นั้นให้ชัดเจน แล้วสืบสาวหาเหตุเพื่อเตรียมแก้ไข ในเวลาเดียวกันก็กำหนดเป้าหมายของตนให้แน่ชัดว่า คืออะไร จะเป็นไปได้หรือไม่ และเป็นไปได้อย่างไร แล้วคิดวางวิธีปฏิบัติ ที่จะกำจัดสาเหตุของปัญหาโดยสอดคล้องกับ

^๑ สิริอร วิชชาวุธ, รศ.,จิตวิทยาทั่วไป,(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๒๕ – ๒๕๓, อ้างใน: พระมหาวิระชัย ชยวิโร (มิตะสิทธิ์) , “พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการเปิดบ่อนการพนันในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓๓.

การที่จะบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้^๒ หมายความว่าเราต้องศึกษาทำความเข้าใจว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้คนอยากจะทำอะไร เช่น ความยากจน ไม่มีอะไรจะกิน และจุดมุ่งหมายของการแก้ปัญหา หรือทางออกคือมองปัญหาให้เห็นได้มีวิธีการอย่างไร

โดยหลักการของพระพุทธศาสนากลับปัญหาแม้จะมีมากมายอย่างไรก็ตามแต่เมื่อสรุปแล้วได้ดังนี้คือ

๑. การใช้พุทธวิธีดำเนินการแก้ไขด้านภายนอก

๒. การใช้พุทธวิธีดำเนินการแก้ไขด้านภายใน^๓

ปัญหาเกิดจากตัวบุคคลเป็นผู้กระทำการจะแก้ปัญหา มนุษย์ต้องเป็นผู้แก้ไขเองจึงกำหนดกฎระเบียบของสังคมขึ้นมาเรียกว่า ศีล เพื่อให้มนุษย์ปฏิบัติตามอันนี้เป็นการแก้ด้านภายนอกแล้วก็มองลึกเข้าไปถึงภายในจิตใจปัญหาเกิดมาจากอะไรที่เป็นแรงผลักดันก็พบว่า กิเลสเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์มีพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ตัวความโลภ ไม่มีความละเอียดรอบคอบเข้าไปทำนองว่า เงินไม่มีแต่อยากกินของแพงเป็นต้นจึงเป็นเหตุให้เกิดอหิงสาทานขึ้นก็ต้องอาศัยหลักธรรมที่เหมาะสมแก่อุปนิสัยและวัยนั้น ๆ เป็นเครื่องกล่อมเกล่าฝึกฝนอบรมพัฒนาให้มีคุณธรรมมากขึ้น

ในการศึกษาวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางพุทธวิธีแก้ปัญหาไว้ดังนี้เพื่อพัฒนาสังคมในทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ด้านสังคม มีคำกล่าวว่า เยาวชน คือ อนาคตของชาติจะอย่างไรจึงจะอบรมพัฒนาเยาวชนให้มีความสามารถรับผิดชอบแทนผู้ใหญ่ในอนาคต เพราะตามปกติเด็กหรือเยาวชนจะทำอะไรมักจะตามใจเสมอคือทำตามอารมณ์ที่ผลักดัน เนื่องจากเด็กเยาวชนมีวุฒิภาวะน้อย เมื่อเด็กมีปัญหาสังคมมักจะโทษพ่อแม่ว่าเด็กพ่อแม่ไม่สั่งสอนอบรมจึงทำให้เกิดปัญหาไม่ว่าระดับครอบครัวระดับชุมชนท้องถิ่นหรือระดับชาติในเมื่อเด็กกลายเป็นคนไม่ดีผู้ใหญ่เลยเป็นเป้าหลักในเรื่องนี้

นางชูจิรา กองแก้ว อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ว่า ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้ เกิดจากเด็กและเยาวชนเป็นผู้เริ่ม แต่มีปัจจัยหลัก คือ สังคมและครอบครัว จากการที่กรมพินิจฯ ได้ทำการศึกษาและวิจัย พบว่าสังคมมีส่วนอย่างมากที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม การก่อคดีทางเพศ ปัญหาการลักทรัพย์

^๒ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), พุทธธรรม : ฉบับขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๖๘๑ – ๖๘๒.

^๓ ดูรายละเอียดในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๑๗.

จี ปลัน เป็นต้น นอกจากสังคมและครอบครัวแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก คือ สภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสังคม สภาพเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี อธิปไตยกรรมพินิจ กล่าวต่อว่า สำหรับการดำเนินงานของกรมพินิจฯ ที่ผ่านมานั้น ได้มีการนำโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยการใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ โดยให้มีการเจรจาเชิงสมานฉันท์ระหว่างผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชน และครอบครัว ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้มีการขอโทษ การให้อภัย และให้มีการชดเชยความเสียหายที่เด็กและเยาวชน ได้ก่อขึ้น อีกทั้งยังเป็นการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดเป็นครั้งแรกในความผิดเล็กน้อย และในปี 2550 นี้ กรมพินิจฯ ได้เน้นในเรื่องของการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมีวิธีการดำเนินงานคือ เมื่อเยาวชนครบระยะเวลาฝึกอบรมแล้ว ก่อนปล่อยตัว 6 เดือน จะส่งเจ้าหน้าที่ไปทำความเข้าใจ กับชุมชนว่าเยาวชนที่กำลังจะออกจากศูนย์ฝึกฯ ได้รับการบำบัดอย่างไรบ้าง สังคมต้องเตรียมเยียวยา หรือเตรียมการรับเยาวชนอย่างไรบ้าง “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้น มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง จึงอยากขอความร่วมมือจากทุกหน่วยงานในการช่วยกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดีและสามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมได้”^๔

จะเห็นได้ว่าปัญหานี้ไม่ว่าในอดีตปัจจุบันหรืออนาคต ครอบครัวและสังคมยังเป็นสถาบันหลักในการหล่อหลอมเมื่อพิจารณาแล้วก็มีส่วนสำคัญอย่างมากที่เดียวในฐานะพ่อแม่เป็นผู้เลี้ยงดูอบรมสั่งสอน พระพุทธเจ้าก็ทรงตรัสบอกถึงหน้าที่ของพ่อแม่ไว้โดยสมบูรณ์ครบถ้วน มี ๕ ประการคือ

๑. อบรมสั่งสอนให้ลูกละเว้นความชั่ว
๒. อบรมสั่งสอนให้ลูกตั้งอยู่ในความดี
๓. ส่งเสียให้ลูกได้รับการศึกษาเล่าเรียน
๔. เป็นธุระเรื่องจะมีคู่ครองที่สมควร
๕. มอบทรัพย์มรดกในโอกาสอันสมควร^๕

ในปัจจุบันสิ่งที่พ่อแม่ยึดเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมีประการเดียวคือ พยายามส่งเสียให้ลูกหลานได้รับการศึกษาเล่าเรียนเทียบหน้าเทียบตาผู้อื่น มีโรงเรียนดี ๆ ที่ใดก็แสวงหาให้ลูกได้

^๔ http://www2.djop.moj.go.th/info_news/upload_news/00065-01.doc

^๕ ที.ปา. (บาลี) ๑๑/๒๖๗/ ,ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๖๗/๒๑๒.

มีโอกาสเข้าไปศึกษาเล่าเรียน^๖ๆ พอถูกโศกสามารถที่จะไปโรงเรียนได้โดยลำพังก็ส่งเงินให้ลูก แล้วก็ออกจากบ้านไปทำงานนอกบ้านโดยหน้าที่อย่างอื่นก็ค่อย ๆ หายไปก็มักอ้างว่าไม่มีเวลา เพราะฉะนั้นภาวแวดล้อมก็ค่อยเข้ามาแทนที่ก็ทำให้เด็กรับเอาสิ่งที่สังคมขยี้ยื่นให้ย่ำลึ้มว่าสังคมต่าง ๆ ไม่บริสุทธิ์ใจเหมือนพ่อแม่ สังคมจึงมีส่วนสำคัญในการที่จะเลือกอยู่เลือกคบถือว่าเป็นเหตุแห่งความเสื่อมและความเจริญ สังคมไทยน่าจะต้องมีแบบอย่างที่ดีเป็นหลักในเรื่องต้นให้ได้ ประมาณ ๓ อย่าง คือ ๑. บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติดีเป็นตัวอย่าง ๒. การดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม ๓. ความขยันหมั่นเพียรในทางที่ถูกต้องเป็นธรรม ๓ อย่างนี้สังคมไทยยังขาดอยู่ ถึงแม้ที่ยังไม่พอเพียงเพราะเด็กเยาวชนชอบเอาอย่างเพื่อน ซึ่งจะเห็นได้ในปัจจุบันเอาอย่างคือพฤติกรรมเลียนแบบแสดงออก หลักของพระพุทธศาสนาบอกไว้ว่า “คบคนเช่นใดย่อมเป็นเช่นนั้น” ในมงคลสูตร ได้พูดถึงอำนาจแห่งการสมาคมหรือการคบมิตรที่จะเป็นเหตุแห่งความเจริญว่า ๑. ไม่ให้คบพาล ๒. ให้คบบัณฑิตและ ๓. บุษาคคนที่ควรบูชายกย่อง เพราะสังคมที่เราเกี่ยวข้องกับทั้งสังคมมนุษย์ที่อยู่รอบข้างและสังคมที่เป็นวัตถุที่จะเกื้อหนุนตัวเรา พระพุทธองค์ตรัสถึงคุณสมบัติของสังคมที่เป็นตัวบุคคลและสถานที่ ที่ไปอยู่แล้วก่อให้เกิดความเจริญงอกงามด้วยข้าวเปลือก ทรัพย์เป็นต้นดังมีข้อความปรากฏอยู่ในจกกสูตรว่า

ข้าวเปลือก ทรัพย์ ยศ ชื่อเสียงและความสุขย่อมหลังไหลมาสู่รชน ผู้อยู่ในถิ่นที่ดี ผู้ที่ไม่ตรีกับอริยชน สมบูรณ์ด้วยการตั้งตนไว้ชอบ ได้ทำความดีไว้ก่อนแล้ว^๗

ในหลักธรรมอันนี้ท่านพระพรหมคุณาภรณ์ได้อธิบายเพิ่มเติม หลักธรรมทั้ง ๔ ประการนี้เรียกว่า จักร (จักรธรรมคุณจักรสี่ล้อนำไปสู่ความเจริญ) คือ

๑. ปฏิรูปเทศวาสะ เลือกอยู่ถิ่นที่เหมาะสม คือเลือกหาถิ่นที่อยู่หรือแหล่งเล่าเรียนดำเนินชีวิตที่ดีซึ่งมีบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกการศึกษาพัฒนาชีวิต การแสวงหาธรรมหาความรู้การสร้างสรรค์ความดีงาม และความเจริญก้าวหน้า

๒. สัมปยุตฺตัสสยะ เสาะเสวนาคณดี คือ รู้จักเสวนาคบหา หรือร่วมหมักกับบุคคลผู้รู้ ผู้ทรงคุณ และผู้ที่จะเกื้อกูลแก่การแสวงหาความรู้ความก้าวหน้าองาม และความเจริญโดยธรรม และแนะหลักทางแห่งความเสื่อมเสียเพราะการคบมิตรชั่วเป็นหนึ่งในความเสื่อมคืออบายมุข ๔ คือ ความเป็นนักเลงหญิง ความเป็นนักเลงสุรา ความเป็นนักเลงเล่นการพนัน ความคบคนชั่วเป็นมิตร^๘

^๖ นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย, (กรุงเทพฯ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๕.

^๗ อ.จตุกก.(บาลี) ๒๑/๓๑/๓๖ อ.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๓๑/๕๐.

^๘ อ.อภฺฐก.(ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๒.

๓. อุตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ถูกวิถี คือ ดำรงตนมั่นอยู่ในธรรมและทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ตั้งเป้าหมายชีวิตและการงานได้ตั้งงามแน่ชัด และนำตนไปถูกทางสู่จุดหมาย แน่วแน่ มั่นคง ไม่พร่าส่าย ไม่ไกลเขื่อนแซ

๔. ปุพเพกตปุญญตา มีทุนดีได้เตรียมไว้ ทุนดีส่วนหนึ่ง คือ ความมีสติปัญญา ความถนัดและร่างกายดี เป็นต้น ที่เป็นพื้นมาแต่เดิม และอีกส่วนหนึ่ง คือ อาศัยพื้นเดิมเท่าที่ตัวมีอยู่ รู้จักแก้ไขปรับปรุงตน ศึกษาหาความรู้ สร้างเสริมคุณสมบัติ ความดีงาม ฝึกฝนความชำนาญ เตรียมไว้ก่อนแต่ต้นซึ่งเมื่อมีเหตุต้องใช้ก็จะเป็นผู้พร้อมที่จะต้อนรับความสำเร็จสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์สุข และก้าวสู่ความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป^๕ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกายภาพทางสังคมที่จะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสังคมพร้อมที่ให้ เมื่อเด็กไม่ได้จากครอบครัวก็ต้องได้จากสังคมเพราะเราถือว่าเด็กเยาวชนเป็นผู้อ่อนประสบการณ์เรื่องโลกหรือชีวิต ถ้าสังคมมีเป้าหมายหรือมีแบบให้กับเขาเป็นตัวเสริมเพื่อพยุงบารมีของชาติไว้ ดังแนวคิดของพระราช วิจารณ์ (สีหนาทภิกขุ) ว่า

ถ้าเยาวชนปัจจุบันมีการพัฒนาตัวเองให้เจริญขึ้นตามหลักการนี้แล้วเมื่อใด เมื่อนั้นเองชื่อว่าพร้อมแล้วที่จะรับผิดชอบความเจริญของบ้านเมืองในอนาคต ฉะนั้นขอให้ท่านนึกอยู่ว่า เราจะพัฒนาตัวเองให้มีคุณงามความดีพร้อมมูล เพื่อจะได้เป็นคนดีในสังคม เป็นพลเมืองดีของชาติ เมื่อตั้งใจจริงได้เช่นนี้ ก็ควรจะฝึกหัดปฏิบัติสังคหวัตถุธรรมไปตั้งแต่นี้^๖ ซึ่งสังคหวัตถุธรรมนั้นคือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคีอันได้แก่ ธรรม ๔ ประการคือ

๑. ทาน การให้ปันคือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา แก่บุคคลที่ควรให้ปัน

๒. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดีสามานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓. อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนชายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

^๕ พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมนุญชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๓๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๓๕.

^๖ พระราชวิจารณ์ (สีหนาทภิกขุ), พุทธศาสนากับสังคม, หน้า ๓๔๖, อ้างใน : พระมหาสุทธิพงษ์คุณเมือง, “แนวคิดของพระราชวิจารณ์(สีหนาทภิกขุ) ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคม”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๐๓ – ๑๐๔.

๔. สمانัตตตาเอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกับต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุขทุกข์ คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน ความมีตนสม่ำเสมอในธรรมนั้นๆ ตามสมควรซึ่งธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นเครื่องสงเคราะห์โลก ประดุจสลักเพลาควคุมรถที่เล่นไปอยู่ ฉะนั้น ถ้าหากธรรมเหล่านี้ไม่มีแล้ว มารดาหรือบิดาไม่พึงได้รับความเคารพนับถือหรือบูชา เพราะเหตุแห่งบุตร^{๑๑}

อีกประการหนึ่งหากคนเราอยู่ในสังคมร่วมกันนั้น ควรประกอบธรรมที่สร้างภูมิคุ้มกันแก่สังคมโดยทุกคนต้องรู้จักหน้าที่ของตนเอง ต้องเคารพกฎกติกาที่สร้างร่วมกัน และต้องมีธรรมของคนครองเรือน หรือที่เรียกว่า ฆราวาสธรรม ทั้ง ๔ ประการคือ

๑. สัจจะ ความจริงคือ ดำรงมั่นในสัจจะ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พุคจริง ทำจริง จะทำอะไรก็ให้เป็นที่ยึดถือไว้วางใจได้ ได้แก่จริงต่อหน้าที่การงาน จริงต่อบุคคล จริงต่อตัวเอง

๒. ทมะ ฝึกฝนตน คือ บังคับควบคุมตนเองได้ รู้จักปรับตัวและแก้ไขปรับตนให้ก้าวหน้าดิ้นงัดขึ้นอยู่เสมอ ความข่มใจ รู้จักภาวะของตนเอง ไม่ใช่หลงระเหิงไปตามอำนาจสังคมยุค IT

๓. ขันติ อดทน คือ มุ่งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็งอดทนไม่หวั่นไหวมุ่งมั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย ต่อความลำบากตรากตรำ อดกลั้น ความร้อน หิว กระจาย รู้จักประหยัคอดออม ไว้เมื่อยามจำเป็น

๔. จาคะ เสียสละ คือ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ ชอบช่วยเหลือเกื้อกูล บำเพ็ญประโยชน์ สละโลก ละทิฐิมานะได้ ร่วมงานกับคนอื่นได้ ไม่ใจแคบเห็นแก่ตัวหรือเอาแต่ใจ และรู้จักให้อภัยเมื่อมีเหตุต้องผิดข้อหมองใจกัน^{๑๒} สังคมไทยยังขาดสิ่งเหล่านี้ ถ้าเราสร้างคนประเภทนี้ไว้ในสังคมให้เป็นอย่างมากมาย ก็เป็นแรงขับเคลื่อนให้เยาวชนยึดถือปฏิบัติตามได้

ส่วนหลักศีลธรรมคือหลักการฝึกฝนพัฒนาคนด้านพฤติกรรมที่จะแสดงออกทางกาย และวาจาให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องมีผลดีสิ่งแวดล้อมที่เราเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ มี ๒ ประเภทคือ

ก. สิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่เพื่อนมนุษย์(ในความหมายเดิมทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งสัตว์อื่นทั้งหลายทั้งปวงด้วย)

^{๑๑} อภ. จตุกก. (บาลี) ๒๑/๓๒/๓๗, อภ.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๓๒/๕๑, พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมนุญชิวิต, หน้า ๒๑.

^{๑๒} พ.ศ. (บาลี) ๒๕/๑๕๐-๑๕๑/๓๗๐, พ.ศ.(ไทย) ๒๕/๑๕๐-๑๕๑/๕๔๕.

ข. สิ่งแวดล้อมทางวัตถุ ได้แก่ ปัจจัย ๔ เครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเทคโนโลยี และสิ่งทั้งหลายที่มีในธรรมชาติ

วินัยแม่บทสำหรับสังคมคฤหัสถ์หรือสังคมแห่งมนุษยชาติทั้งหมดก็คือ ศีล ๕ ซึ่งถือว่าเป็นมนุษยธรรม เพราะเป็นบรรทัดฐานที่จะให้มนุษย์มีวิถีชีวิตที่สูงกว่าสัตว์เดรัจฉานอยู่ร่วมกันโดยไม่เบียดเบียนกันและรักษาสังคมให้มีสันติสุข สังคมมนุษย์ส่วนย่อยลงไป เช่น ประเทศ สถาบันองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากจะต้องรักษาศีล ๕ แล้วยังต้องปฏิบัติตามวินัยแม่บทที่เป็นส่วนเฉพาะของตนเองย่อยลงไปอีก เช่น

-กฎหมาย ตั้งแต่รัฐมนูญลงมา จรรยาบรรณของวิชาชีพต่าง ๆ จรรยาแพทย์ จรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน เป็นต้น ฯลฯ การจัดตั้งวางระเบียบชีวิตและระบบสังคม ด้วยการบัญญัติกฎกติกาอันชอบธรรม ที่เรียกว่าวินัยแม่บทนั้น พึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ

- ก. เพื่อความสงบเรียบร้อยอยู่ร่วมกันผาสุก
- ข. เพื่อความสอดคล้องประสานกลมกลืน
- ค. เพื่อความเกื้อหนุนกัน โดยไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบกัน
- ง. เพื่อความมีส่วนร่วม ร่วมรับผิดชอบ
- จ. เพื่อความพร้อมเพียงสามัคคี
- ฉ. เพื่อป้องกันความชั่วและความเสื่อมเสียหาย
- ช. เพื่อกันคนชั่วร้าย และให้โอกาสคนดี
- ฌ. เพื่อเอื้อโอกาสชีวิตและกิจการพัฒนาและดำเนินสู่จุดหมาย
- ฎ. เพื่อความค้ำจุนคงามมีวัฒนธรรมของสังคม
- ฏ. เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงแห่งหลักการ^{๑๑}

และหลักกฎหมาย จักเป็นสิ่งที่จะสามารถจัดปัญหาความยุ่งยากในสังคมให้หมดไป และทำภาวะของสังคมที่ขาดระเบียบกฎกติกา ไร้วินัย ความวุ่นวายสับสนที่เกิดขึ้น ย่อมหมดสิ้นไปด้วย ความมั่งมี ความอยู่ดีมีสุข ความมั่นคง และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจที่ดี ทางวัฒนธรรม ประเพณีที่ดี ย่อมเกิดขึ้น ปัญหาทั้งหลายในสังคมที่ยังไม่เกิดก็จักหมดสิ้นไป ตรงกันข้าม หากไร้หลักศีลธรรมและหลักกฎหมาย ปริมาณความรุนแรงก็จักเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ สืบเนื่องมาจากปัญหาการปกครองเป็นสาเหตุ^{๑๒} จะเห็นได้ว่าปัญหาสังคมเกิดขึ้นมานั้น เพราะบุคคลในสังคมเป็น

^{๑๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๕-๑๐.

^{๑๒} พระมหาสารวย ญาณสวโร (พินดอน), “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย”, หน้า ๘๗.

ผู้ก่อตั้ง ในการที่จะแก้ปัญหาของสังคมได้นั้นต้องอาศัยหลักการทั้งทางกฎหมายและหลักศีลธรรม เข้าควบคุม ในทางกฎหมายบ้านเมืองนั้น ต้องเป็นกฎที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของสังคม การจะพัฒนาสังคมให้เจริญได้นั้น ต้องขึ้นอยู่กับการพัฒนาตัวบุคคลเป็นสำคัญ คือคนต้องรู้จักโตไปในทางที่ขอบประกอบด้วยธรรม สังคมทุกภาคส่วนต้องร่วมกันดำเนินตามหลักศีลธรรม จริยธรรม ในเรื่องเหล่านี้ทางรัฐบาลถือเป็นวาระแห่งชาติกำลังหาทางดำเนินการทางด้านกฎหมาย

การประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม (๒๕๔๕) ที่ผ่านมา (คณะรัฐมนตรี) เห็นชอบตามที่คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เสนอให้ยกพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐและกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานตามวาระแห่งชาติด้าน จริยธรรม ธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ๗ ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (๑) การสร้างกลุ่มผู้นำและรูปแบบองค์กรแห่งสุจริตธรรม (๒) การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรมค่านิยมและการพัฒนาข้าราชการ (๓) การให้คำปรึกษา แนะนำและจัดการด้านความรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล (๔) การปรับปรุงบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม (๕) การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล (๖) การวัดผลและการตรวจสอบด้านจริยธรรม และ (๗) การวางระบบสนับสนุนและปัจจัยพื้นฐานด้านจริยธรรมและธรรมาภิบาล^๕

ถ้าได้อย่างที่กล่าวมาคือ มีตัวอย่างที่ดีพูดง่าย ๆ ครอบครัวยุบอุ่นสังคมเกื้อหนุนก็จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ เบาลงไปได้โดยสังคมทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกันผลักดัน

สรุปความได้ว่าด้านสังคม ต้องมีบุคคลเป็นแบบอย่างในทางดำเนินชีวิตเพื่อเอื้อต่อการไม่ทำผิดในเรื่องอื่นนาทาน ๔ ประการคือ

๑. เลือกรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อประกอบธุรกิจให้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างไม่เดือดร้อน
๒. ต้องหาแบบอย่างมีผู้รู้มีครูให้คำแนะนำจำเอาอย่างเพื่อสร้างแบบให้ตัวเอง
๓. เป็นแบบอย่างในทางสร้างชีวิตประกอบกิจเพื่อตนเองและสังคมได้
๔. ทุนดินที่เตรียมมาและหาเพิ่มเพื่อเสริมฐานะให้มั่นคงเพื่อไม่ให้กระทบทางสังคม

๒. ด้านการศึกษา หนทางแห่งการเข้าใจเห็นถูกต้องตามความเป็นจริงที่เรียกว่า สัมมาทิฐิอันจะเป็นหลักนำไปสู่ความคิดถูกพูดถูกกระทำถูกการเลี้ยงชีวิตตลอดถึงทำความเพียรการตั้งใจการตั้งสติ

^๕ หนึ่งพิมพ์มติชนรายวัน, (๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕), ๑๑.

ถูกต้องนั้นจำเป็นต้องมีปัจจัยเกื้อหนุนในการศึกษาอยู่ ๒ ประการคือ ๑ ปัจจัยภายนอกและ ๒ ปัจจัยภายใน^{๖๖}

-ปัจจัยภายนอก (ปรโตโมสะ) คือ การกระตุ้นชักจูงจากภายนอก คือการรับฟัง คำแนะนำคำสั่งสอนหรือการเล่าเรียนความรู้ สันทนาซักถาม โดยเฉพาะการสดับสัทธรรมจากท่าน ผู้เป็นกัลยาณมิตรและ

-ปัจจัยภายใน(โยนิโสมนสิการ) การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็น คือกระทำ ในใจโดยแยกคายมองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา รู้จักสืบสาวหาเหตุผลแยกแยะสิ่งนั้น ๆ ให้ เห็นตามสถานะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย^{๖๗} นอกจากนี้ในปัจจุบันมีสถานศึกษาโรงเรียน ก็มีส่วนสำคัญที่จะให้การศึกษาอบรมเด็กเยาวชนให้เข้าใจในหลักของศีลธรรมอันดีงาม

กระทรวงได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ซึ่งมีมาตรฐานวิชาพระพุทธศาสนา ไว้ในมาตรฐาน ส. ๑.๑ - ๑.๓ ดังนี้

๑. เข้าใจประวัติความสำคัญหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

๒. ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงามและศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และ

๓. ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมและศาสนพิธีของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตน นับถือ ค่านิยมที่ดีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงตั้งคณะกรรมการจัดทำ รายละเอียดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยมีพระเทพโสภณเป็นประธาน คณะกรรมการเสนอว่าโรงเรียนควรสอนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โดยนิมนต์ พระภิกษุมาร่วมสอนในโรงเรียนเพื่อให้เป็นแบบอย่างทางศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชนด้วยการสอน ให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็นจึงเกิดโรงเรียนสอนเน้นพระพุทธศาสนาเพื่อให้เด็กสามารถนำหลักธรรมทา พระพุทธศาสนาไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงและในปีการศึกษา ๒๕๔๖ โรงเรียนวิถีพุทธ ในช่วง เริ่มต้นโครงการมีจำนวน ๔๕ โรงเรียน จนถึงปี ๒๕๔๗ มีจำนวนโรงเรียนวิถีพุทธทั่วประเทศ

^{๖๖} อ.ทก.(ไทย) ๒๐/๑๒๗/๑๑๕.

^{๖๗} พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๔๓),หน้า ๘๐.

กว่า ๑๕,๐๐๐ โรงเรียน^{๑๔} โรงเรียนวิถีพุทธหรือแนวพุทธนั้นในหลักสูตรนั้นคือ มีศีล สมาธิ และ ปัญญา เป็น เหมือนเส้นด้ายที่ร้อยเรียงทุกกลุ่มสาระและกิจกรรมเข้าด้วยกัน ด้วยการฝึกอบรม ผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตแบบพุทธทั้งในและนอกรสถานศึกษาคือผู้เรียนมีไตรสิกขาในขณะที่กิน อยู่และฟัง ซึ่งเป็นกิจกรรมประจำวันของนักเรียนหรือการฝึกอบรมผู้เรียนให้ กิน อยู่ และฟังเป็น ตามหลัก ไตรสิกขา ผลของการมีไตรสิกขาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา คือ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้ง ๔ ด้าน ไปพร้อมกัน คือ

-พัฒนาทางกาย (กายภาวนา) การพัฒนาฝึกฝนกายให้รู้ติดต่อกันเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลาย ภายนอกทางตา หู จมูก ลิ้น กายให้ดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในที่เป็นคุณประโยชน์มิให้เกิดโทษ ให้ความกุศลธรรมเจริญงอกงามให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ พัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพ

-พัฒนาทางสังคม (ศีลภาวนา) พัฒนาความประพฤติฝึกอบรมศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบ วินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน

-พัฒนาทางจิต (จิตตภาวนา) การพัฒนาจิตใจหรือฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญ งามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่นเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิและสดชื่นเบิกบาน เป็นสุขผ่องใสเป็นต้นและ

-พัฒนาทางปัญญา (ปัญญาภาวนา) พัฒนาปัญญาการฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่ง ทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดปล่อยพ้นจากทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยปัญญา^{๑๕} โดยผู้เรียนที่ มีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้านแล้วจะเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขคือ

๑. พัฒนาทางกาย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิชาชีพ และพัฒนาทางปัญญา ซึ่ง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิชาการจะให้นักเรียนเป็นคนเก่ง

๒. พัฒนาทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการยึดมั่นในศีลธรรมรักษาระเบียบวินัยและ จรรยาบรรณจะทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี

^{๑๔} พระครูวินัยธรวัลลภ โกวิโล และคณะ, รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมตามแนวคิดของ พระ พรหมคุณาภรณ์. (เอกสารรายงานความก้าวหน้าการวิจัย ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ๒๕๔๘), หน้า ๓๕.

^{๑๕} อัง.ปญจก.(บาลี) ๒๒/๗๕/๕๗ , อัง.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๗๕/๑๔๔.

๓. พัฒนาการทางจิต ซึ่งเกิดจากการบริหารจัดการจิตให้มีสติ สมาธิ และคุณธรรมอื่น ๆ จะทำให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตที่ดีเป็นคนมีความสุข^{๒๐} แต่ถึงอย่างไรก็ต้องอาศัย คณะครูผู้บริหาร ซึ่งครูผู้สอนเด็กในระดับต่าง ๆ ควรมีความรู้ความสามารถเฉพาะทางเช่น อนุบาลหรือปฐมวัยนั้น ควรเป็นผู้ที่รักเด็กและมีสุขภาพจิตดีมีความรู้ในเรื่องการพัฒนาร่างกายของเด็กเป็นอย่างดี มีความเชี่ยวชาญในการจัดประสบการณ์พัฒนาเด็ก ให้การศึกษาในด้านคุณค่าแท้คุณค่าเทียมของวัตถุ คือ การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิธรรมและสมรรถนะในการดำรงชีวิตของคนในประชาคม ในระดับครอบครัวขึ้นมาถึงประชาคมท้องถิ่นจนกระทั่งการดำรงชีวิตในสังคมระดับชาติ โดยอาศัยหลักกรรมในทางพระพุทธศาสนา คือหลักของไตรสิกขา อันได้แก่ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเครื่องช่วยจรโลงชีวิต อันเป็นเหมือนเข็มทิศชี้แนวทาง

พระราชวรมุณี (ประยูรค์ ปยุตฺโต) ได้แสดงทัศนะของการศึกษาว่า การศึกษาคือ “การฝึกฝนพัฒนาตน การฝึกฝนพัฒนาเป็นตัวหลักเป็นตัวของการศึกษา” การศึกษานั้นเป็นทั้งตัวการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนา คือ เป็นการพัฒนาตัวบุคคลขึ้น โดยพัฒนาตัวคนทั้งคนหรือชีวิตทั้งชีวิต ตัวคนพัฒนานั้น คือ การศึกษา เมื่อผู้เรียนมีการศึกษาอย่างนี้แล้ว ก็เอาคุณสมบัติที่ตัวมี ซึ่งเกิดจากการศึกษานี้ไปเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การศึกษาก็เลยเป็นเครื่องมือของการพัฒนา

การพัฒนามนุษย์หรือการพัฒนาชีวิตจะเป็นไปได้ด้วยดี ต้องอิงอาศัยความเชื่อความมั่นใจ และความรู้ความเข้าใจที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. ความเชื่อ ความมั่นใจในธรรมชาติของมนุษย์ว่า เป็นสัตว์ที่ฝึกฝนพัฒนาได้ และมีวิสัยแห่งการพัฒนาได้อย่างสูงสุด การพัฒนาคนนั้นมีลักษณะเด่นอันหนึ่ง คือ การดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวมนุษย์แต่ละคน ออกมาพัฒนาให้งอกงามอย่างเต็มที่ และใช้ให้ได้ผลดีที่สุด

๒. การทำให้บุคคลแต่ละคนรู้จักตัวเอง และความพร้อมความสามารถในการที่จะตอบรับสิ่งภายนอก^{๒๑}

สรุปได้ว่าการศึกษารองอันทนทานให้เกิดความเข้าใจในหลักของไตรสิกขาแล้วจะทำให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้ความสัมพันธสังคัมไปพร้อมกันทั้ง ๔ ด้านคือ

๑. ทางกายภาพของมนุษย์คือ ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของของผู้อื่นไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นจะนำมาซึ่งความสงบสันติสุขสังคัมส่วนรวม

^{๒๐} พระครูวินัยธรวัลลภ โกวิท และคณะ, รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมตามแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์, หน้า ๔๐

^{๒๑} พระราชวรมุณี (ประยูรค์ ปยุตฺโต), การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๐), หน้า ๕๑ - ๕๒.

๒. ในมิติทางจิตใจทำให้ไม่ตระหนี่สามารถลดระดับความโลภ ออยากได้ของคนอื่น
๓. นำไปสู่การเสียดสละการแบ่งปันอันจะเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ในการพัฒนาสังคมมนุษย์ โดยองค์รวม
๔. สร้างเสริมปัญญาให้เข้าใจความจริงรู้เท่าทันโลกและชีวิต เก่งก็มีสุขกจึงจะเกิดขึ้น

๓. **ด้านวัฒนธรรม** วัฒนธรรมคือ ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย กลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน อาจแบ่งประเภทของวัฒนธรรมทางแนวคิดของนักสังคมวิทยาว่า มีอยู่ ๓ ประเภทคือ วัฒนธรรมทางแนวความคิด วัฒนธรรมทางบรรทัดฐาน วัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมทางความคิด คือวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความเห็น ความเชื่อหรือความรู้สึคนึกคิด ซึ่งอาจจะถูกหรือผิดก็ได้ เช่นความเชื่อว่าตายแล้วเกิดการทำบุญทำบาป ความเชื่อโชคลาง เป็นต้น วัฒนธรรมทางบรรทัดฐาน ได้แก่ ระเบียบแบบแผนหรือประเพณีที่บุคคลในสังคมยึดถือ หรือกฎหมายที่ใช้ปฏิบัติร่วมกันซึ่งประกอบด้วย

ก. วิถีชาวบ้าน (Folk ways) คือระเบียบแบบแผนที่บุคคลในสังคมควรจะต้องปฏิบัติ เช่นการบวชของลูกผู้ชายเมื่ออายุครบ ๒๐ ปี เพื่อทดแทนคุณบิดามารดา การต้อนรับแขก เมื่อใครมาเยี่ยมถึงเรือนชานควรจะต้องรับ ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามอาจได้รับการติฉินนินทา ลักษณะที่เรียกว่า ธรรมเนียมประเพณี คือ วิถีชาวบ้านนั่นเอง เช่น ธรรมเนียมการต้อนรับแขก ธรรมเนียมการไปเยี่ยมผู้ป่วย

ข. จารีต (Mores) ได้แก่ ระเบียบแบบแผนที่บุคคลในสังคมจะต้องปฏิบัติตามหากฝ่าฝืนถือเป็นการกระทำผิดทางศีลธรรม สังคมอาจรังเกียจและอาจถูกตัดออกจากสังคม ตัวอย่างของจารีตเป็นต้นว่า การเลี้ยงดูพ่อแม่ตอบแทนเมื่อท่านแก่เฒ่าและเราอยู่ในภาวะที่จะรับผิดชอบได้อันนี้ ข้อห้ามทางศาสนา (Taboos) จัดเป็นจารีต ตัวอย่างข้อห้ามทางศาสนา เช่น ห้ามค้าอาวุธ ห้ามค้ายาพิษ ยาเสพติด ห้ามค้ามนุษย์ เป็นต้น

ค. กฎหมาย (laws) ได้แก่ ระเบียบแบบแผนที่ทุกคนในสังคมต้องปฏิบัติตามหากฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามตัวบทกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ เช่น การหยุดรถเมื่อมีสัญญาณไฟแดงตามกฎจราจร วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่วัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อนำมาใช้ในสังคม เช่น เสื้อผ้า อาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เป็นต้นตามประกาศตั้งกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้ ๔ ประเภท ด้วยกันและถือว่าเป็นการแบ่งประเภทในทางปฏิบัติคือ

๑. คติธรรม คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจ และได้มาจากทางศาสนา

๒. เนติธรรม คือ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือว่ามี ความสำคัญพอ ๆ กับกฎหมาย

๓. วัตถุธรรม คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น เครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือน ยารักษาโรค เครื่องใช้

๔. สหธรรม คือ วัฒนธรรมทางสังคม นอกจากหมายถึงคุณธรรมต่าง ๆ ที่ทำให้คน อยู่รวมกันอย่างผาสุก ถ้อยทีถ้อยอาศัยกันแล้ว ยังรวมทั้งระเบียบมารยาทที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับ สังคมทุกชนิด เช่น การแสดงความเคารพ การแต่งกายในโอกาสต่าง^{๒๒} วัฒนธรรมนี้ว่ากันตาม ความเป็นจริงแล้วเป็นเพียงรูปแบบ วัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบมีรูปปรากฏนั้นถ้าเราศึกษาให้ลึกลงไป อีกว่า มีอะไรเป็นตัวสารหรือแก่นแท้ของวัฒนธรรม

ท่านพระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต)ให้ความเห็นไว้ว่า รากฐานของวัฒนธรรมแท้จริงมี

๓

ระดับ คือ

ระดับที่เป็นฐานะ เป็นรากที่สุดได้แก่สังขธรรม สังขธรรมคือตัวจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ของธรรมชาติ สังขธรรมนี้เป็นฐานเริ่มต้นที่รองรับวัฒนธรรมได้

ต่อจากสังขธรรม คือสิ่งที่เรียกว่า จริยธรรม อันได้แก่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความดีงามซึ่ง เป็นความจริงที่มนุษย์จะต้องปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามความเป็นจริงของธรรมชาติ ความจริง ของมนุษย์ต้องสอดคล้องกับความจริงของธรรมชาติ จึงจะเกิดผลสำเร็จได้ด้วยดี จากนั้นจึงจะมาถึง วัฒนธรรม ซึ่งเป็นรูปแบบหรือเป็นวิธีปฏิบัติที่จะให้เกิดผลเป็นจริงตามที่มนุษย์ต้องการ

สังขธรรม คือความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เป็นภาวะของธรรมชาติ

จริยธรรม คือข้อผูกพันที่โยงสังขธรรมนั้นเข้ากับชีวิตและสังคมของมนุษย์

วัฒนธรรม คือรูปแบบการปฏิบัติตามจริยธรรมที่ปรากฏในวิถีชีวิตของสังคมมนุษย์^{๒๓}

การศึกษาให้เข้าใจในวัฒนธรรมอันแท้จริงของไทยแล้ว จะเห็นความสำคัญของ วัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมเป็นเครื่องวัดหรือเครื่องกำหนดความเจริญหรือความเสื่อมของสังคม ส่วนหนึ่งวัฒนธรรมก็สามารถกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมนั้น ๆ ดังนั้นวัฒนธรรมก็มี อิทธิพลต่อประชาชนในสังคมและความเจริญของสังคมได้ถ้าในทางตรงกันข้ามหากสังคมมี วัฒนธรรมที่ไม่ดีไม่ควรก็เป็นเครื่องวัดถึงความเสื่อมหรือความล้าหลังของสังคมหรือไม่สังคมนั้น

^{๒๒} ณรงค์ เต็งประชา ราช, พื้นฐานวัฒนธรรมไทย(ฉบับปรับปรุงใหม่). พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๕), หน้า ๔,๗-๘.

^{๒๓} พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต), สืบสาววัฒนธรรมไทยบนฐานแห่งการศึกษาที่แท้. พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๕), หน้า ๓-๔.

อาจไม่สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ต่อไป เมื่อว่าไปแล้วความสำคัญของวัฒนธรรมนั้นมีมากมายแต่กล่าวโดยสรุปแล้วมี ดังนี้

๑. วัฒนธรรมช่วยแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์ มนุษย์พ้นจากอันตราย สามารถเอาชนะธรรมชาติได้เพราะสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาช่วย

๒. วัฒนธรรมช่วยเหนี่ยวนำสังคมในสังคมให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกันก็ย่อมจะมีความรู้สึกผูกพันเป็นพวกเดียวกัน

๓. เป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ ชาติที่มีวัฒนธรรมสูงย่อมได้รับการยกย่องและเป็นหลักประกันความมั่นคงของชาติ

๔. เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ช่วยให้ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข วัฒนธรรมทางบรรทัดฐานช่วยจัดระเบียบความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม

๕. ช่วยให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองถาวร โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าชาตินั้นมีวัฒนธรรมที่มีคติในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ยึดมั่นในหลักแห่งเหตุผลในการดำเนินชีวิต ขยัน ประหยัด อดทน มีระเบียบวินัยที่ดี ฯลฯ สังคมนั้นก็จะเจริญรุ่งเรือง^{๒๔}

สังคมไทยถือว่าได้ติดต่อกับนานาชาติอารยประเทศก็มีการประสานเชื่อมต่อทางการค้าขาย การศึกษาการคมนาคมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดการผสมผสานรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ทั้งรูปแบบหรือดัดแปลงเพียงบางส่วนผสมกลมกลืนจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวซึ่งถือว่าเป็นความสามารถของบรรพบุรุษที่สืบทอดมาเป็นมรดกประจำชาติไปแล้วก่อให้เกิดการสร้างสรรค์การหล่อหลอมรวมกลุ่มในหมู่สังคมไทย ให้ยึดถือปฏิบัติจนเป็นเอกลักษณ์ของประเทศชาติซึ่งมีลักษณะที่ปรากฏหลายอย่างดังนี้

๑. การมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ
๒. การมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
๓. การมีอักษรไทยและภาษาไทย
๔. ประเพณีไทย
๕. วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต
๖. ศิลปกรรมไทย
๗. จรรยาบรรณและจิตใจของคนไทย
๘. การพักผ่อนหย่อนใจของคนไทย^{๒๕}

^{๒๔} ณรงค์ เล็งประชา รัต, พื้นฐานวัฒนธรรมไทย(ฉบับปรับปรุงใหม่). หน้า ๒๐.

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๗.

สิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องหล่อหลอมเยาวชนของชาติให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามไว้กับสังคมขอยกตัวอย่างเช่น พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติก็มีหลักคำสอนจำง่าย ๆ อยู่ ๓ หลัก สอนให้เว้นจากการกระทำชั่วทุกอย่าง ประพฤติสิ่งที่ดีงาม และ ทำใจให้บริสุทธิ์สะอาดปราศจากเครื่องเศร้าหมอง สังคมไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน พระมหากษัตริย์ทรงบทบาทต่อสังคมไทยมาโดยตลอดจนกระทั่งรัชกาลปัจจุบันพระองค์ทรงมีบทบาทหลอมร่วมประชาชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งจะเห็นได้เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ พระสภานิกเป็นจำนวนล้าน ๆ คนได้แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์อย่างไม่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ อย่างภาษาไทย ตัวเลขไทย มีน้อยประเทศที่จะมีตัวหนังสือและตัวเลขเป็นของประเทศ และประเพณีไทยเป็นวัฒนธรรมสืบทอดกันมา ส่วนมากประเพณีจะเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และอาจมีลัทธิศาสนาอื่นผสมอยู่บ้างคนไทยก็ถือปฏิบัติกัน เช่นการบวชเรียนเพื่อจะได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนให้รู้หลักพระธรรมวินัยรู้บาปบุญคุณโทษจะช่วยกล่อมเกล่าจิตใจให้เป็นคนสงบไม่รู้ว่าทำอะไรมีความขังคิดก่อนจะทำก่อนพูดและการศึกษาก็จะเป็นตัวนำเข้าสู่สาระที่แท้

โดยใจความ การศึกษาของพระสงฆ์หรือการศึกษาพระพุทธศาสนา มีจุดหมายเพื่อเข้าถึงตัวธรรมซึ่งเป็นแก่นสารของวัฒนธรรม เพราะฉะนั้น จึงเห็นชัดว่าการศึกษาของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมคือ

ประการที่ ๑ การศึกษาของสงฆ์ก็คือการที่จะให้บุคคลโดยเฉพาะพระภิกษุสามเณรเข้าถึงตัวหลักการคือธรรมที่เป็นแก่นสารของวัฒนธรรมไว้

ประการที่ ๒ การศึกษาของสงฆ์คือเป็นการศึกษาที่ช่วยให้พระสงฆ์และชาวพุทธทั้งหลายเป็นผู้มีความสามารถในการสรรหาวิธีการที่จะนำเอาตัวธรรมที่เป็นสาระนั้นมาสื่อสารให้ถึงมนุษย์ยุคปัจจุบันในสภาพแวดล้อมที่เขาดำรงอยู่

ประการที่ ๓ ในฐานะที่สถาบันสงฆ์ คือวัดวาอาราม เป็นแหล่งเกิดสำคัญและเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมไทย การศึกษาของสงฆ์จึงมีหน้าที่สำคัญที่จะทำให้ชาวพุทธและคนไทยทุกคนตั้งแต่ภิกษุสามเณร เป็นต้นไปรู้จักตนเองและรู้จักสังคมของคนอื่น โยงกับวัดวาอารามในฐานะเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นแหล่งเกิดที่สำคัญของวัฒนธรรม^{๒๖}

พระภิกษุสามเณร เมื่อได้รับการศึกษาที่ถูกต้องไปแล้วก็จะสามารถทำหน้าที่เผยแพร่สั่งสอนแนะนำประชาชน โดยให้สอดคล้องตามแนวที่ตนได้ศึกษามา คือ

^{๒๖} พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต), สืบสาววัฒนธรรมไทยบนฐานแห่งการศึกษาที่แท้, หน้า ๕๔-๕๕.

ประการที่ ๑ สอนนำประชาชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนให้เห็นความจริงของธรรม รู้จักเนื้อหาสาระและเหตุผลของสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมว่าเป็นอย่างไร

ประการที่ ๒ สอนนำประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ให้มีความนิยมใฝ่รักในจริยธรรม ในความดีงาม และในสิ่งที่จะนำมาสร้างสรรค์ปรุงแต่งเป็นวัฒนธรรมและช่วยพัฒนาให้คนไทยเป็นผู้มีความสามารถ รู้จักปรับจัดสรรแต่งรูปแบบของวัฒนธรรมที่จะเป็นเครื่องสื่อสารสังขรณ์และจริยธรรมออกมาสู่ความเป็นวัฒนธรรมที่ เป็นประโยชน์แก่สังคมของตนและแก่สังคมโลกในกาลเทศะแห่งยุคสมัยที่เป็นปัจจุบันได้

ประการที่ ๓ สอนนำประชาชน เริ่มแต่เด็กและเยาวชนให้รู้จักตนเองและรู้จักสังคมของตน โดยรู้เข้าใจและมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทยมีความภูมิใจมั่นใจในตนเองตามธรรมและปฏิบัติกิจในทางวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง^{๒๓} เมื่อประชาชนและเด็กเยาวชนได้รับความรู้ความเข้าใจแล้วเชื่อว่าวัฒนธรรมนั้นก็เป็นสิ่งที่มีส่วนหล่อหลอมกล่อมเกลียดเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่เปรียบพร้อมด้วยคุณสมบัติอันเป็นที่ต้องการปรารถนาในสังคม สิ่งสำคัญคือต้องรู้จักปฏิบัติตามกฎกติกาแห่งความเป็นชาวพุทธที่ดี คือวินัยกรรม ๕ ประกอบธรรม ๕ คือ

เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักขโมย เว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการดื่มสุราเมรัย และประกอบกรรม ๕ ประการคือ มีเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์ ประกอบสัมมาอาชีพ ประพฤติตนเป็นคนใจเดียว พูดแต่คำสัตย์คำจริง มีอัปมาทธรรม คือไม่ประมาทพลาดพลั้งหลงลืมสติสัมปชัญญะ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องคอยเฝ้าติดตามปลูกฝังให้เป็นนิสัยอยู่เสมอเสมือนการปลูกต้นไม้เจ้าของสวนต้องขยันรดน้ำพรวนดินใส่ปุ๋ยปราบแมลงศัตรูพืชการให้อากาศพอเหมาะตามความต้องการของต้นไม้การปลูกต้นไม้จึงจะได้ผล เพราะว่าการปลูกฝังค่านิยมที่เป็นตัวนามธรรมคือจิตใจต้องทำให้เอาไปใช้ในชีวิตประจำวันทุกส่วนต้องร่วมมือกันเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนเพราะค่านิยมและพฤติกรรมบางอย่างเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ บางอย่างรัฐต้องช่วยสนับสนุนและมองเห็นคุณค่าอย่างเช่นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ออกประกาศเรื่องค่านิยมพื้นฐาน เราก็เชิญชวนให้ทุกคนร่วมกันสร้างเสริมปลูกฝังและปฏิบัติตามคุณธรรม ๕ ประการคือ

๑. เมตตารักใคร่ ๒. ห่างไกลมิถิชาชีพ ๓. ไม่บีบบังคับใจคนอื่น ๔. ไม่ฝืนคำสั่ง ๕. เว้นขาดจากความเมา แล้วท่านจะได้บุญมหาสาร คือ ๑. ได้ชื่นบานกับความสุข ๒. ไม่ทุกข์เรื่องอารมณ์ ๓. ได้ชมผลเลิศ ๔. ได้เกิดในสวรรค์ ๕. ได้แบ่งปันเกื้อกูล ๖. ได้เพิ่มพูนความสุข ๗. ได้สนุกตั้งใจ ๘. เพิ่มความสดใส่ให้สังคม^{๒๔}

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒.

^{๒๔} อัง.อภฺรฺก.(บาลี) ๒๓/๓๕/๒๐๒, อัง.อภฺรฺก.(ไทย)๒๓/๓๕/๓๐๐-๓๐๑.

บทสรุปในด้านวัฒนธรรมคือการเป็นผู้มีความเอื้ออาทร ๔ ประการคือ

๑. เป็นคนมีคุณลักษณะของการเป็นผู้แบ่งปันไม่ใช่หวังได้

๒. เป็นวัฒนธรรมการให้ทั้งระดับปัจเจกชน เช่นเป็นคนให้อภัย, ให้ออกาส, ให้ความเมตตากรุณา เป็นต้น

๓. การให้ระดับโครงสร้างใหญ่ในสังคมคือการไม่เอาเปรียบให้ความร่วมมือสร้างสรรค์สังคม

๔. การไม่ทุจริตคอร์รัปชันเหล่านี้ คือผลทางวัฒนธรรมของการศึกษาเรื่องอทินนาทาน

๔. ด้านเศรษฐกิจ สังคมไทยกำลังอยู่ในระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากเดิมที่สินค้าเกษตรและภาคเกษตรกรรมมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ลงบทบาทลงในขณะที่ภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการกำลังมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นเช่นการเปิดสนามบินสุวรรณภูมิ ก็สร้างความภูมิใจให้กับคนไทยเป็นอย่างมากเพราะทำให้ภาคบริการเจริญรุดหน้ากว่าหลายประเทศในแถบเอเชียเอาละถึงเศรษฐกิจทางฝ่ายโลกจะเจริญก้าวหน้าไปอย่างมากแล้วก็ตามแต่ตามหลักแล้วมนุษย์เป็นผู้สร้างเศรษฐกิจเพื่อให้นุษย์บริโภคใช้สอยเพราะความเป็นอยู่ของมนุษย์ต้องอาศัยปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์แต่ปัจจัยเหล่านี้คนที่เกิดต้องปราถนาความสุขสำหรับคนที่ยังมีกิเลสอยู่จำต้องปรารถนาความสุขตามหลักพระพุทธศาสนามี ๔ ประการคือ

๑. สุขเกิดจากความมีทรัพย์ (อัตถิสุข)

๒. สุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์มา (โภคสุข)

๓. สุขเกิดจากการไม่เป็นหนี้ (อานัญสุข)

๔. สุขเกิดจากความประพฤติที่ไม่โทษ (อนวัชชสุข)^{๒๕} ความสุขทั้ง ๔ ประการนี้จะเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้จะเกิดขึ้นต้องอาศัยการกระทำจะต้องเกิดจากความขยันหมั่นเพียร ตามหลักฐานทางพระพุทธศาสนาจะให้คนในสังคมพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจจากน้ำพักน้ำแรงของตนเองไปในทางที่ถูกต้อง ต้องรู้จักนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาไปประกอบด้วยคือ

ก. ทิฐุชัมมิกัตถล ประโยชน์ในปัจจุบันทันตาเห็นต้องประกอบด้วยหลัก ๔ ประการคือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นคือขยันหมั่นเพียร ให้การปฏิบัติหน้าที่การทำงานและการประกอบอาชีพที่สุจริต ฝึกฝนให้มีความชำนาญและรู้จริง รู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตรา หาวิธีการที่เหมาะสมที่ดีจัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี

^{๒๕} อ.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๖๒/๑๐๕.

๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ เก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานที่ได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรมด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย

๓. กัลยาณมิตตตา การคบหาคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักแสวงหากบคน ไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย เลี่ยงเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ผู้ทรงคุณ ผู้มีความสามารถ ผู้นำเคารพนับถือและมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงาน

๔. สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย เป็นอยู่พอดีสมรายได้ มิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้^{๓๐} เมื่อประกอบพร้อมด้วยหลักธรรมเหล่านี้แล้ว ก็ถือว่าตรงถูกต้อง ตามหลัก ขยันหา รักษาไว้ คบเพื่อนดี เลี้ยงชีวิตให้พอเหมาะ การเก็บออมไว้ตามสมควรเมื่อมีอันตรายได้ใช้จ่ายทรัพย์เท่าที่จำเป็น แต่ให้คงไว้ในทางที่จะเป็นความเสื่อมเสียแก่โภคทรัพย์ของผู้ครองเรือนคือ อบายมุขเป็นจุดอับของชีวิตมีอยู่ ๖ ประการคือ

๑. การหมกมุ่นในการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท

๒. การหมกมุ่นในการเที่ยวตามตรอกซอกซอย ในเวลากลางคืน

๓. การเที่ยวคุ่มหรัสพ

๔. การหมกมุ่นในการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่งความประมาท

๕. การหมกมุ่นในการคบคนชั่วเป็นมิตร

๖. การหมกมุ่นในความเกียจคร้าน^{๓๑} หลักของพระพุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นการสอนหลักของเศรษฐกรบถวันสอนทั้งวิธิตาทรัพย์สมบัติและสอนวิธีใช้ไว้ด้วยว่าใช้อย่างไรเสียหายเป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์

จ. สัมมาอาชีวะ

สัมมาอาชีวะ เป็นคุณธรรมช่วยอุดหนุนศีลข้ออื่นนาทานให้บริสุทธิมั่นคง คำว่าสัมมาอาชีวะนั้น หมายถึงการเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ สาเหตุที่คนเป็นโจรเป็นขโมยนั้นก็เพราะขาดสัมมาอาชีวะ เพราะคนเรามีความจำเป็นต้องดิ้นรนแสวงหาปัจจัยสี่มาบำรุงตัวเองให้อยู่เป็นสุข การทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นพฤติกรรมหลักในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ถ้ามีผู้หาเลี้ยงชีพโดยวิธีทุจริตเป็นมิถาชีพ นอกจากชีวิตของคณั้เองจะชั่วร้ายเสื่อมเสียแล้ว ก็จะก่อความเดือดร้อนแก่สังคมอย่างมาก จึงต้องย้ำเน้นกันอย่างยิ่งในเรื่องการพัฒนาสัมมาชีพ และส่งเสริมให้ประชาชนฝึกฝนตน

^{๓๐} ดูรายละเอียดใน อัง. อฎฐก. (บาลี) ๒๓/๕๔/๒๓๕, อัง.อฎฐก.(ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๐, พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ ปยุตโต), ธรรมนุญชีวิต, หน้า ๓๘,

^{๓๑} ที.ปา.(บาลี) ๑๑/๒๔๗/๑๕๘, ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๔๗/๒๐๒.

ให้สามารถประกอบสัมมาชีพ คือหาเลี้ยงชีวิตโดยทางสุจริต ไม่ผิดกฎหมาย สัมมาชีพพึงมีลักษณะที่สำคัญ ๆ ดังนี้

-เป็นอาชีพการงานที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อเวรภัยหรือสร้างความเดือดร้อนเสียหายแก่สังคม

-เป็นอาชีพการงานที่ช่วยแก้ไขปัญหา หรือสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมในทางใดทางหนึ่ง

-เป็นอาชีพการงานที่ช่วยให้ผู้ทำได้พัฒนาชีวิตของตนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ทั้งด้านพฤติกรรมด้านจิตใจ และด้านปัญญา

-เป็นอาชีพการงานที่ไม่ทำลายคุณค่าของชีวิตและไม่เสื่อมเสียคุณภาพชีวิต แต่ทำให้ชีวิตของตนมีคุณค่าน่าภาคภูมิใจ

-เป็นอาชีพการงานที่ทำให้ได้ปัจจัยเลี้ยงชีวิตมาด้วยเรี่ยวแรงกำลังกาย กำลังสติปัญญา ความเพียรพยายาม ความสามารถและฝีมือของตน และทำให้ได้ฝึกฝนพัฒนาความเชี่ยวชาญชัดเจน หรือฝึกปรือฝีมือในทางสร้างสรรค์ยิ่งขึ้นไป^{๓๒}

ค. แนวทางการส่งเสริมของภาครัฐตามแนวพุทธวิธี

๑. ส่งเสริมภาคการเกษตรกรรม

๒. ส่งเสริมภาคอุตสาหกรรม

๓. ส่งเสริมภาคข้าราชการโดยเพิ่มเบี้ยเลี้ยงเงินเดือนให้ตามความขยัน

แนวในการแก้ไขปัญหาก็พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ในกฎพันตสูตร มีเรื่องเล่าว่า พระเจ้ามหาวิชิตราช เป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคสมบัติมาก มีพืชพันธุ์ธัญญาหารเต็มท้องพระคลัง ต่อมาท้าวเธอประทับอยู่ตามลำพังทรงคิดคำนึงว่า เราได้ถือครองโภคสมบัติที่เป็นของมนุษย์อย่างมากมาย ได้เอาชนะแล้วครอบครองดินแดนที่กว้างใหญ่ทางที่ดีเราพึงบูชามหาภัยที่จะ เอื้ออำนวยประโยชน์และความสุขแก่เราตลอดกาลนาน ท้าวเธอจึงรับสั่งให้เรียกพราหมณ์ปุโรหิตมา รับสั่งว่า เราได้ถือครองโภคสมบัติที่เป็นของมนุษย์อย่างมากมาย ได้เอาชนะแล้วครอบครองดินแดนที่กว้างใหญ่ทางที่ดีเราพึงบูชามหาภัยที่จะ เอื้ออำนวยประโยชน์และความสุขแก่เราตลอดกาลนาน พราหมณ์ เราปรารถนาจะบูชามหาภัย ขอท่านผู้เจริญโปรดแนะนำวิธีบูชาภัยที่จะอำนวยประโยชน์สุขแก่เราตลอดกาลนาน เมื่อท้าวเธอรับสั่งอย่างนี้ พราหมณ์ปุโรหิตกราบทูลว่า บ้านเมืองของพระองค์ยังมีเสี้ยนหนาม ยังมีการเบียดเบียนกัน โจรยังปล้นบ้าน ปล้นนิคม ปล้นเมืองหลวง ดักจี้ในหนทางเปลี่ยว เมื่อบ้านเมืองยังมีเสี้ยนหนาม พระองค์จะ โปรดให้ฟื้นฟูพิธีกรรมขึ้นก็จะเชื่อว่า ทรงกระทำสิ่งที่ไม่สมควร พระองค์ทรงมีพระราชดำริอย่างนี้ว่า เราจักปราบปรามเสี้ยนหนาม คือโจร

^{๓๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม, หน้า ๑๑-๑๒.

ด้วยการประหาร จองจำ ปรับใหม่ ตำนานโทยหรือเนรเทศ อย่างนี้ ไม่ใช่การกำจัดเลี้ยนนามคือโจรที่ถูกต้อง เพราะว่าโจรที่เหลืจากที่กำจัดไปแล้วจักมาเบียดเบียนบ้านเมืองของพระองค์ในภายหลังได้ แต่การกำจัดเลี้ยนนามคือโจรที่ถูกต้อง ต้องอาศัยวิธีการต่อไปนี้คือ

๑. ขอให้พระองค์พระราชทานพันธุ์พืชและอาหารให้แก่พลเมืองผู้ชะมักเขม้นในการเกษตรกรรมและการเลี้ยงปศุสัตว์ ในบ้านเมืองของพระองค์

๒. ขอให้พระองค์พระราชทานต้นทุน ให้แก่พลเมืองผู้ชะมักเขม้นในพาณิชย์กรรม ในบ้านเมืองของพระองค์

๓. ขอให้พระองค์จ้งพระราชทานเบียดเบียนและเงินเดือนแก่ข้าราชการที่ขยันขันแข็งในบ้านเมืองของพระองค์

พลเมืองเหล่านั้น จักชวนช่วยในหน้าที่การงานของตน ไม่เบียดเบียนบ้านเมืองของพระองค์ และ กองพระราชทรัพย์มีจำนวนมาก จักเกิดแก่พระองค์ บ้านเมืองก็จะอยู่ร่มเย็น ไม่มีเลี้ยนนาม ไม่มีการเบียดเบียน พลเมืองจักชื่นชมยินดีต่อกัน มีความสุขกับครอบครัว อยู่อย่างไม่ต้องปิดประตูเรือน พระเจ้ามหาวิชิตราชทรงรับคำของพราหมณ์ปุโรหิตแล้ว ได้พระราชทานพืชพันธุ์ ัญญาหารแก่พลเมืองที่ชะมักเขม้นในการเกษตรกรรมและการเลี้ยงปศุสัตว์ พระราชทานทุนให้พลเมืองที่ชะมักเขม้นในพาณิชย์กรรม พระราชทานอาหารและเงินเดือนแก่ข้าราชการที่ขยันขันแข็งในบ้านเมืองของพระองค์ พลเมืองเหล่านั้น ชวนช่วยในหน้าที่การงานของตน ไม่พากันเบียดเบียนบ้านเมืองของพระองค์และได้มีกองพระราชทรัพย์อย่างยิ่งใหญ่ บ้านเมืองอยู่ร่มเย็น ไม่มีเลี้ยน ไม่มีการเบียดเบียน ประชาชนต่างชื่นชมยินดีต่อกัน มีความสุขกับครอบครัว อยู่อย่างไม่ต้องปิดประตูบ้าน

ต่อมา ท้าวเชอรับสั่งให้พราหมณ์ปุโรหิตเข้าเฝ้าแล้วตรัสว่า ท่านผู้เจริญ เราได้กำจัดเลี้ยนนามคือโจร จนหมดสิ้นด้วยอาศัยวิธีการของท่าน และกองพระราชทรัพย์อย่างยิ่งใหญ่ บ้านเมืองก็อยู่ร่มเย็น ไม่มีเลี้ยนนาม ไม่มีการเบียดเบียนกัน พลเมืองชื่นชมยินดีต่อกัน มีความสุขกับครอบครัว อยู่อย่างไม่ต้องปิดประตูบ้าน^{๓๓}

จากพระสูตรตอนนี้ จะเห็นได้ถึงวิธีการที่จะระงับอกุศลนาทานได้ถูกวิธี การที่จะระงับความยากจนไม่ใช่การยื่นทรัพย์ให้ แต่เป็นการยื่นอาชีพและสนับสนุนส่งเสริมให้คนประกอบด้วยความหมั่น เหมือนการจะให้คนรับประทานปลา ไม่ใช่การตกปลาไปให้เขา แต่ควรสอนวิธีหาปลาให้เขา เช่น สอนวิธีตกปลา สอนวิธีวางเบ็ด เป็นต้น

^{๓๓} ดูรายละเอียดใน ที.สี. (บาลี) ๕/๓๓๖-๓๓๘/๑๓๕-๑๓๖, ที.สี. (ไทย) ๕/๓๓๖-๓๓๘/ ๑๓๑-๑๓๒.

อีกประการหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทานในวโรกาสเสด็จออกสีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๘ มีความตอนหนึ่งซึ่งชี้ให้เห็นแนวทางแห่งการพัฒนาชาติบ้านเมืองให้รุ่งเรือง ต้องมีหลักธรรม ๔ ประการ คือ

๑. การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน
๒. การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้ งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และแก่ประเทศชาติ
๓. การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฏกติกาและในระเบียบแบบ แแผนโดยเท่าเทียมเสมอกัน
๔. การที่ต่างคนต่างพยายามทำความดี ความเห็นของตนให้ถูกต้อง เทียงตรง และ มั่นคงอยู่ในเหตุในผล^{๓๔}

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าว ทำให้เห็นถึงหลักวิธีการที่ทำให้การอยู่ในสังคมของ บุคคลแต่ละคนมีแต่ความร่วมมือและเป็นอยู่โดยธรรม ไม่ต้องแสวงหาสิ่งใ้ประโยชน์ อันมีแต่ โทษโดยสถานเดียว

สรุปด้านเศรษฐกิจจะให้เห็นพฤติกรรมของผู้ศึกษา อทินนาทาน จะได้รับประโยชน์อัน เป็นประโยชน์ในปัจจุบัน ๔ ประการคือ

๑. ประกอบกิจด้วยความขยันหมั่นเพียรในทางสุจริตไม่ผิดกฎหมายบ้านเมือง
  ๒. ใช้ทรัพย์ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมแก่ฐานะและเห็นคุณค่าของความขยัน
  ๓. คบหาเพื่อนร่วมงานบริวารที่ดีในการประกอบกิจด้านที่ตนถนัด
  ๔. ไม่ใช้ทรัพย์ฟุ่มเฟือยไม่เป็นประโยชน์เว้นโทษแห่งความเสื่อมทรัพย์
- ประโยชน์ทั้ง ๔ อย่างนี้ คือผลรวมของพฤติกรรมไม่ล่วงศีลข้อ อทินนาทาน

^{๓๔} ธรรมสภา สถาบัน บันลือธรรม,ทรงพระเจริญทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตรเฉลิมพระ เกียรติ, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ธรรมสภา, ๒๕๔๘) หน้า ก-ข.

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทัศนคติของเยาวชนนักเรียนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โรงเรียนกุเรอวิทยา จังหวัดเลย ซึ่งในบทที่แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทัศนคติของเยาวชนนักเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS XI for Windows (Statistical Package for Social Sciences Version XI) โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับอทินนาทาน และอทินนาทานในสังคมไทย
๒. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่ออทินนาทานของเยาวชน อันได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทานและพฤติกรรมต่ออทินนาทานของเยาวชน รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่ออทินนาทานในเยาวชน

๑. เพื่อศึกษาพุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาเรื่องอทินนาทานในเยาวชน

ในการศึกษาวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ทั้ง ๓ ประการนั้น มี ๒ วิธี คือ

๑. การวิจัยเอกสาร เพื่อค้นหาคำตอบในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ และข้อที่ ๓ คือ หลักธรรมที่เกี่ยวกับอทินนาทานในสังคมไทย และแนวทางการศึกษาพุทธวิธีเพื่อแก้ไขและกำบังปัญหาอทินนาทานในเยาวชน

๒. การวิจัยภาคสนาม ได้กำหนดแนวทางเพื่อการวิจัยไว้ ๓ ประเด็น คือ

๑. การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทาน
๒. ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน
๓. พฤติกรรมต่ออทินนาทาน

โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดและแบบปลายปิดเพื่อต้องการทราบทัศนคติของเยาวชนต่ออทินนาทาน จะอภิปรายผลของการวิจัยที่ได้เสนอผลการวิเคราะห์แล้วแลข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของเยาวชนนักเรียนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ โรงเรียนกุเวรวีทยา จังหวัดเลย” ด้วยวิธีการที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้พบประเด็นคำตอบตามวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. การศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับอทินนาทาน และอทินนาทานในสังคมไทย

อทินนาทาน หมายถึง การถือเอาทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นโดยทุจริต ไม่ว่าจะด้วยกายด้วยวาจาซึ่งมีปัจจัยหลักอยู่ ๒ ประการ คือปัจจัยภายในอันได้แก่ โลภะความโลภเป็นเหตุให้อยากได้สมบัติของผู้อื่นในทางทุจริต ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมภายนอกของมนุษย์ที่เป็นธรรมชาติความแห้งแล้งเกิดข้าวยากหมากแพงและความยากจนกินไม่พ้ออ้อมตลอดทั้งค่านิยมทางสังคม เช่น ตัวอย่างที่ไม่ดี รวมทั้งสื่อมวลชนทำให้เห็นแต่เรื่องที่ไม่ดีงามเลยได้แบบอย่าง

ส่วนการกระทำที่เป็นเหตุให้ล่วงอทินนาทานหลักของพระพุทธศาสนามีการวินิจฉัยว่าการถือเอาหรือยึดเอาทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นที่ไม่ได้อนุญาตให้ต้องประกอบด้วยหลัก ๕ ประการคือ

๑. ของนั้นมีเจ้าของครอบครองหวงแหน
๒. รู้ยู่ว่าเป็นของมีผู้ครอบครองหวงแหน
๓. มีความตั้งใจลักขโมย
๔. มีความพยายามในทางการลัก
๕. ลักมาด้วยความพยายามนั้น

พร้อมกันนั้น อทินนาทานท่านแบ่งไว้ ๓ ประเภทคือ โจรกรรม อนุโลมโจรกรรม และฉาษาโจรกรรมสิ่งเหล่านี้มีโทษดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้มี ๕ ประการคือ ๑. แม้ตนเองก็ตีเตียนตนเองได้ ๒. ผู้รู้ใคร่กรรมแล้วยอมตีเตียนได้ ๓. กิตติศัพท์อันชั่วยอมกระฉ่อนไป ๔. หลงลืมสติตาย ๕. หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในอบาย ทุกติ นรก สรุปให้สั้นมี ๒ ประการ คือ ในปฏิสนธิกาล อทินนาทานนั้นสามารถส่งผลให้นำไปเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต หรือสัตว์เดรัจฉาน และในปวัตติกาลส่งผลภายหลังจากบุคคลนั้นได้เกิดมาแล้ว เขาย่อมเข้าถึงความพินาศแห่งโภคทรัพย์ มีศัตรูมาก เป็นผู้สร้างเวร จะหนักหรือเบาขึ้นขึ้นอยู่กับเจตนาหรือคุณค่าของวัตถุนั้น ๆ

อทินนาทานในสังคมไทยโดยภาพรวมสรุปได้ดังนี้ คือ

ด้านสังคมมีผลกระทบต่อบุคคลผู้มีสุจริตธรรมเป็นอย่างมาก ทำให้สุจริตชนหวาดผวาคู่พวกโจรกรรมซึ่งมีชื่อต่าง ๆ ขโมย ตัดช่อง ย่องเบา ลัก ลักซ่อน ลักค้อน ลักลอบ ลักสับและสับเปลี่ยน ฉก ฉกชิง วิงราว แย่งชิง ตีชิง และปล้น กดขี่ กรรโชก หลอกหลวง ปลอม หลอก และลวง กลโกง คู่ ื้อ ื้อโกง ื้อฉล ื้อราษฎรบังหลวง ตะบัด เบียดบัง และชักยอก นอกจากนั้น สมโจร ปอกลอกและรับสินบน ผลาญและหยิบฉวย ชื่อต่าง ๆ ทั้งหมดนี้สร้างความ

เสียหายต่อระบบ สังคม การปกครอง เศรษฐกิจ ซึ่งความเสียหายระดับครอบครัวท้องถิ่นระดับจังหวัดระดับภาคตลอดถึงระดับชาติ

ด้านส่วนตัว ถูกติเตียน เป็นคนมีศรัทธามาก มีเวรภัย ถูกเขียนลงโทษในทางกฎหมาย ถูกจับกุม จำคุก ปรับเงินหรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นคนขัดสนเรื่องสมบัติด้วยปัจจัย ๔ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

จากการศึกษาพบว่าอภินาทานในวิถีชีวิตของสังคมไทยนั้นอาจเริ่มจากครอบครัวอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งแต่ละครอบครัวหน้าจะมีประสบการณ์ในเรื่องนี้ เช่น ลูกอาจลักขโมยเงินของผู้ปกครองซึ่งถือว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ถ้าไปโรงเรียนอาจไปลักขโมยสิ่งของเช่น ดินสอปากกา เรื่องอย่างนี้ถ้าพิจารณาให้รอบครอบแล้วถือว่า นี่ก็จุดเริ่มต้นของอภินาทาน เมื่อโตขึ้นได้ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญหรือมีโอกาสก็อาจทำอภินาทานเป็นการใหญ่ที่เราเรียกว่านอกราชการบังหลวงก็ได้ เพราะบ้านที่ใหญ่โตหรือตึกที่จะพังทลายได้ก็เพราะรอยร้าวเพียงรอยเล็ก ๆ เท่านั้น เช่นเดียวกันการลักทรัพย์ก็เริ่มจากของเล็กน้อยจึงถือว่า อภินาทานมีอยู่ในสังคมไทย โดยไม่ขาดหายไป เพราะเรายังมองไม่เห็นโทษที่แท้จริงทำให้เราปราบปรามทุจริตอย่างไรในสังคมไทยก็ไม่หมด ถ้าหากไม่เริ่มจากครอบครัวให้ความสำคัญของอภินาทานอย่างจริงจังเองจริงเอาจริง ครอบครัวต้องร่วมมือบอกสอนลูกหลานของเราให้ฝังลงในศีลธรรมอันดีงาม

๒. การศึกษาทัศนคติที่มีต่ออภินาทานของเยาวชน ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับอภินาทาน ความรู้สึกเกี่ยวกับอภินาทาน และพฤติกรรมต่ออภินาทานของเยาวชน รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่ออภินาทานในเยาวชน สรุปได้ดังนี้

๑. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเยาวชนนักเรียนหญิงร้อยละ ๗๐.๐ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๖-๑๘ ปี ถึงร้อยละ ๘๓.๒ และนับถือพระพุทธศาสนาถึงร้อยละ ๕๘.๕ กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ถึงร้อยละ ๕๒.๗ เกรดการเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับเกรด ๒ ถึงร้อยละ ๔๗.๓ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ถึงร้อยละ ๘๗.๒ ที่เคยเข้ารับการอบรมในค่ายคุณธรรมเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ ๕๗.๐ และที่ได้รับการอบรมจากมารดาบิดา ร้อยละ ๘๑.๘ ส่วนในด้านฐานะส่วนใหญ่อยู่ในฐานะปานกลาง ถึงร้อยละ ๘๕.๗

๒. การรับรู้เกี่ยวกับอภินาทาน พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีการรับรู้เกี่ยวกับอภินาทานในระดับที่สูง ($\bar{X} = ๗๖.๖๔\%$) เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า เยาวชนเคยได้รับการศึกษาเรื่องศีล ๕ มาจากทางโรงเรียน และได้รับการอบรมจากบิดามารดา ตลอดถึงการได้เคยเข้าค่ายคุณธรรมต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีความรู้ในเชิงวิชาการว่า ศีลข้อที่ ๒ ในศีล ๕ นั้นหมายถึงการไม่ประพฤติกเล็กขโมยน้อยวัตถุสิ่งของที่เจ้าของเขาหวงแหน ถ้าใครล่วงละเมิดต้องผิดศีล และเป็นบาป

๓. ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓$, S.D = ๑.๐๒) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า เยาวชนนักเรียนมีทัศนคติในด้านความรู้สึกมาก ในข้อการขโมยถึงไม่มีคนเห็น แต่ตัวเองก็ทุกข์ใจ ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๓$, S.D = ๐.๘๔) และมีทัศนคติในด้านความรู้สึกน้อย ในข้อการขโมยโดยที่เจ้าของเขาไม่รู้เป็นเรื่องที่ทำหาย นำสนุก อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๑.๕๓$, S.D = ๑.๒๓)

๔. พฤติกรรมอทินนาทานของเยาวชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = ๒๔.๑๖$ %) เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าเยาวชนมีพฤติกรรมเป็นผู้รับมากกว่าเป็นผู้ให้มากที่สุด ถึงร้อยละ ๔๖.๘ ซึ่งให้เห็นว่า ความรู้และมโนสำนึกที่ปลูกฝังมา ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนได้ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาจากค่านิยมของสังคมที่เน้นหลักเศรษฐศาสตร์มากกว่า สังคมศาสตร์ คือเน้นสร้างฐานทางเศรษฐกิจความร่ำรวยมีเงินมีหน้า มีตา มากกว่าความอยู่ดีมีสุขตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๕. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายจากความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิด ดังนี้

เยาวชนนักเรียนมีความเห็นว่า เรื่องศีลข้ออทินนาทาน คือการห้ามถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมยนี้ เป็นบทบัญญัติในทางพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างใจไว้วางใจแก่บุคคลในสังคม เยาวชนส่วนใหญ่ที่มีความเห็นว่า การขโมยเป็นเหตุนำความทุกข์ใจมาแก่ตัวผู้กระทำเอง แม้จะอยู่ในโลกนี้ก็มีความทุกข์ ละจากโลกนี้ไปแล้วก็ต้องเสวยผลกรรมในนรก การขโมยสิ่งของ ๆ ผู้อื่นมีสาเหตุมาจากการที่ไม่มีเงินซื้อสิ่งของนั้นๆ แต่ตัวเองอยากได้เพราะต้องการทำตัวให้ทัดเทียมเพื่อน สิ่งที่ยากจะขโมยส่วนใหญ่จะเป็นเงิน เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนในสิ่งที่ตนเองต้องการ โดยเฉพาะการขโมยเงินของพ่อแม่ แต่นักเรียนส่วนมากไม่เคยประกอบกรรมเช่นนั้น เพราะกลัวบาป กลัวคนรอก และกลัวคนอื่นประณาม

๓. การศึกษาพุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาเรื่องอทินนาทานในเยาวชน

-พุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาเรื่องอทินนาทาน

พุทธวิธี โดยหลักการของพระพุทธศาสนาการแก้ปัญหาแม้จะมีมากมายอย่างไรก็ตามแต่เมื่อสรุปได้ดังนี้คือ

๑. การใช้พุทธวิธีดำเนินการแก้ไขด้านภายนอก

๒. การใช้พุทธวิธีดำเนินการแก้ไขด้านภายใน

ประการที่ ๑ เมื่อศึกษาแล้วพบว่า ปัญหาต่าง ๆ เกิดจากตัวมนุษย์เองไม่มองไปข้างนอกตัวมากนัก เป็นปัญหาของมนุษย์ เมื่อจะแก้ก็ต้องมนุษย์เป็นคนแก้เอง โดยพิจารณาความ

ต้องการของมนุษย์เป็นหลัก เมื่อมนุษย์เกิดมาก็ต้องการความปลอดภัยหรือความรักชีวิตเป็นหลัก เมื่อมีชีวิตแล้วก็ต้องมีปัจจัยเกื้อหนุนชีวิตในเป็นอยู่อย่างสบาย เมื่อชีวิตปลอดภัยมีทรัพย์สมบัติก็ต้องการคนรักเมื่อมีคนรักก็ไม่ต้องการให้ใครมาแย้งชิง ต่อจากนั้น ต้องการความจริงความซื่อสัตย์ไม่ชอบความเท็จและสิ่งที่เป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ก็คือสติปัญญาในการดำเนินชีวิตจึงเกิดข้อบัญญัติหรือที่เรียกว่า ศีล ๕ ประการเป็นหลักให้มนุษย์ผู้อยู่ร่วมกันถือเป็นหลักปฏิบัตินี้คือ พุทธวิธีในการแก้ปัญหาด้านนอก

ประการที่ ๒ การแก้ปัญหาด้านภายใน คือพระพุทธศาสนาได้มองเฉพาะด้านสังคัมเพียงด้านเดียวแต่มองปัญหารอบด้านคือทั้งวัตถุและนามธรรมหรือสังคัมและจิตใจปัญญาเพื่อต้องการให้เข้าใจตามหลักของเหตุผลจึงมีหลักธรรมเช่น ศรัทธา หิริ โอตตปปะ ความเพียร และปัญญา เพื่อเครื่องฝึกฝนอบรมจิตและปัญญาเป็นจำนวนมากกว่าด้านนอกคือด้านกายวาจา(ศีล) ก็เพื่อต้องการให้เข้าใจสังคัมที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพุทธวิธีจึงได้แบ่งแนวทางการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

-แนวทางการแก้ไข อทินนาทานในเยาวชน แบ่งเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านสังคัม การจะพัฒนาสังคัมให้เจริญได้นั้น ต้องขึ้นอยู่กับการพัฒนาตัวบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ คือคนต้องรู้จักโตไปในทางที่ชอบประกอบด้วยธรรม

๒. ด้านการศึกษา ให้การศึกษาในด้านคุณค่าแท้คุณค่าเทียมของวัตถุ คือ การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิธรรมและสมรรถนะในการดำรงชีวิตของคนในประชาคมในระดับครอบครัวขึ้นมาถึงประชาคมท้องถิ่นจนกระทั่งการดำรงชีวิตในสังคัมระดับชาติโดยอาศัยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักของไตรสิกขา อันได้แก่ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเครื่องช่วยจรโลงชีวิต อันเป็นเหมือนเข็มทิศชี้แนวทาง

๓. ด้านวัฒนธรรม ศึกษาให้เข้าใจในวัฒนธรรมอันแท้จริงของไทย คือความเป็นคนอยู่ง่ายยิ้มง่าย เป็นสังคัมที่มีวัฒนธรรมครอบครัวที่ใหญ่ ในสังคัมชาวพุทธนั้น สิ่งสำคัญคือต้องรู้จักปฏิบัติตามกฎกติกาแห่งความเป็นชาวพุทธที่ดี คือวินัยกรรม ๕ ประกอบธรรม ๕

๔. ด้านเศรษฐกิจ วิธีการที่จะให้คนในสังคัมพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจจากน้ำพักน้ำแรงของตนเองไปในทางที่ถูกต้อง

-การป้องกัน อทินนาทานในเยาวชน

จากสถิติจำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจทั่วประเทศ จำแนก

ตามฐานความผิด ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๔๘^๑ พบว่า มีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน^๒ อยู่ในลำดับต้นๆ (พ.ศ.๒๕๔๗ มีจำนวน ๓๑.๕๑% ,พ.ศ.๒๕๔๘ มีจำนวน ๒๕.๖๕%) และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี เพราะเยาวชนคือ...วัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นทางด้าน ร่างกาย ทางด้าน อารมณ์และจิตใจ จะเห็นได้จากการแสดงออก และมีลักษณะที่รุนแรงมากขึ้น เนื่องจาก มีปัจจัยที่ กระตุ้นและส่งเสริมต่อการเสียมิพพฤติกรรมรุนแรง คือ ปัจจัยจากครอบครัว ซึ่งเกิดจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการอบรมเลี้ยงดูลูก และเป็นแบบอย่าง ที่ ไม่เหมาะสม ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อม สังคม กลุ่มเพื่อน ซึ่งเกิดจากได้รับการปลูกฝังค่านิยม ทักษะคติ ที่ไม่ถูกต้องจากกลุ่มเพื่อน และปัจจัยจากสื่อ เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต การเล่นเกมส์ที่ต้องใช้ ความรุนแรง การดูสื่อลามกอนาจารต่างๆ และปัจจุบันการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชนมีรูปแบบหรือพฤติกรรมกระทำผิดที่รุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะกระทำผิดโดยไม่ คำนึงถึงความเสียหายหรือสภาพ ร่างกาย และจิตใจของผู้ถูกกระทำ ไม่เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ มี พฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ไม่เกรงกลัวกฎหมาย สำหรับครอบครัวนั้น อยากให้พ่อแม่ให้ความ ใกล้เคียงใจ และควรทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวของลูก เพื่อนของลูก การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของลูก ต้อง คอยสังเกต พฤติกรรมแสดงออกของลูก และสำหรับสื่อ ควรมีการควบคุมการเผยแพร่สื่อที่ ไม่เหมาะสม เช่น สื่อที่มีการใช้ความรุนแรง เรื่องเพศ การให้ความสำคัญกับวัตถุนิยม นอกจากนี้ ควรมีการให้ความรู้แก่ ผู้รับสื่อถึงระดับความเหมาะสมของเนื้อหา ซึ่งในปัจจุบันพบว่ารายการ โทรทัศน์บางสถานีได้มีการจัดระดับรายการตามความเหมาะสมของอายุผู้ชม แต่ขณะเดียวกันเมื่อมี การจัดระดับรายการแล้ว ผู้ปกครองควรมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด มิฉะนั้นเด็กอาจจะเลือกช่อง สถานีที่ห้ามไม่ให้ดูก็ได้...^๓ สังคมมีส่วนอย่างมากที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด และก่อให้เกิด ปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาสุขภาพจิต อาชญากรรม การก่อคดีทางเพศ ปัญหาการลักทรัพย์ จี้ ปล้น เป็นต้น นอกจากสังคมและครอบครัวแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ อีก คือ สภาพแวดล้อม การ เปลี่ยนแปลงของสังคม สภาพเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ...ได้มีการนำ โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยการใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน

^๑ ที่มา : กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน www.djop.moj.go.th วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๕

^๒ 1. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่ 1.1 ลักทรัพย์ 1.2 พยายามลักทรัพย์ 1.3 วิ่งราวทรัพย์ 1.4 พยายามวิ่งราวทรัพย์ 1.5 ชิงทรัพย์ 1.6 พยายามชิงทรัพย์ 1.7 ปล้นทรัพย์ 1.8 พยายามปล้นทรัพย์ 1.9 กรรโชกทรัพย์ 1.10 ริดเอาทรัพย์ 1.11 ฉ้อโกงทรัพย์ 1.12 ยักยอกทรัพย์ 1.13 ทำให้เสียทรัพย์ 1.14 รับขงโจร

^๓ http://www2.djop.moj.go.th/info_news/upload_news/00065-01.doc

มาใช้ โดยให้มีการเจรจาเชิงสมานฉันท์ระหว่างผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชน และครอบครัว ตลอดจนบุคคล ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้มีการขอโทษ การให้อภัย และให้มีการชดใช้ความเสียหายที่เด็กและเยาวชน ได้ก่อขึ้น...การดูแลและบำบัดเด็กและเยาวชนนั้นมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการทำงาน ต้องศึกษาและรู้เท่าทันเด็ก และเยาวชน ทุกตำแหน่งหน้าที่สามารถช่วยดูแลและบำบัดเด็กและเยาวชนได้ โดยการดูแลอย่างใกล้ชิดและให้ความเป็นกันเองกับเด็กและเยาวชน ต้องทำให้เขาเกิดความเชื่อใจและไว้วางใจเรา เพราะถ้าเด็กและเยาวชนเชื่อใจและไว้วางใจเราแล้ว เขาก็จะเปิดใจและกล้าที่จะปรึกษาปัญหาทุกเรื่องกับเรา และจะต้องพร้อมให้คำปรึกษาทุกขณะที่เด็กและเยาวชนมีปัญหา...ต้องมีการฟื้นฟูสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชนด้วย เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดี และสามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมได้ ต้องคอยดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด ทำให้เขารู้สึกอบอุ่น ไม่คิดหลบหนีและอยู่อย่างสันติ ...

แนวโน้ม การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น มีเด็กจำนวนไม่น้อยทำผิดครั้งแรกเพราะเพื่อนชักชวน เด็กเหล่านี้จะต้องดูแลเป็นอย่างดี เพราะไม่มีนิสัยที่จะทำผิด ทำไปเพราะไม่เข้าใจ อ่อนเยาว์ ไม่มีสติยั้งคิด ...ให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีโอกาสทำตัว ให้เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง จะเป็นการพัฒนาจิตใจได้ดีที่สุด เพราะเมื่อเรารู้สึกตัวว่ามีค่าต่อสังคม เราก็จะมีกำลังใจทำความดี และควรรหาเครือข่ายการทำงานร่วมกัน ทั้งสถานศึกษา ทหาร ตำรวจ สถานพยาบาล กระทรวงพัฒนาสังคมฯ ยูนิเซฟ ศาสนา และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เข้ามาช่วยงานบำบัดเด็กและเยาวชน...บำบัดด้านอาชีพบำบัด ...บำบัดด้านทักษะชีวิต ให้เด็กมีแนวคิด การวิเคราะห์จากข่าวสาร มีการเรียนวิชา โดยร่วมมือกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ชุมชน ...การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ ส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมสั้นลง ...การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญทางนวัตกรรมต่าง ๆ ทำให้การบำบัดแก้ไขไม่สอดคล้องกับปริมาณคดีและความรุนแรง จึงขอให้กระทรวงช่วยผลักดันปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อแก้ปัญหาแบบองค์รวมต่อไป...การจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อพัฒนาศักยภาพ เชิงบวก (Shock Therapy)...พ่อแม่ ผู้ปกครองทุกคนควรให้เวลาลูก และดูแลเอาใจใส่ให้มากขึ้น นอกจากนี้ต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของลูก..

กล่าวโดยสรุป วิธีป้องกัน “อทินนาทาน” เกี่ยวกับเยาวชน คือการอบรมเลี้ยงดู, การให้การศึกษา, การคบเพื่อน, จัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสร้างสรรค์, เพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับศาสนา โดยประสานงานกับพระภิกษุ, ระวังสื่อ-ข่าวและสนับสนุนตัวอย่างที่ดี

๕.๒ อภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องทัศนคติความคิดเห็นของเยาวชนไทยที่เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ในการรับรู้ความรู้สึก ตลอดจนพฤติกรรมต่ออทินนาทานในสังคมไทย ซึ่งในงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าเยาวชนส่วนมากแล้วมีการรับรู้ มีความเข้าใจในศีลข้ออทินนาทานในระดับสูง โดยอาศัยการศึกษาหาความรู้จากตำรา และการปลูกฝังความคิดจากบุคคลใกล้ชิด ซึ่งได้แก่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เป็นต้น และอีกส่วนหนึ่งคือการได้ใกล้ชิดกับวัดด้วยอุปนิสัยของชาวชนบทนั่นเอง แต่สิ่งสำคัญที่ทำให้ นักเรียนเข้าใจไม่ชัดเจนด้วยเหตุที่ไม่มีพระภิกษุผู้มีความรู้ความสามารถ เข้าไปแนะนำหลักการทางพระพุทธศาสนาตามที่เป็นจริง แต่ในด้านพฤติกรรมที่แสดงออกกลับอยู่ในระดับต่ำ ด้วยเหตุผลสภาพสังคมและสมัยนิยมในปัจจุบัน ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงเสนออภิปรายผลดังนี้

๑. การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานของเยาวชนนักเรียนส่วนใหญ่ พบว่า

นักเรียนเคยเรียนเรื่องศีล ๕ มีจำนวน ๒๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘ และนักเรียนมีการรับรู้ในประเด็นที่ว่าการลักขโมยเป็นบาปมากที่สุด โดยมีจำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้อยู่ ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๑ รองลงมาคือการตอบคำถามเรื่องศีลข้อ ๒ ได้ถูกต้องว่าเว้นจากลักทรัพย์ มีจำนวน ๑๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐ นักเรียนเคยเรียนศีลธรรมกับพระมีจำนวน ๑๘๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๗ นักเรียนที่ตอบว่าอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก มีจำนวน ๑๗๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๒ นักเรียนที่ตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวงพิศิตจำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๗ นักเรียนที่ตอบว่าการไม่กินของที่เก็บได้พิศิต จำนวน ๑๗๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๘๕.๒ นักเรียนที่ตอบว่าลักขโมยสิ่งของ ๆ คนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมาก จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๒ นักเรียนที่ตอบว่าลักขโมยสิ่งของที่เขาของเขาไม่เห็น ถือว่าพิศิต จำนวน ๑๐๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๒ และนักเรียนที่ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ๘๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๐.๔ ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานโดยภาพรวม ทำให้ทราบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีการรับรู้เกี่ยวกับอทินนาทานในด้านเชิงวิชาการอยู่ในระดับที่สูง ซึ่งสาเหตุดังกล่าวเนื่องจากการได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกมาจากครอบครัวส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งคือการได้รับการศึกษาจากโรงเรียนและสื่อต่างๆ

การรับรู้อทินนาทานของเยาวชน เป็นลักษณะการรับรู้แบบประเพณี เป็นความรู้ที่ถูกต้องต่อจากรุ่นสู่รุ่น คนที่ได้รับมีความตระหนักในเชิงสัญลักษณ์ทางความศักดิ์สิทธิ์ ภาพของความศักดิ์สิทธิ์กลายเป็นนรก สวรรค์ ตามคติความเชื่อที่สืบทอดกันมา แต่เนื่องจากความศักดิ์สิทธิ์

ของความเชื่อเดิมถูกทำลายโดยสมัยที่กระตุ้นการบริโภค มากกว่าการสร้างความเชื่อเพื่อควบคุมพฤติกรรมสังคม จึงสะท้อนการรับรู้ต่อ “อทินนาทาน” ของเยาวชนที่ทำวิจัยแตกต่างกันออกไป

๒. ความรู้สึกของเยาวชนนักเรียนที่มีต่ออทินนาทาน พบว่า

นักเรียนมีความรู้สึกต่ออทินนาทานในระดับมาก ในข้อการขโมยถึงไม่มีคนเห็น แต่ตัวเองก็ทุกข์ใจ มากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนควรให้ความสำคัญต่อการไม่ทำผิดโดยไม่ว่าใครของ ๆ คนอื่น ผู้ที่เก็บสิ่งของที่ตกอยู่ไปคืนเจ้าของเดิม ย่อมได้รับการสรรเสริญ การให้สิ่งของแก่คนอื่น เป็นสิ่งทำได้ยาก แต่ก็มีความสุข คนเราจะทำซ้ำมักเริ่มจากการทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ มาก่อน .การขโมยเงินพ่อแม่ แต่ถ้าท่านจับได้ก็ต้องถูกคุกคามอยู่นั่นเอง การลักขโมยของ ๆ ที่ไม่ใช่ของเรา จะทำให้ตกนรก การประพฤติผิดศีลข้อใดข้อหนึ่งก็มีโอกาสตกนรก และ คนที่ลักขโมยของ ๆ ผู้อื่นมา กินมาใช้เกิดชาติหน้าจะเป็นคนจน ตามลำดับ

นักเรียนมีความรู้สึกต่ออทินนาทานในระดับปานกลาง ในข้อการลักขโมยไม่ใช่ความผิดใหญ่โต แต่ทำแล้วไม่สบายใจ มากที่สุด รองลงมาคือ คอร์รัปชัน กับลักขโมยของเล็กน้อยผิดศีลข้อเดียวกัน คนที่คอร์รัปชัน คือ คนที่ชอบลักขโมยสิ่งของของคนอื่นตอนเด็ก และการขโมยทำให้เรามีสิ่งของโดยไม่ต้องออกแรง และมีทัศนคติน้อย ในข้อการขโมยโดยที่เจ้าของเขาไม่รู้เป็นเรื่องที่ทำหาย น่าสนุก อยู่ในระดับน้อย

จากผลการวิเคราะห์ความรู้สึกเกี่ยวกับอทินนาทาน ซึ่งให้เห็นว่า เยาวชนนักเรียนส่วนใหญ่ มีความรู้สึกถึงผลกระทบอันจะเกิดจากการประกอบอทินนาทานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี สื่อให้เห็นภูมิหลังที่ได้รับการปลูกฝังความรู้อันเกิดจากการได้ยิน การได้เห็น และการประกอบจนเป็นอุปนิสัย คอยกระตุ้นเตือนมโนสำนึกอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าจะยังมีความรู้สึกต่อ “อทินนาทาน” อย่างเกรงกลัวต่อบาป ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า มีการตั้งคำถามต่อ “อทินนาทาน” ในมิติที่มีการตั้งคำถามเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากความศรัทธาแบบเดิมถูกทำลายโดยยุคสมัย มีการทำความเข้าใจกับพฤติกรรม “อทินนาทาน” ด้วยศาสตร์สมัยใหม่ เช่นการใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์กับการทำอทินนาทาน โดยการคอร์รัปชัน อธิบายเรื่องของผลการทำอทินนาทานด้วยฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ว่า การทำอทินนาทานทำให้เกิดความไม่สบายใจ ไม่อธิบายด้วยฐานความรู้แบบเดิมคือต้องตกนรก หรือเรื่องกรรมจะส่งผลในชาติหน้า

๓. พฤติกรรมอทินนาทานของนักเรียนโรงเรียนภูเรือวิทยา พบว่า

นักเรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้มากที่สุด มีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘ รองลงมาคือนักเรียนเคยลักขโมยของ ๆ คนอื่นโดยที่เจ้าของไม่รู้ มีจำนวน ๕๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓ นักเรียนมีเหตุผลที่ทำให้หยิบ หรืออยากได้ของ ๆ คนอื่น เพราะไม่มีเงินซื้อ จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕ นักเรียนเคยได้ของของคนอื่นมาฟรี ๆ ๒ - ๔ ครั้ง จำนวน ๖๐ คนคิดเป็น

ร้อยละ ๒๕.๖ นักเรียนที่เอาของมาส่วนใหญ่เป็น เงิน มีจำนวน ๕๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑ นักเรียนเคยถูกทำโทษเพราะเรื่องขโมยของเป็นครั้งคราว จำนวน ๔๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑ นักเรียนเก็บของได้แล้วไม่เคยคืนเจ้าของ จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ และมีจำนวนน้อยที่สุดคือ นักเรียนที่คิดว่าศีล ๕ ข้อ ข้อที่ ๒ ปฏิบัติได้ยากมากที่สุด จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔ ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมมอทินนาทาน ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของเยาวชนแม้จะมีความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกผิดชอบในเรื่องมอทินนาทานในระดับที่สูง แต่ในด้านพฤติกรรมนั้นขัดกับความเป็นจริงด้วยตัวแปรทางสังคมไทยที่พัฒนาทางไกลศาสนา ตัวอย่างพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดคือการเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ แต่ในทางพระพุทธศาสนาเน้นการเป็นผู้ให้มากกว่าการเป็นผู้รับเช่นในสังคหวัตถุธรรม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการถูกปลูกฝังทัศนคติที่ไม่ดีจากครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น การถูกเลี้ยงดูมาด้วยการตามใจ การไม่ถูกห้ามปรามเมื่อหยิบฉวยของเล็กๆ น้อยๆ ขณะเป็นทารก เป็นเหตุให้เติบโตมามากจะหยิบหรืออยากได้ของคนอื่นๆ หรือมักจะหยิบเอาของไปโดยพลการ โดยไม่รู้ว่าเป็นความผิด หรือพบเห็นจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ

๔. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของการรับรู้เกี่ยวกับมอทินนาทาน กับพฤติกรรมมอทินนาทาน พบว่า

นักเรียนที่เคยเรียนศีล ๕ จำนวน ๔๘ คน มีพฤติกรรมมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าการลักขโมยเป็นบาป จำนวน ๔๖ คนมีพฤติกรรมมอทินนาทาน

นักเรียนที่เคยเรียนกับพระมาสอนศีลธรรม จำนวน ๔๓ คนมีพฤติกรรมมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าศีลข้อ ๒ คือห้ามลักทรัพย์ จำนวน ๔๓ คนมีพฤติกรรมมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่ามอทินนาทานเป็นศีลข้อที่ ๒ ถูก จำนวน ๔๒ คนมีพฤติกรรมมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าตอบว่าขโมยของที่ผู้อื่นหวงผิดศีลจำนวน ๔๑ คนมีพฤติกรรม

มอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าการไม่คืนของที่เก็บได้ผิด จำนวน ๔๐ คนมีพฤติกรรมมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าการคอร์รัปชันเป็นการขโมยและผิดศีลจำนวน ๓๑ คนมีพฤติกรรมมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าศีลข้อ ๒ ไม่มีอยู่เฉพาะในศีล ๕ เท่านั้น จำนวน ๒๐ คนมีพฤติกรรมมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าลักษณะโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็นถือว่าผิดศีลจำนวน ๒๑ คนมี
พฤติกรรมอทินนาทาน

นักเรียนที่ตอบว่าลักษณะโมยสิ่งของๆคนผู้มีคุณธรรมจึงมีโทษมากจำนวน ๒๖ คนมี
พฤติกรรมอทินนาทาน

ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้เยาวชนจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง
อทินนาทานเพียงใด แต่ก็มีส่วนที่กระทำ “อทินนาทาน” ทั้ง ๆ ที่รู้ อาจเป็นเพราะโลก ฆาตคติ
ความขี้คิด หรือไม่มีความละเอียดและเกรงกลัวบาป ก็เป็นไปได้

๕. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของความรู้สึกเชิงบวก ต่ออทินนาทาน กับพฤติกรรม
อทินนาทานของนักเรียน พบว่า

นักเรียนเคยลักขโมยของๆ คนอื่น โดยที่เจ้าของไม่รู้ จำนวน ๖๐ คน มีความรู้สึกต่ออทิน
นาทาน เชิงบวก

นักเรียนเคยได้ของของคนอื่นมาฟรี ๆ ๒ - ๔ ครั้ง จำนวน ๔๕ คนมีความรู้สึกต่อ
อทินนาทาน เชิงบวก

นักเรียนมีเหตุผลที่ทำให้หิบบ หรืออยากได้ของ ๆ คนอื่น เพราะไม่มีเงินซื้อจำนวน ๔๒
คน มีความรู้สึกต่ออทินนาทาน เชิงบวก

นักเรียนที่ได้ของส่วนใหญ่เป็นเงิน จำนวน ๓๖ คนมีความรู้สึกต่ออทินนาทาน เชิงบวก
นักเรียนเคยถูกทำโทษเพราะเรื่องขโมยของเป็นครั้งคราวจำนวน ๒๕ คน มีความรู้สึก
ต่ออทินนาทาน เชิงบวก

นักเรียนเก็บของได้แล้วไม่เคยคืนเจ้าของ จำนวน ๑๖ คนมีความรู้สึกต่ออทินนาทาน
เชิงบวก

พฤติกรรมที่เยาวชนกระทำ “อทินนาทาน” ในงานวิจัยนี้ ยังเป็นตัวบ่งชี้ว่า บรรทัดฐาน
ทางศีลธรรมไม่ได้ช่วยให้ไม่เกิด อทินนาทาน กล่าวคือทั้ง ๆ ที่มีการรับรู้และมีความรู้สึกต่อ
อทินนาทานในระดับดี แต่กลับมีพฤติกรรม อทินนาทาน เมื่อสบโอกาส เช่น นักเรียนเคยลักขโมย
ของ ๆ คนอื่น โดยที่เจ้าของไม่รู้มีจำนวนถึง ๖๐ คน

การตระหนักถึงประโยชน์สาธารณะน้อย เพราะมีจำนวนถึง ๔๕ คนที่เคยได้ของ ๆ
คนอื่นมาฟรี ๆ เกินกว่า ๑ ครั้ง (๒-๔ ครั้ง) แต่ยังมีความรู้สึกเชิงบวก คือหมายความว่ามีความสำนึก
ที่ดี แต่ห้ามใจตัวเองไม่ได้ (ฆาตคติ ?) ซึ่งความคิดในลักษณะนี้อาจจะส่งผลต่อการกระทำ
อทินนาทาน ในระดับที่ลึกมากขึ้น เพราะพวกเขาให้ความชอบธรรมกับของ “ฟรี” โดยลืม
องค์ประกอบของการทำ “อทินนาทาน” ในรูปแบบใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องทัศนคติความคิดเห็นของเยาวชนไทยที่เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาปีที่ ๕ - ๖ ในด้านการรับรู้ ความรู้สึก ตลอดจนพฤติกรรมต่ออทินนาทานในสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. ด้านการรับรู้ ควรให้ครูพระที่มีความรู้ความสามารถเข้าไปอบรมสั่งสอนในหลักการที่ถูกต้องอย่างจริงจัง

๒. ด้านความรู้สึก บุคลากรในทางศาสนาต้องช่วยเสริมทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชน โดยเฉพาะพฤติกรรมของตัวแทนศาสนาคือพระสงฆ์

๓. ด้านพฤติกรรม พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรเอาใจใส่สอดส่องให้ความอบอุ่น เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของเยาวชนไปในทางที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม

ข. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการเก็บข้อมูลทำวิจัยโดยศึกษาประชากรในวงจำกัดคือเยาวชนนักเรียนโรงเรียนกุเรื่อวิทยา จำนวน ๒๐๒ คนเท่านั้น หวังว่าคงจะมีการศึกษาวิจัยในระดับประเทศอีกในอนาคต เพื่อจะได้ผลการศึกษาที่กว้างมากขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมไทยต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกภาษาบาลี. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๐๖.

_____ พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญูณ, ๒๕๓๓, ๒๕๓๒.

_____ ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญูณ, ๒๕๓๓, ๒๕๓๒.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล. ชุด ๕๑เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๓๔.

ก. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

การศาสนา,กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. วิชาการพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๔.

คณะกรรมการกองตำรา. อุปกรณ์วินัยมุข เล่มที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๓๕.

คณะกรรมการแผนกตำรา. มงคลตบตีปนีแปล เล่มที่ ๒ พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๓๘.

คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เถียงเชียง. เบลูจศีล เบลูจธรรม อุโบสถศีล อุปสมบทวิธี. ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์เถียงเชียง, ๒๕๓๘.

จรูญ สมน้อย. **เบญจศีล เบญจธรรม และอุโบสถศีล**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พุทธลีลา, ๒๕๔๐.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์,และคณะ. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๕.

ชัยวัฒน์ อุตพัฒน,รศ. **จริยศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร :มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐.

ธำรง บัวศรี. **ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : เอราวิณการพิมพ์, ๒๕๓๑.

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์ ,ดร. **วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ,ดร. **ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, ๒๕๒๖.

ประเวศ วะสี, ศ.นพ. **พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์ดี, ๒๕๑๒.

ปิ่น มุกกันต์, พ.อ. **วิธีการพูดของข้าพเจ้า**. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, ๒๕๑๒.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๕.

พรหมมาศ ฉลอง, อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์. **เรื่องการลักทรัพย์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๕.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). **ทำไมคนไทยจึงเรียนพระพุทธศาสนา**.พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๔.

_____. **ธรรมบุญชีวิต**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

_____. **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **ทิศทางการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

_____. **กรอบความคิดในการจัดทำสารการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรใหม่**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **พุทธวิธีในการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

_____. **การพัฒนาจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๓๘.

- _____ . การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๕.
- _____ . พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต). พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕.
- พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สำนักงาน. อานิสงส์การสมทานศีล ๕. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๖.
- พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ จิตตภาโณ). นิตศธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : ติเบอर्टีเพรส, ๒๕๓๕.
- พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). พุทธธรรม ฉบับขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕.
- _____ . สถาบันสงฆ์กับสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : จรูญการพิมพ์, ๒๕๒๕.
- _____ . การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๐.
- พระสัทธัมมโชติกะ ฐัมมาจริยะ. ปรมัตถโชติกะ ปริเฉทที่ ๕ เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร : สนองการพิมพ์, ๒๕๒๕.
- พระสารีบุตรเถระ ชาวศรีลังกา. พระคัมภีร์สารัตถทีปนี (แปล) ภาค ๑,๔ . กรุงเทพมหานคร : หกจ. ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒.
- พิสิฏฐ เจริญสุข. เบญจศีล – เบญจธรรม. กรุงเทพมหานคร : กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓.
- พุทธทาสภิกขุ. เป้าหมายของชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลียงเชียง, มปป.
- _____ . เป้าหมายของการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลียงเชียง, มปป.
- _____ . พุทธกิจจริยธรรม. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, ๒๕๑๖.
- _____ . ศีลธรรมกับมนุษย์โลก. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, ๒๕๒๐.
- ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร.(รวบรวม) พระวอจนะอัคกรมหาราช. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธารบัวแก้ว, ๒๕๔๓.
- วิทย์ วิศทเวทย์,ศ.,ดร.. จริยศาสตร์เบื้องต้น : มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๘.

สนิท ศรีสำแดง. **พุทธศาสนากับหลักการศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: นีลนาราการพิมพ์, ๒๕๓๔.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. **สารานุกรมพระพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. **เบญจศีลเบญจธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

สมภาร พรหมทา. **พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสเกณี ทำแท้งและการอุณฆมาต**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

_____. **พุทธปรัชญา : มนุษย์ สังคม และปัญหาจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

สมบูรณ์ สุขสำราญ,ศ.ดร. “**ความสัมพันธ์ของสถาบันสงฆ์กับการเมืองไทยในหนึ่งศตวรรษ**”, กรุงเทพมหานคร : เอกสารทางวิชาการหมายเลข ๓ ประกอบการสัมมนา เรื่อง หนึ่งศตวรรษพระพุทธศาสนาในสังคมไทย, มปป. (อัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. “**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙**.” กรุงเทพฯ : มหাজุฬาราชวิทยาลัย, มปป. (อัดสำเนา).

สำนักราชเลขาธิการ. **พระบรมราชโองการและราชดำรัส**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ (๑๙๘๔) จำกัด, ๒๕๓๑.

สังคีต พิริยะรังสรรค์. **ตำราวจ ผู้มีอิทธิพล และ เศรษฐกิจมีด**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน, ๒๕๔๘.

สิริอร วิชชาวุธ,รศ.. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

สุเชาว์ พลอยชุม,ผศ.. **จริยศาสตร์แนวพุทธ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

สุพัตรา สุภาพ. **ปัญหาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๔๖.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล,รศ.ดร. (รวบรวม). **ประมวลกฎหมายอาญา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๗.

ไสว มาลาทอง. **คู่มือการศึกษาจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๒.

(๒) งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ :

โคจิ โนสุ. “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีในจังหวัดสงขลา”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ๒๕๓๐.

จํารวย วิมะสิน. “การสำรวจความสนใจและทัศนคติต่อพระพุทธศาสนาของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕.

บุญเลิศ ภิรมย์เยี่ยม,ร.ต.อ.. “การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง หลักการละเมิด ในพุทธจริยศาสตร์ เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ไทย”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓.

ปฐมรัตน์ สุจิตามานนท์. “อภินันทานในแนวคิดและวิถีชีวิตของคนไทย”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

พัชรา เกกานนท์. “การศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒.

พระครูวินัยธรวัลลพ โกวิไล และคณะ. “รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมตามแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์”. เอกสารรายงานความก้าวหน้าการวิจัย ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระมหาไชยา ขยสิทธิ (แสนแสนยา). “ศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของครูและนักเรียนที่มีต่อพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไฟ. “การศึกษาทัศนคติเรื่องศีล ๕ ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.

พระมหาไพฑูริย์ สุทฐวิโร (น้อยวัน) “การวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องบาปในพระพุทธศาสนาเถรวาท”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

พระมหาวิระชัย ชยวีโร(มิตะสิทธิ์). “พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการเปิดบ่อนการพนันในประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระวันชัย ธนวิโส (กัณหะกาญจนะ). “การสำรวจทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระมหาสำรวย ฉานส์วโร (พินดอน). “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

พระมหาสินสมุทร พลจันทร์. “ความเชื่อเรื่องบุญ – บาปในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดเลย” **วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.

พระมหาอิสระ สิงห์เปี้ย. “การวิเคราะห์ปัญหาอาทินานาตามพุทธจริยศาสตร์กัณเรวาทในบริบทสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาจริยศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. ๒๕๔๕.

พระอุบล กตบุญโญ (แก้ววงษ์ล้อม). “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

เสวต สายะวารานนท์. “การศึกษาความคิดเห็นและความสนใจของนักเรียนวัยรุ่นต่อพุทธศาสนาในปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑.

ศิริมาลย์ ศรีใส. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมและกฎหมายในจริยศาสตร์ของคานต์”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.

สมศักดิ์ ชุมสาย,มล.. “ทัศนคติและความสนใจต่อพระพุทธศาสนาของเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด”. **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘.

สาโรจน์ กาลศิริศิลป์. “การศึกษาทัศนคติต่อพระภิกษุสงฆ์ของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๗.

(๓) บทความ :

เปรม ตินสุถานนท์, พล.อ.. “๒ จริยธรรม ๗ จิตสำนึก กระตุ้นให้ผู้นำพึงสำเหนียก”, เดลินิวส์.

(๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๓.

พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภโณ). “ธรรมนิเทศ”; ใน สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ ๔๔.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

พระครูวินัยธรประจักษ์ จุกกธมฺโม (จำปาทอง). “กระบวนการเรียนรู้แบบ “อริยสัจ ๔” ของ

พระพุทธศาสนาเป็นต้นแบบที่มุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยแท้จริง”. ใน มหาจุฬาลง

สาร ฉบับพิเศษ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์. สุรินทร์

: โรงพิมพ์ศิริรัตน์ออฟเซต, ๒๕๔๕.

อนุภพ (นามปากกา). “เห็นมาอย่างไรเขียนไปอย่างนั้น” นายแพทย์ประเวศ วะสี ข่าวน่า

เครื่องมือในการทุจริตคอร์รัปชัน, เดลินิวส์. (๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๘.

(๔) หนังสือพิมพ์

เดลินิวส์, (๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๗) : ๑๑.

เดลินิวส์, (๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๘) : ๑๕.

เดลินิวส์, (๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๘.

เดลินิวส์, (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๓.

เดลินิวส์, (๘ ตุลาคม ๒๕๔๘) : ๑ และ ๑๖.

มติชนรายวัน, (๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕) : ๑๑.

๒. ภาษาอังกฤษ :

(1) Books.

Bradley. **Ethical Studies**. Oxford : Clarendon Press, 1878.

Carter V. Good. **Dictionary of Education**, 3 rd. ed. Newyork : McGraw - Hill Book Co.,1973.

Kant, Immanuel. **The Moral Law : Kant's Groundwork of the Metaphysics of Morals**.

Tr. By H.J. Paton. London : Hutchinson University, 1996.

Titus, Harold H. . **Ethics for Today**. New Delhi : Eurasia Publishing House, 1957.

ภาคผนวก ก.

จดหมายเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัย

ที่ พิเศษ/๒๕๔๘

วัดวาริสาร บ้านปลาบ่า ต.ปลาบ่า
อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ๔๒๑๔๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

เรื่อง ขออนุญาตออกหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ด้วยกระผม พระมหาบุญมี ยโสธโร (คำคุณ) นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาทัศนคติของ
เยาวชนที่มีต่อออกหินนาทานในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖
โรงเรียนภูเรือวิทยา จังหวัดเลย” ซึ่งในการทำวิจัยดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บ
ข้อมูลจากเยาวชนนักเรียน

ฉะนั้น กระผมจึงขอความเมตตาอนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือ
อนุญาตแจกแบบสอบถามจากบุคคลดังที่กล่าวมาแล้ว ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เรียนมาด้วยความเคารพ

(พระมหาบุญมี ยโสธโร)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ ศธ /

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพฯ
๑๐๒๐๐

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตทำการเก็บข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนกุเรื่อวิทยา

ด้วย พระมหาบุญมี ยโสธโร (คำลุน) นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โรงเรียนกุเรื่อวิทยา จังหวัดเลย” โดยในการทำวิจัยดังกล่าว มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักเรียนในโรงเรียนของท่าน

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการสนับสนุนข้อมูลดังกล่าวเพื่อประกอบการศึกษาและวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาสมจินต์ สมมาปญฺโญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จดหมายตอบรับจากทางโรงเรียน

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออินทนาทานในสังคมไทย:
ศึกษาเฉพาะกรณี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนภูเรือวิทยา จังหวัดเลย

แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความร่วมมือจากนักเรียนทุกคน โปรดตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริงที่สุด ข้อมูลของนักเรียนจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

คำชี้แจง ในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มี ๑๐ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่ออินทนาทานทั้งหมดมี ๓๖ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นข้อเสนอแนะของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีแนวคิดอย่างไรที่จะป้องกันปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและปัญหาในอนาคต มี ๑๐ ข้อ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จะประสบความสำเร็จลงไม่ได้ ถ้าหากขาดข้อมูลที่เป็นจริงของนักเรียน จึงขอเจริญพรขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

เจริญพร

(พระมหาบุญมี ยโสธโร)

รองเจ้าคณะอำเภอภูเรือ เจ้าอาวาสวัดวาริสารบ้านปลาป่า

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑

แบบสอบถามทัศนคติต่อทินนาทาน

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพที่เป็นจริง
ในปัจจุบันให้ครบถ้วน

๑. เพศ ชาย หญิง

๒. อายุ.....ปี

๓. ปัจจุบันนักเรียนนับถือศาสนา

- พุทธ คริสต์
 อิสลาม อื่น ๆ ระบุ.....

๔. ปัจจุบันกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่

- ม.๔ ม.๕ ม.๖

๕. เกรดการเรียน

- ต่ำกว่า ๒ ๒ ๓ มากกว่า ๓

๖. ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ

- พ่อแม่ พ่อ แม่
 ญาติ คนอื่น อื่นๆ ระบุ.....

๗. เคยเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมหรือไม่

- เคย ไม่เคย

๘. คนที่คอยอบรมสั่งสอนไม่ให้ความช่วยเหลือ

- ปู่ย่าตายาย ครู คุณจาก T.V.
 พ่อแม่ อื่นๆ ระบุ.....

๙. ท่านมาเรียนหนังสือได้ค่าขนมวันละ

- ๒๐ บาท ๓๐ บาท ๔๐ บาท
 ๕๐ บาท อื่นๆ ระบุ.....

๑๐. ครอบครัวนักเรียนมีฐานะอย่างไร

- ร่ำรวย ปานกลาง ยากจน

ตอนที่ ๒

แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมต่ออทินนาทานตามลำดับ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพที่เป็นจริง
ในปัจจุบันให้ครบถ้วน

๑. ท่านเคยเรียนเรื่องศีล ๕ หรือไม่

เคยเรียน   ไม่เคยเรียน   ไม่แน่ใจ

๒. เคยมีพระเข้ามาสอนเรื่องศีลธรรมที่โรงเรียนนี้หรือไม่

เคยมา   ไม่เคยมา   ไม่แน่ใจ

๓. ในศีล ๕ ข้อ ที่ภาษาบาลีว่า "อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ" หมายถึงอะไร

ห้ามฆ่าสัตว์   ห้ามลักทรัพย์   ห้ามประพฤตินอกใจ
 ห้ามดื่มของมึนเมา   ห้ามพูดเท็จ

๔. การเก็บของของคนอื่นทำตกไว้ แต่เรารู้ว่าใครเป็นเจ้าของและเราไม่นำไปคืนเจ้าของเขา ถือว่าผิดศีลข้อลักทรัพย์หรือไม่

ผิด   ไม่ผิด   ไม่แน่ใจ

๕. การคอร์รัปชัน ไม่ใช่การขโมยและไม่ผิดศีล ๕ แต่อย่างไร

ถูกต้อง   ไม่ถูกต้อง   ไม่แน่ใจ

๖. สิ่งใดก็ตาม ถ้ามีผู้หวงแหนไว้เราไปลักขโมยมา ถือว่าผิดศีลทั้งนั้น

ถูกต้อง   ไม่ถูกต้อง   ไม่แน่ใจ

๗. อทินนาทาน เป็นศีลข้อที่เท่าไร ในจำนวนศีล ๕ ข้อนั้น

ข้อที่ ๑   ข้อที่ ๒   ข้อที่ ๓
 ข้อที่ ๔   ข้อที่ ๕

๘. การลักขโมยเป็นบาปหรือไม่

เป็น   ไม่เป็น   ไม่แน่ใจ

๙. ศีลข้อ อทินนาทาน หรือห้ามลักทรัพย์นั้นมีอยู่เฉพาะแต่ในศีล ๕ เท่านั้น

ถูก   ไม่ถูก   ไม่แน่ใจ

๑๐. ลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่เห็น ไม่ถือว่าผิดศีล

ถูกต้อง   ไม่ถูกต้อง   ไม่แน่ใจ

๑๑. ลักขโมยสิ่งของๆ ใครจึงมีโทษมาก

ของคนผู้มีคุณธรรม   ของเศรษฐี   ของคนจน

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาเลือกข้อที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือ เพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ โปรดตอบทุกข้อ

เห็นด้วยมากที่สุด, รู้สึกมากที่สุด, เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
เห็นด้วยมาก, รู้สึกมากที่สุด, บ่อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
เห็นด้วยปานกลาง, รู้สึกปานกลาง, ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านปานกลาง
เห็นด้วยน้อย, รู้สึกน้อย, น้อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
เห็นด้วยน้อยที่สุด, รู้สึกน้อยที่สุด, น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ด้านความรู้สึก

ข้อ	ข้อความ	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
๑๒	การลักขโมยไม่ใช่ความผิดใหญ่โต แต่ ทำแล้วไม่สบายใจ					
๑๓	การลักขโมยของ ๆ ที่ไม่ใช่ของเรา จะทำ ให้ตกรอก					
๑๔	คนเราจะทำชั่วมักเริ่มจากการทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ มาก่อน					
๑๕	คนที่คอร์รัปชัน คือ คนที่ชอบลักขโมย สิ่งของคนอื่นตอนเด็กๆ					
๑๖	คอร์รัปชัน กับลักขโมยของเล็กน้อยผิด ศีลข้อเดียวกัน					
๑๗	การขโมยโดยที่เจ้าของเขาไม่รู้เป็นเรื่องที่ ทำทายน่าสนุก					
๑๘	การประทุพติผิดศีลข้อใดข้อหนึ่งก็มี โอกาสตกรอก					

ด้านความรู้สึก (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
๑๘	คนที่ลักขโมยของ ๆ ผู้อื่นมากินมาใช้เกิด ชาติหน้าจะเป็นคนจน					
๒๐	การขโมยทำให้เรามีสิ่งของโดยไม่ต้อง ออกแรง					
๒๑	การขโมย ถึง ไม่มีคนเห็น แต่ตัวเองก็ทุกข์ ใจ					
๒๒	การขโมยเงินพ่อแม่ แต่ถ้าท่านจับได้ก็ ต้องถูกคุกค้ำอยู่นั่นเอง					
๒๓	นักเรียนควรให้ความสำคัญต่อการไม่ทำ ผิด โดยไม่ขโมยของ ๆ คนอื่น					
๒๔	ผู้ที่เก็บสิ่งของที่ตกอยู่ไปคืนเจ้าของเดิม ย่อมได้รับการสรรเสริญ					
๒๕	การให้สิ่งของแก่คนอื่นเป็นสิ่งทำได้ยาก แต่ก็มีความสุข					

ด้านพฤติกรรม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพที่เป็นจริง
ในปัจจุบันให้ครบถ้วน

๒๖. เคยลักขโมยของ ๆ คนอื่น โดยที่เจ้าของไม่รู้หรือไม่

เคย ไม่เคย

๒๗. ถ้าเคยได้ของ ๆ คนอื่นมาฟรี ๆ ได้มากี่ครั้ง

มากกว่า ๑๐ ครั้ง ๘ - ๑๐ ครั้ง ๕ - ๗ ครั้ง
 ๒ - ๔ ครั้ง ๑ ครั้ง ไม่เคย

๒๘. ของที่ได้มาส่วนใหญ่เป็นของชนิดใด

ตอนที่ ๓

ข้อเสนอแนะ

นักเรียนมีทัศนคติต่ออทินนาทานในการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของ
พระพุทธศาสนาอย่างไร เพราะในปัจจุบัน สังคมมีความเสื่อมโทรม ทางด้านจิตใจ
ห่างจากศีลธรรมมากขึ้นทุกที มีการโกง หลอกหลวง ยักยอก คอร์รัปชัน ทุจริตกันอย่าง
มาก

- ๑. ....
- ๒. ....
- ๓. ....
- ๔. ....
- ๕. ....
- ๖. ....
- ๗. ....
- ๘. ....
- ๙. ....
- ๑๐. ....

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ- นามสกุล : พระมหาบุญมี ยโสธโร (คำลุน)
- เกิด : เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔
- สถานที่เกิด : ณ บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๖ ต. เกษตรวิสัย อ. เกษตรวิสัย จ. ร้อยเอ็ด
- อุปสมบทเมื่อ : ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๕
- วุฒิทางธรรม : สอบได้นักธรรมชั้นเอก
: สอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔
- วุฒิสามัญ : สำเร็จการศึกษาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) รุ่น ๔๕ (คณะพุทธศาสตร์
เอกพระพุทธศาสนา) จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓
- ปัจจุบัน : เจ้าอาวาสวัดวาริสาร รองเจ้าคณะอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
- เข้าศึกษาชั้นปริญญาโทที่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔